Nederlands Instituut Publieke Veiligheid

Brandweerliften

Regels en verantwoordelijkheden

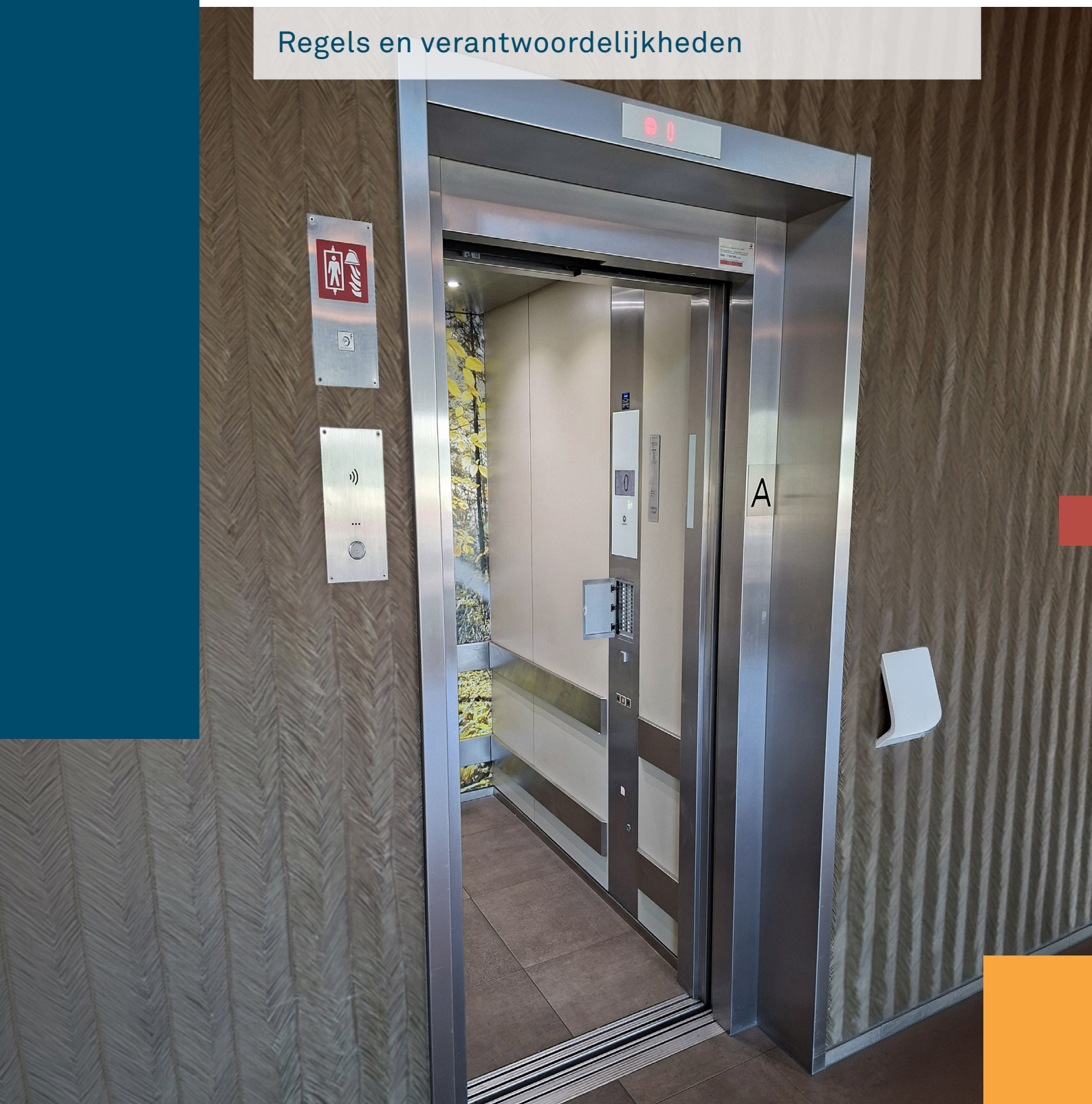

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweerzorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2026

Auteur	J. Huijzer, J. van der Graaf en L. de Witte
Contactpersoon	G. Janssen
Opdrachtgever	Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO)
Contactpersoon	H.C.M. van Egmond
Datum	2 september 2026
Foto cover	J. Ebus

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Inhoud

	Begrippenlijst	**4**
	Samenvatting	**5**
	Inleiding	**8**
1	**Bouwregelgeving**	**11**
1.1	Inleiding	11
1.2	Historisch perspectief	11
1.3	Brandweerlift volgens de bouwregelgeving	12
1.4	Nieuwbouw te bouwen gebouwen	15
1.5	Regels voor nieuwbouw en NEN-EN 81-72	17
1.6	Brandweerliften in bestaande bouw	21
1.7	Brandweerliften en verbouw	24
1.8	Brandveilig gebruik	28
1.9	Adviesrol brandweer	31
1.10	Conclusie bouwregelgeving	31
2	**Regelgeving voor liften**	**33**
2.1	Inleiding	33
2.2	Juridisch kader	33
2.3	Nieuwe brandweerliften	36
2.4	Nieuwe brandweerliften en bouwtechnische voorwaarden	39
2.5	Bestaande brandweerliften	43
2.6	Vervangen bestaande liften	48
2.7	Conclusie regels voor liften	49
3	**Analyse samenhang**	**50**
3.1	Inleiding	50
3.2	Analyse samenhang tussen regeldomeinen	50
3.3	Regelgeving en brandweerinzet	56
4	**Conclusie**	**58**
	Bijlage 1 – Literatuurlijst	**62**
	Bijlage 2 – Deelnemers expertsessie	**64**
	Bijlage 3 – Verdieping: Geschiedenis van de bouwregelgeving met betrekking tot brandweerliften	**65**
	Bijlage 4 – Verdieping: liftnormen	**81**
	Bijlage 5 – Verdieping: overgangsregeling bestaande liften	**94**

Begrippenlijst

Begrip	Toelichting
ATGB	Adviescommissie Toepassing en Gelijkwaardigheid Bouwvoorschriften
ABRvS	Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State
Bbl	Besluit bouwwerken leefomgeving
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
CBI	Conformiteitsbeoordelingsinstantie
EU-CBI	Europese Conformiteitsbeoordelingsinstantie
MBV	Model-bouwverordening
NEN	Nederlandse norm, gepubliceerd door de Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut
NEN-EN	Europese norm, gepubliceerd door de Stichting Koninklijk Nederlands Normalisatie Instituut
NL-A	Nederlandse Arbeidsinspectie
NL-CBI	Nederlandse Conformiteitbeoordelingsinstantie
Ow	Omgevingswet
PbEG	Publicatieblad van de Europese Gemeenschap
PbEU	Publicatieblad van de Europese Unie
SBCL	Stichting Beheer Certificatie Liften
Stb.	Staatsblad
Stc.	Staatscourant
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wbl 2016	Warenwetbesluit liften 2016
WBDBO	Weerstand tegen brandoverslag en branddoorslag

Samenvatting

Inleiding
Een brandweerlift is een lift die in geval van brand door de brandweer wordt gebruikt voor het vervoer van materieel en manschappen. Om een brandweerlift veilig bij brand te kunnen gebruiken, worden er verschillende eisen gesteld aan de lift, maar ook aan het gebouw waarin de lift zich bevindt. Die eisen staan in de bouwregelgeving (Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)) en in de regels voor liftinstallaties (Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016)). Uit signalen vanuit met name het brandweerveld blijkt dat de verhouding tussen die regels niet op alle punten duidelijk is. Ook is het onduidelijk welke toezichthouders met welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden betrokken zijn.

In dit onderzoek zijn de regels voor brandweerliften geïnventariseerd, met als doel de onderlinge relatie tussen de regeldomeinen scherp te krijgen. Ook zijn de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de partijen die hierbij zijn betrokken geïnventariseerd.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een analyse van wet- en regelgeving, NEN-normen, jurisprudentie, eerder uitgevoerd onderzoek en literatuur. De eerste uitkomsten van het onderzoek zijn met een groep deskundigen besproken in een expertsessie.

Bouwregelgeving
De regels voor brandweerliften in de bouwregelgeving staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Voor nieuw te bouwen bouwwerken zien deze regels met name op de aanwezigheid van een brandweerlift, WBDBO, bereikbaarheid (brandwerende lobby), rookwerendheid, maximale afstand en een ventilatie-eis. Voor bestaande bouwwerken geldt alleen een ventilatie-eis. De achtergrond van het ontbreken van verdere eisen voor bestaande bouwwerken is het beginsel van verworven rechten. Brandweerliften bestaan sinds de jaren ’70 en de eisen hieraan zijn in de loop van de tijd steeds uitgebreider en strenger geworden. Het beginsel van verworven rechten en het ontbreken van eisen voor bestaande gebouwen leidt ertoe dat bouwwerken die zijn gebouwd volgens de destijds geldende regels, niet automatisch hoeven te worden aangepast aan later ingevoerde, strengere voorschriften en de bestaande situatie behouden mag blijven. Voor verbouw (vervangen van een brandweerlift of optoppen) geldt in grote lijnen dat de aanwezige situatie niet mag worden verslechterd, maar ook niet hoeft te worden verbeterd. Ook hieraan ligt het beginsel van verworven rechten ten grondslag. De consequentie hiervan is dat er bij vervanging van een brandweerlift bijvoorbeeld geen brandwerende lobby aangebracht hoeft te worden als die in de bestaande toestand ontbrak. De bouwregelgeving bevat ook een aantal zorgplichtbepalingen, onder andere met het oog op het onderhoud en de controle van brandweerliften.

Partijen en bevoegdheden bouwregelgeving
Voor de bouwregelgeving is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente het bevoegd gezag. Het college heeft de taak toe te zien op de naleving van de bouwregel-geving en de bevoegdheid om tegen overtredingen handhavend op te treden. Het college

heeft verder de bevoegdheid om een omgevingsvergunning voor het bouwen te verlenen of te weigeren en om een maatwerkvoorschrift op te leggen tot het treffen van voorzieningen. De bevoegdheid van het college is beperkt tot de bouwregelgeving. Voor wat betreft het afdwingen van bouwtechnische voorzieningen is de bevoegdheid beperkt tot maximaal de regels die gelden voor nieuw te bouwen bouwwerken. Het college heeft geen bevoegdheid om voorzieningen af te dwingen die erop zien om aan eisen van het Warenwetbesluit liften 2016 te voldoen, of om de goede werking en het veilige gebruik van een brandweerlift te kunnen waarborgen.

Regels voor liften
De regels voor liftinstallaties staan in de Richtlijn 2014/33/EU en het Wbl 2016. Liften moeten voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit de Richtlijn. Van liften die voldoen aan aangewezen geharmoniseerde normen “wordt vermoed” dat ze aan die eisen voldoen (artikel 8 lid 2 Wbl 2016). NEN-EN 81-72 is zo’n geharmoniseerde norm; die norm stelt voorwaarden aan de bouwtechnische omgeving van de lift. Liften die nieuw op de markt worden gebracht, moeten worden gekeurd. Liften die in een gebouw zijn geïnstalleerd, worden periodiek gekeurd, om de 18 maanden. Keuring van een lift leidt, als voldaan wordt aan de voor de lift geldende regels, tot afgifte van een conformiteitscertificaat. Het Wbl 2016 stelt ook een aantal eisen aan het gebouw. Onder andere is bepaald dat een bouwer “passende maatregelen” dient te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen.

Partijen en verantwoordelijkheden regels voor liften
Een conformiteitsbeoordelingsinstantie (CBI) is bevoegd om een conformiteitsbeoordeling uit te voeren voor liften. Een EU-CBI voert een beoordeling uit als een lift in de handel wordt gebracht. Liftproducenten kunnen deze beoordeling onder bepaalde voorwaarden ook zelf doen. Een NL-CBI voert een beoordeling uit voor het in gebruik nemen van een nieuwe lift. Ook deze beoordeling kunnen liftproducenten onder bepaalde voorwaarden zelf doen. Een NL-CBI voert periodieke beoordelingen uit voor bestaande liften. De NL-A houdt toezicht op een CBI. Een CBI dient de NL-A in kennis te stellen van de weigering, schorsing, wijziging of intrekking van een certificaat of het buiten werking stellen van een brandweerlift; alleen voor de meest ernstige situaties vindt melding onmiddellijk plaats. De NL-A houdt er in die situaties toezicht op dat buiten werking gestelde liften ook buiten werking blijven.

De NL-A heeft verder een toezichthoudende taak op de naleving van de verplichting om “passende maatregelen” te treffen en op de andere verplichtingen die het Wbl 2016 aan het gebouw stelt. In de praktijk gebeurt dat echter niet (actief).

Samenhang tussen regels
De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor liftinstallaties kan wat betreft brandweerliften als volgt worden omschreven:

> *Nieuwbouw:* Hét centrale voorschrift in het Wbl 2016 dat de afstemming tussen een lift en het gebouw beoogt, speelt in de praktijk geen rol meer bij de beoordeling. Het (gemeentelijk) bevoegd gezag, dat verantwoordelijk is voor de technische beoordeling van het gebouw, kan dit voorschrift namelijk niet toepassen, omdat zij geen bevoegd gezag is voor het Wbl 2016. Ook bij de conformiteitsbeoordeling (keuring) van liftinstallaties blijft dit voorschrift buiten beschouwing. Dat het er in de praktijk toch soms bij wordt betrokken, lijkt een verlegenheidsoplossing. Alleen de Nederlandse

Arbeidsinspectie (NL-A) heeft hiervoor namelijk een formele bevoegdheid, maar maakt daar in de praktijk geen gebruik van.

> *Bestaande situaties:* Bestaande situaties hoeven zowel vanuit de bouwregelgeving als vanuit de regels voor liften niet verbeterd te worden. Het gemeentelijk bevoegd gezag heeft wel de bevoegdheid om voorzieningen in het gebouw te laten treffen, maar daar wordt in de praktijk zeer terughoudend mee omgegaan. In de praktijk blijkt dat bestaande brandweerliften niet altijd gekeurd worden als brandweerlift, maar enkel als ‘normale’ personenlift. Die praktijk is in strijd met de bouwregelgeving en met de regels voor liften. Hiertegen kan handhavend worden opgetreden.

> *Bestaande, afgekeurde brandweerliften:* Het Wbl 2016 verbiedt slechts het gebruik van een afgekeurde lift, maar verplicht niet tot verbetering. De NL-A ontvangt alleen onmiddellijke melding van de meest ernstige gebreken en ziet vervolgens toe op naleving van het verbod om zo’n lift te gebruiken. De bouwregelgeving verplicht wel tot verbetering, maar het bevoegd gezag wordt doorgaans niet geïnformeerd over het verbod.

> *Vervangen bestaande brandweerlift:* Bij vervanging van een bestaande brandweerlift zijn de vigerende essentiële veiligheids- en gezondheidseisen op de lift van toepassing, terwijl het gebouw niet hoeft te worden aangepast. Het bevoegd gezag zou het gebouw kunnen laten verbeteren, maar doet dit doorgaans niet. Degene die de keuring uitvoert (NL-CBI), heeft die bevoegdheid niet, maar besteedt hier in de praktijk wel aandacht aan.

Inleiding

Aanleiding

Een brandweerlift is een lift die in geval van brand door de brandweer wordt gebruikt voor het vervoer van materieel en manschappen. Zo'n lift bevat een schakelaar, waarmee de lift alleen nog door de brandweer bediend kan worden. Brandweerliften spelen een belangrijke rol bij een brandweerinzet bij brand in hogere gebouwen. De aanwezigheid en het functioneren van een brandweerlift zijn belangrijk voor het veilig en snel kunnen uitvoeren van een brandweerinzet. Om een brandweerlift veilig bij brand te kunnen gebruiken, worden er verschillende eisen gesteld aan de lift, maar ook aan het gebouw. Er zijn met betrekking tot brandweerliften twee regeldomeinen relevant: de bouwregelgeving en de regels voor liftinstallaties.

Het eerste domein van regels betreft de bouwregelgeving. Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) bevat de regels waaraan bouwwerken in Nederland moeten voldoen. Hierin is onder meer bepaald dat nieuw te bouwen bouwwerken waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau, moeten worden voorzien van een brandweerlift. De bouwtechnische eisen met betrekking tot brandweerliften zijn in de loop der jaren steeds verder aangescherpt. Voor bestaande bouwwerken geldt geen verplichting voor de aanwezigheid van een brandweerlift.

Het tweede domein van regels betreft de regels voor liftinstallaties. Die regels staan in het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016) en in de Europese Richtlijn 2014/33/EU. Daarin worden eisen gesteld aan brandweerliften en aan de bouwkundige omgeving daarvan. Ook deze regels zijn in de loop van de tijd meerdere keren gewijzigd en steeds verder uitgebreid en aangescherpt.

Uit signalen vanuit met name het brandweerveld blijkt dat de verhouding tussen de bovenstaande twee regeldomeinen niet op alle punten duidelijk is, met name ten aanzien van de vraag welke betekenis toekomt aan de bouwtechnische eisen uit de regels voor liftinstallaties. In de bouwregelgeving spelen verworven rechten een belangrijke rol, terwijl die in de regels voor liftinstallaties een minder grote rol lijken te spelen. Beide regeldomeinen hebben bovendien verschillende toezichthouders, waarvan de onderlinge relatie in de praktijk niet altijd duidelijk lijkt te zijn. Er zijn ook signalen van knelpunten in de praktijk die een relatie met de regels lijken te hebben, zoals een brandweerlift die bij een brand niet functioneert als gevolg van het bluswater dat de liftschacht bereikt. Het functioneren van een brandweerlift kan gevolgen hebben voor het verloop en de effectiviteit van een brandweerinzet.

Doel en onderzoeksvragen

Dit onderzoek heeft als doel het in kaart brengen van de regels voor brandweerliften, de samenhang tussen die regels en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de partijen die hierbij betrokken zijn.
De onderzoeksvragen luiden als volgt:

1. Welke regels zijn op brandweerliften van toepassing en wat is hun onderlinge samenhang?
2. Welke partijen zijn hierbij met welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden betrokken?

Afbakening

Het onderzoek richt zich primair op het verzamelen van informatie, het analyseren van regels en het duiden hiervan. De toepassing van de regels op concrete bouwplannen of gebouwen maakt geen deel uit van dit onderzoek.

Het onderzoek heeft alleen betrekking op brandweerliften voor het optreden van de brandweer bij brandbestrijding. De inzet van brandweerliften voor de evacuatie van personen is niet in dit onderzoek meegenomen.

Het onderzoek heeft verder alleen betrekking op brandweerliften in gebouwen waarin geen vloer van een gebruiksgebied hoger ligt dan 70 m boven het meetniveau.

De relatie tussen automatische brandblusinstallaties en brandweerliften is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Aanpak

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van wet- en regelgeving, NEN-normen, jurisprudentie, eerder uitgevoerd onderzoek en literatuur. Ook is gekeken naar de relevante historie van de regels. Brandweerliften komen immers ook voor in bestaande bouwwerken. De inventarisatie van de regels en de interpretatie en analyse ervan zijn, mede omwille van de leesbaarheid van het rapport, nauw met elkaar verweven in het rapport.

De eerste uitkomsten van het onderzoek zijn op 15 april 2026 besproken in een expertsessie. Het doel hiervan was om de bevindingen te spiegelen aan de kennis en ervaring van de deskundigen, en om en om knelpunten uit de praktijk te inventariseren. De deskundigen waren afkomstig uit gemeenten, de brandweer, certificerende partijen en liftproducenten. In bijlage 2 is een lijst opgenomen van de experts. Er is van die bijeenkomst geen verslag gemaakt; de bevindingen zijn direct in het rapport verwerkt. Dit is herkenbaar, doordat expliciet verwezen wordt naar de bespreking. Er heeft ook een digitaal overleg met de Nederlandse Arbeidsinspectie (NL-A) plaatsgevonden, waarin gesproken is over informatie die de NL-A ontvangt met betrekking tot gebreken aan bestaande brandweerliften, over de praktijk van periodieke keuringen van brandweerliften en over toezicht op naleving van eisen aan het gebouw. De conceptversie van dit rapport is naar de deelnemers van de expertsessie en de NL-A gestuurd ter controle op feitelijke onjuistheden.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat een analyse van de bouwregelgeving. Hierin worden de regels voor nieuw te bouwen gebouwen, bestaande gebouwen, verbouw en brandveilig gebruik in relatie tot brandweerliften behandeld. Ook komen in dit hoofdstuk de taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag aan bod. In hoofdstuk 2 wordt de regelgeving voor liften geanalyseerd. De analyse bevat een overzicht van het vigerende juridisch kader en de regels over certificering van nieuwe en bestaande brandweerliften. Ook worden hierin de taken en bevoegdheden van de in dit proces betrokken partijen benoemd. Hoofdstuk 3 bevat de analyse van de samenhang tussen de in de twee voorgaande hoofdstukken geïnventariseerde regels. In hoofdstuk 4 worden tot slot de onderzoeksvragen beantwoord.

Dit rapport bevat drie verdiepende bijlagen (bijlage 3, 4 en 5), waarin de historie van de bouwregelgeving, de inhoud van de voor brandweerliften relevante NEN-normen en de overgangsregeling voor bestaande brandweerliften meer diepgaand zijn beschreven.

1 Bouwregelgeving

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een analyse van de bouwregelgeving in relatie tot brandweerliften. Allereerst wordt een kort overzicht gegeven van de geschiedenis van de bouwregelgeving (paragraaf 1.2). Vervolgens wordt uiteengezet wat een brandweerlift in de bouwregelgeving inhoudt en of die onderdeel uitmaakt van het bouwwerk (paragraaf 1.3). Dat is relevant om te bepalen welke regels van toepassing zijn. Daarna wordt de inhoud van de niveaus van eisen uiteengezet: niveau nieuwbouw (paragraaf 1.4 en 1.5), niveau bestaande bouw (paragraaf 1.6) en verbouw (paragraaf 1.7). Vervolgens komen de regels voor brandveilig gebruik aan de orde (paragraaf 1.8), en de adviesrol van de brandweer (paragraaf 1.9). Het hoofdstuk sluit af met een conclusie (paragraaf 1.10). De taak en bevoegdheden van het bevoegd gezag komen steeds aan het slot van iedere paragraaf aan de orde.

1.2 Historisch perspectief

Regels voor brandweerliften bestaan in Nederland sinds de jaren ’70. Wat een brandweerlift precies is, aan welke eisen die lift moet voldoen en welke bouwtechnische randvoorwaarden er gesteld worden, is in de loop der jaren gewijzigd. Er zijn in de loop der tijd steeds meer bouwtechnische voorzieningen in de bouwregelgeving voorgeschreven: van min of meer een ‘normale’ lift met een brandweerschakelaar en extra ventilatie (1977–2005), de vereiste aanwezigheid van een tegen brand beschermde hal (rookcompartiment) (2005–2012), tot een 60 minuten brandwerende lobby van waaruit ook de bovengelegen bouwlaag kan worden bereikt (2012–heden). Tegelijk werd de relatie tussen de bouwregelgeving en de normen voor brandweerliften steeds ‘losser’: aanvankelijk werden de normen voor brandweerliften aangewezen als bepalingsmethode (NEN 1081, NEN-EN 81-1), later werden ze alleen genoemd in de begripsbepaling (NEN-EN 81-1, NEN-EN 81-72), en nog weer later alleen nog in de toelichting (NEN-EN 81-72).

Dat er in de loop der tijd steeds meer bouwtechnische voorzieningen voor een brandweerlift werden voorgeschreven, heeft tot gevolg dat er in bestaande gebouwen uiteenlopende voorzieningen aanwezig kunnen zijn. Voor gebouwen van (grofweg) 2005 of ouder is de aanwezigheid van een brandwerende lobby voor een brandweerlift in elk geval niet vanzelfsprekend.

In bijlage 3 wordt een verdiepend overzicht gegeven van de geschiedenis van de bouwregelgeving met betrekking tot brandweerliften.

1.3 Brandweerlift volgens de bouwregelgeving

1.3.1 Wat is een brandweerlift?

De regels voor bouwwerken staan sinds 1 januari 2024 in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) (*Stb.* 2018, 291). Een brandweerlift wordt hierin gedefinieerd als: "*lift die met een eenvoudige handeling ter beschikking van de brandweer kan worden gesteld voor het transport van materieel en manschappen*" (bijlage I Bbl). In de toelichting is hierbij aangegeven: "*In de definitie wordt niet verwezen naar de Europese productnorm (NEN 81-72) voor brandweerliften. Het besluit beperkt zich tot regels voor de aanwezigheid van een brandweerlift en regels aan het bouwwerk en het gedeelte daarvan waar de liftinstallatie is opgesteld.*" (*Stb*. 2018, 291, p. 514).

De begripsomschrijving dient om onderscheid te kunnen maken tussen wat wel of geen brandweerlift is. Als in een gebouw enkel een 'normale' personenlift wordt aangebracht, dan is dat geen brandweerlift als bedoeld in het Bbl. Zo'n lift kan immers niet met een eenvoudige handeling ter (exclusieve) beschikking van de brandweer worden gesteld voor het transport van materieel en manschappen.

Uit de begripsbepaling kan echter niet worden afgeleid dat als er niet aan NEN-EN 81-72 wordt voldaan, er geen sprake is van een brandweerlift. Dat zou ook niet voor de hand liggen; er is immers sprake van één begripsbepaling voor zowel bestaande bouw als voor nieuwbouw. De eisen die het Bbl aan (de omgeving van) een brandweerlift stelt, staan in de verschillende paragrafen; de begripsbepaling speelt daar verder geen rol bij. Het enige criterium voor de bepaling of er sprake is van een brandweerlift als bedoeld in het Bbl, is volgens de begripsomschrijving dat de lift met een eenvoudige handeling ter beschikking van de brandweer kan worden gesteld voor het transport van materieel en manschappen. Een lift die enkel is voorzien van een schakelaar ten behoeve van een voorkeursbesturing, voldoet daar al aan.

In paragraaf 1.5 wordt nader ingegaan op de relatie tussen de nieuwbouwregels uit het Bbl en NEN-EN 81-72.

1.3.2 Is een liftinstallatie onderdeel van het bouwwerk?

De vraag of een liftinstallatie onderdeel is van een bouwwerk is relevant om te bepalen welke regels er precies van toepassing zijn bij de bouw en het gebruik hiervan.
Als een liftinstallatie onderdeel is van het bouwwerk, dan zijn de regels van hoofdstuk 2, 3, 4 en 5 van het Bbl op de liftinstallatie van toepassing. Als een liftinstallatie echter geen onderdeel is van het bouwwerk, dan zijn enkel de regels ten aanzien van het gebruik van bouwwerken uit hoofdstuk 6 van het Bbl van toepassing. Het is daarom belangrijk om vast te stellen of een liftinstallatie onderdeel van een bouwwerk is.

Het begrip 'bouwwerk' laat echter ruimte voor interpretatie en er zijn zowel argumenten voor als tegen te geven. Het begrip 'bouwwerk' en de verschillende argumenten worden hierna behandeld en gewogen, waarna geconcludeerd wordt dat de meest voor de hand liggende conclusie is dat een liftinstallatie wel deel uitmaakt van het bouwwerk.

Wat is een bouwwerk?

In de bijlage bij de Omgevingswet is een definitie van 'bouwwerk' opgenomen: "*constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die op de plaats van bestemming hetzij direct of indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond, bedoeld om ter plaatse te functioneren, met inbegrip van de daarvan deel uitmakende bouwwerkgebonden installaties anders dan een schip dat wordt gebruikt voor verblijf van personen en dat is bestemd en wordt gebruikt voor de vaart*." Met deze definitie is aangesloten bij de omschrijving die was opgenomen in de model-bouwverordening van de VNG. De jurisprudentie die sinds tientallen jaren over dit begrip is opgebouwd, blijft volgens de memorie van toelichting bij de Omgevingswet daarmee van toepassing (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 616.).

Hiermee wordt de jurisprudentie bedoeld die er ontstaan is sinds de Woningwet 1962; daarin werd het begrip 'bouwwerk' geïntroduceerd. De wetgever nam destijds bewust geen definitie op. De betekenis in het normale spraakgebruik is bepalend (*Kamerstukken II* 1958/59, 4234, nr. 6, p. 6, *Handelingen II* 1960/61, nr. 69, p. 4033). In de model-bouwverordening van de VNG uit 1965 (en later 1992) werd wel een definitie opgenomen. In jurisprudentie werd die definitie enkel als richtsnoer gebruikt; het spraakgebruik was volgens de bestuursrechter richtinggevend (ARRvS 5 september 1979, ECLI:NL:RVS:1979:AM4747). Dat is de reden dat het, ondanks de grote hoeveelheid jurisprudentie die in de loop der jaren gewezen is, niet altijd zwart-wit is aan te geven wat wel of geen (onderdeel van een) bouwwerk is. Dat verklaart dat er ook interpretatieruimte bestaat in relatie tot de vraag of een brandweerlift onderdeel uitmaakt van een bouwwerk.

De definitie uit de MBV is nu vastgelegd door middel van een definitie in de Omgevingswet, aangevuld met wat voorheen in artikel 1, derde lid, (bouwwerkgebonden installaties) en zevende lid (schepen) van de Woningwet stond. Met deze definitie is dus geen wijziging beoogd ten opzichte van het oude recht. (Huijzer & Vos 2025, p. 37).

Met 'bouwwerkgebonden installaties' wordt volgens de memorie van toelichting bedoeld de installaties die op grond van de bouwregelgeving in een bouwwerk aanwezig moeten zijn. "*Verder is voor de duidelijkheid aan de begripsomschrijving toegevoegd dat het moet gaan om bouwwerkgebonden installaties, zoals een rookmelder of een brandmeldinstallatie. Dit betreft installaties die op grond van het Bouwbesluit 2012 in een bouwwerk aanwezig moeten zijn. Niet bedoeld zijn hier installaties die in het gebouw aanwezig zijn in verband met bedrijfsmatige processen, zoals een oven in een bakkerij of de koel- en vriesmeubelen in een supermarkt.*" (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 962, nr. 3, p. 616).

Argumenten voor en tegen

Er zijn argumenten aan te voeren die onderschrijven dat een liftinstallatie deel uitmaakt van het bouwwerk en er zijn argumenten daartegen aan te voeren.

Argumenten dat een liftinstallatie wél deel uitmaakt van het bouwwerk zijn:

> Het Bbl stelt in hoofdstuk 4 eisen aan de aanwezigheid van een (brandweer)lift, en dus is dit een bouwwerkgebonden installatie die deel uitmaakt van het bouwwerk (artikel 4.189, artikel 4.190 lid 3, artikel 4.228).

> Het Bbl stelt in hoofdstuk 4 geluidseisen aan een lift (4.107 lid 1, 4.108 lid 1). Dat zou, gegeven de bij deze prestatie-eisen behorende functionele eis, niet mogelijk zijn als de liftinstallatie geen onderdeel van het bouwwerk was (artikel 4.106 lid 1). Er geldt ook een

eis bij verbouw die ziet op de bescherming tegen geluid van bouwwerkinstallatie, waar dus ook eisen worden gesteld aan de lift (artikel 5.14 lid 1 en 2).

> Het Bbl stelt in hoofdstuk 3 en 4 specifieke eisen aan of in relatie tot een liftkooi (artikel 4.78 lid 4, 4.190 lid 1 en 2, artikel 3.59 lid 2). Dat zou, gegeven de bij deze prestatie-eisen behorende functionele eisen, niet mogelijk zijn als de liftkooi geen onderdeel van het bouwwerk was (artikel 4.73 lid 1, artikel 4.183 lid 1, artikel 3.55 lid 1).

Argumenten dat een liftinstallatie géén deel uitmaakt van het bouwwerk zijn:

> Dit volgt uit de toelichting op het Bbl: *"De brandveiligheid van een liftkooi, de attributen in een liftschacht en andere onderdelen van een lift worden geregeld via de Europese richtlijn liften en het Warenwetbesluit liften. De aankleding van de lift en in het bijzonder van de liftkooi zal uiteraard moeten voldoen aan de regels van artikel 6.14 (aankleding)."* (*Stb.* 2018, 291, p. 254). Als de liftkooi deel uitmaakt van het bouwwerk, zou de brandveiligheid niet in hoofdstuk 6, maar in hoofdstuk 3 en 4 van het Bbl zijn geregeld.

> In de toelichting op de wijzigingen van het Bouwbesluit 2003 uit 2005 was uitdrukkelijk aangegeven dat een liftinstallatie geen deel uitmaakt van het bouwwerk. Deze wijzigingen zagen op het laten vervallen van de ventilatie-eisen van de liftkooi. In de toelichting was daarbij aangegeven: *"Een liftkooi is namelijk geen bouwkundige voorziening en de ventilatie daarvan is onderwerp van regeling in het Warenwetbesluit liften."* (*Stb.* 2005, 1, p. 77). In de toelichting op het Bbl is dit zo verwoord: *"Voor de eisen aan de liftkooi zelf, dus ook aan de ventilatie in de liftkooi wordt naar het Besluit liften verwezen."* (*Stb*. 2018, 291, p. 271).

> Daarnaast kan ook gewezen worden op jurisprudentie, waarin is geoordeeld dat een mechanische voorziening met als voornaamste werking om personen te transporteren, geen onderdeel van een bouwwerk is; zie ABRS 17 april 2013, ECLI:RVS:2013:BZ7904, r.o. 3.5. In die uitspraak ging het om een roltrap, maar eenzelfde redenering kan voor een liftinstallatie worden gevolgd.

> Voor een traplift wordt eenzelfde redenering gevolgd in het infoblad *Trapliften op bestaande trappen*: *"Als uitgangspunt in dit informatieblad wordt het plaatsen van een traplift over een trap beschouwd als het plaatsen van een inrichtingselement dat geen onderdeel uitmaakt van de bouwkundige constructie van de woning."* (BZK 2023, p. 5).

Weging van de argumenten

De argumenten dat een liftinstallatie wel deel uitmaakt van het bouwwerk zijn volgens de onderzoekers het sterkst, vooral omdat het een voorgeschreven voorziening betreft. Als een liftinstallatie geen onderdeel uit zou maken van het bouwwerk, dan zou er ook geen eis gesteld kunnen worden aan de bescherming tegen geluid van een liftinstallatie. Dat is niet het geval; die eisen gelden juist uitdrukkelijk wel. Tegen de argumenten die het tegenovergestelde onderschrijven kan bovendien worden aangevoerd dat de artikeltekst prevaleert boven de toelichting, en dat de aanwezigheid van een roltrap en een traplift, anders dan een liftinstallatie, niet wordt voorgeschreven in het Bbl en evenmin wordt genoemd in de prestatie-eisen. Artikel 2.9 van het Bbl bepaalt bovendien dat eisen in onder andere het Warenwetbesluit liften 2016 prevaleren boven de regels van het Bbl; zo'n rangordebepaling veronderstelt dat er overlap kan zijn. De toelichting geeft ook aan: "*Omdat het hier alleen gaat om de samenloop met het Warenwetbesluit machines, het Warenwetbesluit liften en het Besluit gastoestellen, is duidelijk dat het alleen kan gaan om eisen aan constructieonderdelen en bouwwerkinstallaties.*" (*Stb*. 2018, 291, p. 233). Er is bij de onderzoekers verder geen jurisprudentie bekend die een exact antwoord geeft op de vraag of een liftinstallatie onderdeel uitmaakt van het bouwwerk.

Het ligt verder niet voor de hand om onderscheid te maken tussen verschillende onderdelen van een liftinstallatie. Een beoordeling van de bouwtechnische regels van het Bbl voor bepaalde onderdelen, met het buiten beschouwing laten van andere onderdelen, is niet eenvoudig mogelijk.

Conclusie
De conclusie dat een liftinstallatie integraal deel uitmaakt van het bouwwerk ligt gezien het bovenstaande het meest voor de hand. Dit betekent dat het plaatsen of vervangen van een liftinstallatie een bouwactiviteit is, waarop de bouwtechnische regels van het Bbl van toepassing zijn.

1.4 Nieuwbouw te bouwen gebouwen

1.4.1 Regels voor nieuwbouw

Een te bouwen gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau, moet volgens artikel 4.228 een brandweerlift hebben. Een verblijfsgebied is een gebruiksgebied of een gedeelte daarvan voor het verblijven van personen (bijlage I). De toelichting geeft hierbij aan: "*Het kunnen redden van personen bij brand en het bestrijden van brand door de brandweer kan in sommige gevallen (bijvoorbeeld bij hoogbouw) meebrengen dat in het gebouw een brandweerlift aanwezig moet zijn. Als een lift is aangemerkt als brandweerlift, dan moet de brandweer er op kunnen vertrouwen dat deze lift geschikt is om bij brand materieel en manschappen veilig te vervoeren.*" (*Stb.* 2018, 291, p. 436).

Aan de (schacht van) een brandweerlift worden verder nog de eisen gesteld die genoemd staan in de onderstaande tabel 1.1.

Tabel 1.1 Eisen aan de (schacht van) een brandweerlift bij nieuwbouw

Onderwerp	Eis	Artikel
WBDBO	60 minuten vanuit een brandcompartiment naar een liftschacht van een brandweerlift. Een liftschacht hoeft niet in een brandcompartiment gelegen te zijn (zie onderstaand kader).	Artikel 4.53 lid 1
Bereikbaarheid	Vanaf een lifttoegang van een brandweerlift dient de lifttoegang op de verdieping daarboven bereikbaar te zijn via een extra beschermde vluchtroute (EBV). Een woningtoegangsdeur mag niet aan de EBV grenzen.	Artikel 4.84 lid 1 en 2
Rookwerendheid	R200 cf. NEN 6075	Artikel 4.61 lid 4
Maximale afstand	Tussen een brandweerlift en een punt in een gebruiksgebied: 120 m.	Artikel 4.85 lid 2
Ventilatie	Capaciteit ventilatie liftschacht 3,2 $dm^3/s/m^2$ cf. NEN 1087. Ventilatie niet afsluitbaar en rechtstreeks van/naar buiten.	Artikel 4.125 lid 3 Artikel 4.127 lid 4 Artikel 4.128 lid 2

Status ruimte liftschacht brandweerlift
Een liftschacht is een ‘besloten ruimte’ in de zin van het Bbl en moet daarom volgens artikel 4.50, eerste lid, van het Bbl in beginsel in een brandcompartiment gelegen zijn. Een liftschacht hoeft volgens het tweede lid echter niet in een brandcompartiment gelegen te zijn, als de constructie-onderdelen aan de binnenzijde van de schacht voldoen aan brandklasse B en aan rookklasse s2, beide bepaald volgens NEN-EN 13501-1.

Dit lijkt een keuze open te laten om de liftschacht van een brandweerlift als afzonderlijk brandcompartiment te beschouwen. Dat zou dan veronderstellen dat er rekening gehouden moet worden met een brand in de liftschacht, als gevolg waarvan de deur van de liftschacht 60 minuten brandwerend uitgevoerd moet worden, in de richting vanuit de liftschacht naar de voorruimte (extra beschermde vluchtroute). Dat is voor zover bij de onderzoekers bekend technisch echter niet mogelijk; liftdeuren met een brandwerendheid in die richting bestaan niet. Dit is ook bevestigd door de liftproducenten die bij de expertsessie van 15 april 2026 aanwezig waren.

Het is wel mogelijk om een liftschacht van een lift die geen brandweerlift is op te nemen in een brandcompartiment. De toelichting op artikel 4.50 noemt dat ook, en geeft daarbij aan dat zo’n lift direct op een verblijfsgebied kan aansluiten (*Stb*. 2018, 291, p. 254). De liftdeur hoeft dan niet brandwerend te zijn. De boven elkaar gelegen verdiepingen vormen dan samen met de liftschacht één brandcompartiment; de maximaal toegestane oppervlakte van een brandcompartiment is hierbij dan bepalend. Omdat een brandweerlift niet aansluit op een brandcompartiment maar op een extra beschermde vluchtroute (artikel 4.84 lid 1), is dat voor een brandweerlift niet mogelijk. De schacht van een brandweerlift zal daarom altijd een buiten een brandcompartiment gelegen ruimte moeten zijn.

Het aanduiden van een liftschacht als ‘extra beschermde vluchtroute’, zoals naar de ervaring van onderzoekers in de praktijk nog wel eens op tekening plaatsvindt, is strikt genomen niet correct en niet mogelijk, alleen al om het feit dat er geen vluchtroute door een liftschacht voert (zie definitie ‘vluchtroute’ in bijlage I Bbl). De correcte aanduiding van de liftschacht van een brandweerlift is: niet in een brandcompartiment gelegen besloten ruimte (artikel 4.50 lid 2 Bbl). Omdat de liftschacht niet in een brandcompartiment ligt, geldt er geen WBDBO-eis tussen deze schacht en een extra beschermde vluchtroute. Dit betekent echter niet dat de schacht onderdeel wordt van die extra beschermde vluchtroute.

Brandweerlift in gebouwen hoger dan 70 m
Voor gebouwen hoger dan 70 m zijn andere eisen van toepassing. Artikel 4.89, eerste lid, van het Bbl bepaalt dat een bouwwerk met een vloer van een gebruiksgebied hoger dan 70 m boven het meetniveau zo ingericht moet zijn dat het eenzelfde mate van brandveiligheid heeft als beoogd is met de brandveiligheidseisen voor gebouwen lager dan 70 m, of moet voldoen aan de *Handreiking brandveiligheid in hoge gebouwen* van SBRCURnet. In die handreiking is een aantal richtlijnen voor brandweerliften opgenomen. Dit betreft onder andere de richtlijnen dat elke verdieping bereikbaar moet zijn met twee brandweerliften, de brandweerlift functioneel dient te zijn gedurende de beschikbare ontruimingstijd vermeerderd met 30 minuten, en dat de brandweerliften moeten zijn uitgevoerd conform NEN-EN 81-72 (SBRCURnet 2014, p. 32, 33).

1.4.2 Omgevingsvergunning voor bouwen

Voor het bouwen van een gebouw waarin een brandweerlift aanwezig is, is een omgevingsvergunning voor bouwen vereist. Dat volgt uit artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet en artikel 2.25 van het Bbl.

Artikel 8.3b, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) geeft de beoordelingsregels voor een aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een nieuw bouwwerk. Hierin is aangegeven dat een omgevingsvergunning alleen verleend wordt als aannemelijk is dat wordt voldaan aan de regels van hoofdstuk 4 van het Bbl en aan de eventuele maatwerkregels die op grond van artikel 4.7 Bbl in het omgevingsplan zijn gesteld.

Deze weigeringsgrond is imperatief en limitatief (*Stb*. 2020, 400, p. 1090). Dit betekent dat wanneer aan de toepasselijke regels wordt voldaan, de vergunning verleend moet worden (imperatief). Er bestaat daarbij geen verdere beoordelingsruimte voor het bevoegd gezag; er mag alleen getoetst worden aan de aangegeven beoordelingsregels (limitatief).

Voor wat betreft een brandweerlift mag er dus alleen getoetst worden aan de regels in het Bbl die voor brandweerliften gegeven zijn. Andere aspecten (zoals het Warenwetbesluit liften 2016) kunnen bij de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen niet aan de orde komen.

1.4.3 Taken en bevoegdheden bevoegd gezag

Het bevoegd gezag voor de verlening van een omgevingsvergunning voor bouwen is in beginsel het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 5.8 Ow). Dat geldt ook voor het houden van toezicht op de naleving van de regels met betrekking tot de omgevingsvergunning (artikel 18.2 lid 2 Ow).

1.5 Regels voor nieuwbouw en NEN-EN 81-72

In hoofdstuk 2 van dit rapport wordt de regelgeving voor liften besproken. Daarin wordt uiteengezet dat liften volgens het Warenwetbesluit liften 2016 moeten voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit de Europese Richtlijn 2014/33/EU, en dat van liften die voldoen aan de aangewezen geharmoniseerde normen “wordt vermoed” dat ze aan die eisen voldoen.[1] NEN-EN 81-72 is de geharmoniseerde norm voor brandweerliften. Die norm stelt echter niet alleen eisen aan een brandweerlift, maar ook aan de bouwtechnische omgeving daarvan. In deze paragraaf wordt verkend of het op basis van nieuwbouwregels in de bouwregelgeving vereist is om aan die bouwtechnische voorwaarden te voldoen.

Eerst worden in paragraaf 1.5.1 de belangrijkste bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 benoemd. Daarna wordt in paragraaf 1.5.2 gemotiveerd dat NEN-EN 81-72 geen in de bouwregelgeving aangewezen bepalingsmethode is. Het Bbl bevat in artikel 2.9 een bepaling die de verhouding regelt met de regelgeving voor liften. Wat de betekenis is van artikel 2.9 in relatie tot NEN-EN 81-72 wordt in paragraaf 1.5.3 onderzocht. In de paragrafen 1.5.4 en 1.5.5 wordt uiteengezet dat NEN-EN 81-72 in de omgevingsvergunning niet aan de orde kan komen, en het bevoegd gezag hierover ook geen maatwerkvoorschrift kan stellen. In paragraaf 1.5.6 wordt de conclusie getrokken dat de nieuwbouwregels er niet toe verplichten een gebouw te laten voldoen aan de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72.

[1] Zie verder paragraaf 2.2.3.

Historie en inhoud normen voor brandweerliften
De historische relatie tussen de normen voor brandweerliften en de bouwregelgeving wordt verder beschreven in bijlage 3. De inhoud van de verschillende (versies van) de liftnormen wordt besproken in bijlage 4. De actuele versie is momenteel NEN-EN 81-72:2020.

1.5.1 Voorwaarden NEN-EN 81-72

NEN-EN 81-72 bevat een aantal bouwtechnische voorwaarden aan de bouwkundige omgeving van de lift. De belangrijkste zijn:

> tegen brand beschermde hal (par. 5.1);
> bescherming van energievoorziening en kabels tegen brand (par. 5.1);
> maatregelen om te voorkomen dat water in de schacht kan komen (par. 5.3);
> energievoorziening (par. 5.9).

Zie verder ook bijlage 4 van dit rapport.

Niet alle bouwtechnische eisen uit NEN 81-72 aan de omgeving van de lift zijn verwerkt in de bouwregelgeving. Alleen de tegen brand beschermde hal is in het Bbl geregeld (artikel 4.84 lid 1 en 2); de andere hierboven genoemde aspecten zijn niet in het Bbl geregeld. Voor de maatregelen ter voorkoming van water in de schacht moet wel opgemerkt worden dat NEN-EN 81-72 hier in paragraaf 5.3.4 in elk geval deels een keuze biedt: er kan ook voor gekozen worden om maatregelen te treffen waarmee bereikt wordt dat het waterpeil kritieke apparatuur niet bereikt. Maatregelen ter voorkoming van waterinfiltratie in de schacht hebben echter volgens NEN-EN 81-72 de voorkeur.

Verder valt op dat de afmeting van de liftkooi waar het Bbl voor een woongebouw van uitgaat 1,05 x 2,05 m bedraagt (artikel 4.182 lid 6). De afmeting van de liftkooi van een brandweerlift moet volgens NEN-EN 81-72 echter ten minste 1,1 x 1,4 m bedragen, of, bij een lift voor evacuatie, 1,1 x 2,1 m. Deze afmetingen, die gevolgen hebben voor de afmetingen van de liftschacht, zijn niet in het Bbl aangegeven.

1.5.2 NEN-EN 81-72 is geen bepalingsmethode voor de bouwregelgeving

Voor de vraag of het op basis van de bouwregelgeving vereist is om aan NEN-81-72 te voldoen, is allereerst relevant of die norm in de bouwregelgeving is aangestuurd. Dat is niet het geval.

Uit de historische ontwikkeling die in bijlage 3 beschreven wordt, blijkt dat de relatie tussen de brandweerliftnormen en de bouwregelgeving in de loop der jaren steeds ‘losser’ is geworden. In het Bouwbesluit 1992 waren NEN-EN 81-1 en -2 rechtstreeks en integraal aangestuurd. In het Bouwbesluit 2003 was dit alleen nog het geval ten aanzien van de ventilatiecapaciteit van de liftschacht. Vanaf 2005 werd NEN-EN 81-72 genoemd in de definitie van het begrip brandweerlift: “*brandweerlift als bedoeld in NEN-EN 81-72*”. Uit de wijziging die tegelijk in 2005 in de Regeling Bouwbesluit 2003 werd doorgevoerd, lijkt te volgen dat de wetgever veronderstelde dat NEN-EN 81-72 was aangestuurd en dat aan de inhoud daarvan dus voldaan diende te worden. Artikel 4.16 van Regeling Bouwbesluit 2003 gaf immers aan hoe het begrip ‘tegen brand beschermde hal’ in NEN-EN 81-72 gelezen diende te worden. Ook in de toelichting op het Gebruiksbesluit 2008 werd verondersteld dat NEN-EN 81-72 was aangestuurd: “*Een brandweerlift moet volgens het Bouwbesluit 2003 voldoen aan NEN-EN 81-72 (uitgave 2003, gecorrigeerd in de Regeling Bouwbesluit 2003)*.” (*Stb*. 2018, 291, p. 74). Met enkel een verwijzing in de definitie naar deze norm is van aansturing echter geen sprake.

In het Bouwbesluit 2012 en het Bbl werd geen verwijzing meer gemaakt naar NEN-EN 81-72. In bijlage II van de Omgevingsregeling wordt deze norm ook niet vermeld als aangewezen norm. NEN-EN 81-72 is op dit moment dan ook niet aangestuurd in de bouwregelgeving.

Brandweerlift in gebouwen hoger dan 70 m
Zoals in paragraaf 1.4.1 is aangegeven, zijn voor gebouwen hoger dan 70 m andere eisen van toepassing. Artikel 4.89, eerste lid, van het Bbl verwijst naar de *Handreiking brandveiligheid in hoge gebouwen* van SBRCURnet. In die handreiking is een aantal richtlijnen voor brandweerliften opgenomen. Dit betreft onder andere de richtlijn dat een brandweerlift moet zijn uitgevoerd conform NEN-EN 81-72 (SBRCURnet 2014, p. 32). Volgens artikel 1.4, tweede lid, van de Omgevingsregeling (Or) is een verwijzing in een norm naar een andere norm of een onderdeel daarvan alleen van toepassing voor zover het gaat om een document, genoemd in bijlage II van de Or. Volgens het vierde lid wordt onder norm verstaan: document, genoemd in bijlage II; ook de *Handreiking brandveiligheid in hoge gebouwen* is dus een norm. In bijlage II van de Or wordt NEN-EN 81-72 niet genoemd. Die norm is dus ook voor hoogbouw niet van toepassing; de verwijzing naar NEN-EN 81-72 in de handreiking heeft dus geen juridische betekenis.

1.5.3 Betekenis artikel 2.9 in relatie tot NEN-EN 81-72

NEN-EN 81-72 is de geharmoniseerde norm voor brandweerliften en is relevant in het kader van de toetsing aan het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016). Deze norm maakt echter geen deel uit van de bouwregelgeving.

Artikel 2.9 van het Bbl regelt de verhouding tussen het Bbl en het Wbl 2016. Dit artikel bepaalt dat, voor zover een eis uit het Wbl 2016 – die voortvloeit uit Europese regelgeving – afwijkt van een regel uit de hoofdstukken 3 tot en met 5 van het Bbl, de eis uit het Wbl 2016 voorgaat en de betreffende Bbl-regel buiten toepassing blijft.

Dit roept de vraag op of artikel 2.9 tot gevolg heeft dat ook de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 van toepassing worden op het gebouw. Dat is echter niet het geval. Artikel 2.9 introduceert namelijk geen zelfstandige verplichting om te voldoen aan normen uit het Wbl 2016 binnen de bouwtoets. Evenmin creëert het een bevoegdheid om bij de beoordeling aan het Bbl ook rechtstreeks te toetsen aan het Warenwetbesluit liften 2016.

De betekenis van artikel 2.9 ligt uitsluitend in het oplossen van tegenstrijdigheden tussen beide regelingen. Het betreft een voorrangsregel, zoals in artikel 2.8 van het Bbl ook voor monumenten is gegeven. Als het Wbl 2016 en het Bbl gelijktijdig eisen stellen aan hetzelfde aspect en deze met elkaar conflicteren, geldt de eis uit het Wbl 2016 en blijft de eis uit het Bbl buiten toepassing. Dit geldt zowel wanneer het Wbl 2016 strenger is, als wanneer het Bbl een strengere eis bevat.

De toegevoegde waarde van artikel 2.9 ligt met name in deze laatste situatie: ook wanneer het Bbl een strengere eis stelt, kan deze buiten toepassing blijven als het Wbl 2016 op dat punt een afwijkende (en dus leidende) eis bevat.

Artikel 2.9 heeft echter niet tot gevolg dat normen zoals NEN-EN 81-72 via de bouwregelgeving rechtstreeks van toepassing worden op het gebouw. De bepaling werkt uitsluitend

‘negatief’: zij kan ertoe leiden dat een Bbl-eis buiten toepassing blijft, maar introduceert geen nieuwe, uit het Wbl 2016 afkomstige eisen binnen het Bbl-kader.

1.5.4 Betekenis NEN-EN 81-72 in de omgevingsvergunning voor bouwen

Een omgevingsvergunning kan niet worden geweigerd wegens strijd met een voorwaarde uit NEN-EN 81-72. Zoals in paragraaf 1.4.2 is uitgelegd, zijn de weigeringsgronden voor de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen uit artikel. 8.3b van het Bkl imperatief en limitatief. Dat betekent wanneer aan de toepasselijke regels wordt voldaan, de vergunning verleend moet worden (imperatief). Er bestaat daarbij geen verdere beoordelingsruimte voor het bevoegd gezag; er mag alleen getoetst worden aan de aangegeven beoordelingsregels (limitatief). NEN-EN 81-72 is geen weigeringsgrond, omdat die niet in het Bbl is aangestuurd als bepalingsmethode. Het Wbl 2016, dat wel eisen bevat waarbij NEN-EN 81-72 relevant is, is dat evenmin, omdat dit niet in artikel 8.3b van het Bkl wordt genoemd.

Hierin wijkt het Bkl af van de regeling zoals die tot 1 januari 2024 gold. Artikel 2.10 van de Wabo bepaalde namelijk dat een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen moest worden geweigerd als de aanvraag niet aannemelijk maakte dat voldaan werd aan “voorschriften die zijn gesteld bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 2 of 120 van de Woningwet”. Het Wbl 2016 was ook een AMvB als bedoeld in artikel 2 van de Woningwet, en was en is nog steeds een AMvB als bedoeld in artikel 120 van de Woningwet. Dat volgt uit de considerans, zoals opgenomen in *Staatsblad* 2018, 81:

Considerans Warenwetbesluit liften 2016 (*Stb.* 2018, 81, p. 1)
Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.
Op de voordracht van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 18 december 2015, nr. 2015-0000309166;
Gelet op richtlijn nr. 2014/33/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake liften en veiligheidscomponenten voor liften (herschikking) (PbEU 2014, L 96), alsmede op de artikelen 4, eerste lid, 5, tweede lid, 7, 7a, derde lid, 11, 12, 13, 14 en 32b van de Warenwet, artikel 49 van de Mijnbouwwet, *de artikelen 2 en 120 van de Woningwet* [cursivering NIPV] en artikel 16, eerste, tweede en derde lid, van de Arbeidsomstandighedenwet;
De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van 21 januari 2016, nr. W12.15.0456/III);
Gezien het nader rapport van Onze Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 17 februari 2016, nr. 2016-0000017872;
Hebben goedgevonden en verstaan:

In het Besluit liften 1996, dat ook gebaseerd was op artikel 2 en 120 van de Woningwet, was dit ook met zoveel woorden aangegeven: “*De implementatie van de richtlijn vindt echter ook plaats op grond van artikel 120 van de Woningwet. (…) Voor wat betreft de voorschriften van bouwkundige aard vindt implementatie van de richtlijn derhalve mede via het Bouwbesluit plaats. Dit betekent dat een bouwvergunning slechts kan worden verkregen als bij het ontwerp en de bouw van onder meer liftschachten rekening is gehouden met de eisen van bijlage I van de richtlijn.*” (*Stb*. 1996, 444, p. 21, 22).

Onder de Wabo kon de Wbl 2016 in de beoordeling van de aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen betrokken worden, en daarmee ook de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72. Zie verder hoofdstuk 2 voor de relatie tussen het Wbl 2016 en NEN-EN 81-72. Op dit moment is dat echter niet meer het geval. Uit de wetsgeschiedenis van de Omgevingswet kan niet worden afgeleid of dat een bewuste keuze is. Een omgevingsvergunning voor bouwen kan daarom niet (meer) geweigerd worden wegens strijd met een voorwaarde uit NEN-EN 81-72.

Tijdens de expertsessie van 15 april 2026 bleek dat niemand van de aanwezigen ervan op de hoogte was dat tot 1 januari 2024 het Wbl 2016 een rol speelde bij de beoordeling van de omgevingsvergunning voor bouwen. Dat sluit aan bij de ervaring van de onderzoekers dat toetsing aan het Wbl 2016 bij de vergunningverlening niet plaatsvond.

1.5.5 Maatwerkvoorschriften in relatie tot NEN-EN 81-72

Tot slot is nog relevant dat het niet mogelijk is om een maatwerkvoorschrift te stellen voor het treffen van voorzieningen in relatie tot NEN-EN 81-72. De regels van het Bbl zijn uitputtend bedoeld; dit betekent dat het stellen van maatwerkvoorschriften alleen is toegestaan voor zover het Bbl daar een bevoegdheid voor geeft (*Stb.* 2018, 291, p. 308). Artikel 4.5 van het Bbl geeft daarvoor echter geen bevoegdheid. De regels van hoofdstuk 4 van het Bbl bevatten verder ook geen bevoegdheid om een maatwerkvoorschrift te stellen ten aanzien van brandweerliften of ten aanzien van NEN-EN 81-72.

Evenmin kan na voltooiing van een nieuw te bouwen gebouw een maatwerkvoorschrift worden opgelegd. De regels voor bestaande bouwwerken in hoofdstuk 3 van het Bbl geven daarvoor geen bevoegdheid. Artikel 3.7, tweede lid, van het Bbl bepaalt dat voor bestaande bouwwerken een maatwerkvoorschrift over de afdelingen 3.2 tot en met 3.7 alleen kan inhouden het opleggen van een plicht tot het treffen van voorzieningen om de staat van een bouwwerk op een niveau te brengen dat hoger is dan het niveau van de regels in dit hoofdstuk, maar niet hoger dan het niveau van de regels in hoofdstuk 4. Omdat in hoofdstuk 4 van het Bbl NEN-EN 81-72 niet is aangestuurd, kan ook voor bestaande bouwwerken geen maatwerkvoorschrift worden opgelegd dat ziet op het treffen van in NEN-EN 81-72 voorgeschreven voorzieningen.

Een maatwerkvoorschrift voor het treffen van door NEN-EN 81-72 voorgeschreven voorzieningen kan dus niet worden gesteld.

1.5.6 Conclusie NEN-EN 81-72 en de bouwregelgeving

Uit het bovenstaande volgt dat NEN-EN 81-72 niet is aangewezen als bepalingsmethode in het Bbl, artikel 2.9 geen zelfstandige grondslag vormt voor toetsing aan NEN-EN 81-72 en deze norm evenmin bij een omgevingsvergunning of een maatwerkvoorschrift van toepassing is. Dat leidt tot de conclusie dat de bouwregelgeving er niet toe verplicht een nieuw te bouwen gebouw te laten voldoen aan de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72.

1.6 Brandweerliften in bestaande bouw

1.6.1 Eisen voor bestaande brandweerliften

Een bestaand bouwwerk moet voldoen aan de regels van hoofdstuk 3 van het Bbl (artikel 3.1 lid 1 Bbl). De aanwezigheid van een brandweerlift is niet vereist voor een bestaand

gebouw. Dat er geen aanwezigheidseis is, wil overigens niet zeggen dat er in een bestaand gebouw nooit een brandweerlift aanwezig hoeft te zijn. Als er destijds bij de bouw van het bestaande gebouw een brandweerlift was geëist, dan geldt dat die destijds aangebracht moet zijn (er mag immers niet in strijd met een vergunning gebouwd worden), moet blijven functioneren (artikel 2.6 Bbl) en ook niet verwijderd mag worden (dat zou in strijd zijn met de verbouwregels). Dat hoofdstuk 3 van het Bbl geen aanwezigheid van een brandweerlift eist, betekent dan ook feitelijk slechts dat, als een bestaand gebouw géén brandweerlift heeft, die niet alsnog aangebracht hoeft te worden. Zoals in paragraaf 1.1 is beschreven, zou dat voor gebouwen uit de jaren ’70 of daarvoor het geval kunnen zijn.

Voor de situaties dat er in het verleden wel een brandweerlift is aangebracht, bevat hoofdstuk 3 wel een aantal eisen aan bestaande (liftschachten van) brandweerliften. Dit betreft enkel ventilatie-eisen, zie onderstaande tabel 1.2. Dat laat onverlet dat in een bestaand bouwwerk wel meer voorzieningen aanwezig kunnen zijn; die mogen niet worden verwijderd. De betekenis van het ontbreken van regels over andere voorzieningen dan ventilatie in hoofdstuk 3 is slechts dat, wanneer die andere voorzieningen niet aanwezig zijn, die niet alsnog aangebracht hoeven te worden. Zoals in paragraaf 1.1 is beschreven, is voor gebouwen van (grofweg) 2005 of ouder de aanwezigheid van een brandwerende lobby voor een brandweerlift bijvoorbeeld niet vanzelfsprekend. Vanaf 2005 was een rookcompartiment als sluis voor de brandweerlift vereist, en pas vanaf 2012 was een ‘echte’ tegen brand beschermde ruimte (met een WBDBO-eis van 60 minuten) vereist. Als er geen brandwerende sluis voor een brandweerlift aanwezig is, dan hoeft die volgens de regels van hoofdstuk 3 van het Bbl niet alsnog te worden aangebracht.

Tabel 1.2 Eisen voor bestaande brandweerliften

Onderwerp	Eis	Artikel
WBDBO	Geen specifieke eis voor brandweerliften.	-
Ventilatie	Capaciteit ventilatie liftschacht 3,2 $dm^3/s/m^2$ cf. NEN 8087. Ventilatie niet afsluitbaar en rechtstreeks van/naar buiten.	Artikel 3.68 lid 2 Artikel 3.70 lid 1 Artikel 3.71 lid 1

De regels voor ventilatie beogen de kans dat een bestaande brandweerlift in geval van brand onbruikbaar wordt als gevolg van het binnendringen van rook uit een andere ruimte te beperken (*Stb.* 2018, 291, p. 273).

Voor andere aspecten, zoals bereikbaarheid, rookwerendheid, een maximale loopafstand, verlichting en waterdichtheid, stelt hoofdstuk 3 van het Bbl geen eisen.

Achtergrond regels bestaande bouw brandweerliften
De achtergrond dat er voor bestaande gebouwen minder regels gelden voor brandweerliften is het beginsel van verworven rechten. Al vanaf het Bouwbesluit 1992 was voorzien in eisen voor bestaande brandweerliften. In de toelichting hierop was het volgende aangegeven: “*Het stellen van eisen met betrekking tot de aanwezigheid van brandweerliften zal in de bestaande bouw veelal achterwege blijven, omdat het alsnog aanbrengen van een brandweerlift als een zeer ingrijpende bouwkundige ingreep is aan te merken, waarvan de kosten niet opwegen tegen de verhoogde veiligheid die het alsnog aanbrengen van een dergelijke lift meebrengt*.” (*Stb*. 1991, 680, p. 382).

Elders in de toelichting op het Bouwbesluit 1992 werd erop gewezen dat het vanuit het oogpunt van verworven rechten en het kostenaspect te ver zou voeren om bestaande brandweerliften alsnog te laten voldoen aan de nieuwste eisen: "*Het zou, gelet op het uitgangspunt van verworven rechten en het kostenaspect, te ver voeren bestaande brandweerliften alsnog te laten voldoen aan de nieuwe inzichten ter zake*." (*Stb*. 1991, 680, p. 393 en 399). De huidige regels voor brandweerliften in bestaande bouwwerken zijn daar feitelijk een voortzetting van (vergelijk *Stb*. 2018, 291, p. 186).

1.6.2 Taken en bevoegdheden bevoegd gezag

Het bevoegd gezag dat de taak heeft toezicht te houden op de naleving van de regels voor bestaande bouwwerken is in beginsel het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 4.9 Ow, artikel 18.2 lid 1 Ow).

Zorgplicht bestaande bouw

Artikel 3.5 van het Bbl bevat een zorgplicht voor bestaande bouwwerken. Die wordt behandeld in paragraaf 1.8, in samenhang met de zorgplicht voor bouwwerkinstallaties.

Verplichten tot hoger niveau

Het is mogelijk om in individuele situaties de nieuwbouweisen voor brandweerliften voor een bestaand gebouw toe te passen door middel van een maatwerkvoorschrift. Het bevoegd gezag kan voor bestaande bouwwerken een maatwerkvoorschrift stellen, dat de plicht inhoudt tot het treffen van voorzieningen om te voldoen aan de nieuwbouwregels.

Artikel 3.7, tweede lid, van het Bbl bepaalt dat een maatwerkvoorschrift over de afdelingen 3.2 tot en met 3.7 alleen kan inhouden het opleggen van een plicht tot het treffen van voorzieningen om de staat van een bouwwerk op een niveau te brengen dat hoger is dan het niveau van de regels in hoofdstuk 3, maar niet hoger dan het niveau van de regels in hoofdstuk 4. In de toelichting is aangegeven: "*Het maatwerkvoorschrift mag alleen gaan over de onderwerpen die in de hoofdstukken 3 en 4 van dit besluit zijn opgenomen. Als over een onderwerp geen concrete regel is gesteld, mag via maatwerk op grond van dit hoofdstuk dus niet alsnog een voorschrift worden gesteld.*" (*Stb.* 2018, 291, p. 240). Omdat het onderwerp 'toegankelijkheid voor hulpverleningsdiensten' in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 4 is opgenomen, en in hoofdstuk 4 regels zijn opgenomen met betrekking tot brandweerliften, is het mogelijk om wat dit betreft een maatwerkvoorschrift op te leggen voor een bestaand gebouw.[2]

Het maatwerkvoorschrift kan alleen worden gesteld als het treffen van die voorzieningen naar het oordeel van het bevoegd gezag noodzakelijk is. Het bevoegd gezag heeft beslissingsruimte bij het bepalen van de noodzakelijkheid hiervan en bij het bepalen van de hoogte van niveau van de te treffen voorzieningen. De nadelige gevolgen voor de eigenaar (kosten, wijzigingen in zijn bouwwerk) mogen niet onevenredig zijn in verhouding tot de verhoging van het veiligheidsniveau dat hiermee wordt bereikt (artikel 3:4 lid 2 Algemene wet bestuursrecht (Awb)).

Toepassing van artikel 3.7 lid 2 Bbl in de praktijk

De praktijk wijst naar de ervaring van onderzoekers uit dat er nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheid tot het opleggen van een hoger niveau. In meerdere brieven aan de Tweede Kamer

[2] Deze bevoegdheid bestond overigens ook al onder het oude recht: artikel 3.7, tweede lid, van het Bbl is de voortzetting van artikel 13 van de Woningwet. Bij een wijziging van het Bouwbesluit 1992 werd er door de wetgever reeds op gewezen dat het wel mogelijk was om voor bestaande brandweerliften de nieuwbouweisen van toepassing te verklaren (*Stb.* 1996, 44, p. 36).

is in relatie tot bestaande bouw uitdrukkelijk gewezen op het bestaan van deze bevoegdheid (*Kamerstukken II* 2016/17, 32 757, nr. 137, p. 2, *Kamerstukken II* 2017/18, 28 325, 30 196, nr. 171, p. 23, *Kamerstukken II* 2018/19, 32 757 en 32 847, nr. 151, p. 2).

Ook tijdens de expertsessie van 15 april 2026 werd door de deelnemers vanuit het bevoegd gezag aangegeven dat het bestuurlijk ingewikkeld ligt om deze bevoegdheid te hanteren, en dat het moeilijk is om te motiveren waarom de voorzieningen in een specifieke situatie noodzakelijk zijn. Naar het de onderzoekers voorkomt, zou in het vervangen van een brandweerlift een noodzaak en daarmee een mogelijke motivering gevonden kunnen worden tot bijvoorbeeld het alsnog moeten realiseren van een brandwerende lobby in een bestaand gebouw.

1.7 Brandweerliften en verbouw

1.7.1 Toetskader bij verbouw

Verbouw is een bouwactiviteit die bestaat uit het gedeeltelijk vernieuwen, veranderen of vergroten, anders dan vernieuwen na sloop waarbij alleen de oorspronkelijke fundering resteert (zie definitie in bijlage I van het Bbl). Op het verbouwen van een bouwwerk zijn volgens artikel 5.4, eerste lid, van het Bbl de regels van hoofdstuk 4 (nieuwbouwregels) van toepassing, waarbij in plaats van het in die regels bedoelde niveau van eisen wordt uitgegaan van het rechtens verkregen niveau. Artikel 5.5 gaat over het rechtens verkregen niveau. In afdeling 5.3 zijn hier verschillende uitzonderingen op gemaakt.

Artikel 5.4, derde lid, van het Bbl bepaalt dat in aanvulling op eerste lid voor het geheel vernieuwen of geheel nieuw aanbrengen van een bouwwerkinstallatie de regels van afdeling 4.7 (nieuwbouwregels) van toepassing zijn.
Artikel 5, eerste lid, van het Bbl bepaalt dat het kwaliteitsniveau na een verbouwing niet lager mag liggen dan het toegestane kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan die verbouwing (het rechtens verkregen niveau). Het tweede lid geeft een ondergrens (niveau bestaande bouw) en het derde lid geeft een bovengrens (niveau nieuwbouw).

Artikel 5.4, vierde lid, van het Bbl bepaalt dat de verbouwregels in beginsel alleen van toepassing zijn op de vernieuwing, verandering of vergroting. Het uitgangspunt daarbij is, dat dit zo beperkt mogelijk uitgelegd moet worden: de verbouwregels zijn alleen van toepassing op die delen van een bouwwerk die ook daadwerkelijk fysiek worden gewijzigd (VRO 2025, p. 8). De verbouwregels gelden dus slechts voor de bouwingreep en niet voor (onder)delen die ongewijzigd blijven. Op alles wat ongewijzigd blijft, zijn de regels uit hoofdstuk 3 van toepassing.

In relatie tot brandweerliften zijn twee vormen van verbouw relevant om te bespreken:
> het vervangen van een bestaande brandweerlift
> het optoppen van een bestaand bouwwerk.

1.7.2 Vervangen van de liftinstallatie

Een liftinstallatie bestaat grofweg uit een liftkooi, een aandrijvingssysteem, een besturingssysteem, voorzieningen in de liftschacht en schachtdeuren. Als bijvoorbeeld aan het einde van de technische levensduur de liftinstallatie vervangen wordt, zal dat gelden voor alle voorgenoemde onderdelen.

In de onderstaande tabel 1.3 is aangegeven welke bouwtechnische eisen er aan het vervangen van een brandweerlift worden gesteld. Aan deze tabel ligt het uitgangspunt ten grondslag dat de liftinstallatie onderdeel van het bouwwerk is; zie paragraaf 1.3.2 voor een analyse hieromtrent.

Tabel 1.3 Bouwtechnische eisen gesteld aan het vervangen van een brandweerlift

Onderwerp	Eis	Artikel
Aanwezigheid	Op het geheel vernieuwen van een bouwwerkinstallatie zijn de nieuwbouweisen van toepassing: een gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau, dient een brandweerlift te hebben. Als de bestaande lift geen brandweerlift was, moet dit daarom bij het geheel vernieuwen hiervan een brandweerlift worden. NB. De term “geheel vernieuwen” moet letterlijk opgevat worden (*Stb.* 2018, 291, p. 444). Als er nog ‘iets’ van de bestaande installatie resteert, dan is er sprake van gedeeltelijk vernieuwen. Dan geldt het rechtens verkregen niveau: de situatie mag niet worden verslechterd, maar hoeft ook niet te worden verbeterd.	Artikel 5.4 lid 3 Artikel 4.228 Artikel 5.4 lid 1 Artikel 5.5
WBDBO	Rechtens verkregen niveau, met een minimum van 30 minuten vanuit een brandcompartiment naar een liftschacht van een brandweerlift.	Artikel 5.4 lid 1 Artikel 5.13
Sluis	Rechtens verkregen niveau. Als er geen sluis voor de lift aanwezig is, hoeft die er niet te komen.	Artikel 5.4 lid 1
Rookwerendheid	Rechtens verkregen niveau. Als er geen rookwerend-heid aanwezig was, hoeft die er niet te komen.	Artikel 5.4 lid 1
Maximale loopafstand	Rechtens verkregen niveau. De aanwezige afstand mag niet vergroot worden, tenzij die na de verbouwing nog aan de nieuwbouweis voldoet.	Artikel 5.4 lid 1
Ventilatie	Rechtens verkregen niveau, met als ondergrens de eisen van niveau bestaande bouw: Capaciteit ventilatie liftschacht 3,2 $dm^3/s/m^2$ cf. NEN 1087. Ventilatie niet afsluitbaar en rechtstreeks van/naar buiten.	Artikel 5.4 lid 1 Artikel 3.68 lid 2 Artikel 3.70 lid 1 Artikel 3.71 lid 1

Alleen voor de aanwezigheid van een brandweerlift geldt bij het geheel vervangen van de liftinstallatie de nieuwbouweis. Voor het overige is hoofdzakelijk het rechtens verkregen niveau van toepassing. Dat betekent dat het doorvoeren van verbeteringen aan de bouwtechnische omgeving van een brandweerlift niet door de verbouwregels van het Bbl vereist zijn.

1.7.3 Optoppen van een bestaand bouwwerk

Bij het optoppen van een bestaand gebouw zijn in relatie tot brandweerliften met name de twee situaties volgende van belang:

> Een bestaand gebouw zonder brandweerlift, waarvan de hoogste vloer met een verblijfsgebied op minder dan 20 m is gelegen, wordt opgetopt, als gevolg waarvan de hoogste vloer boven de 20 m komt te liggen. De vraag die zich daarbij voordoet, is of het overschrijden van de 20 m-grenswaarde tot gevolg heeft dat een brandweerlift is vereist.
> Een bestaand gebouw met een brandweerlift, waarvan de hoogste vloer met een verblijfsgebied hoger dan 20 m is gelegen, wordt opgetopt. De vraag die zich daarbij voordoet, is of de bestaande lift moet worden uitgebreid (vergroot) naar de nieuwe bouwlagen.

Andere situaties zijn uiteraard ook mogelijk, maar zullen voor het antwoord op de vraag wat dan geldt doorgaans terug te voeren zijn op een van deze twee bovenstaande situaties.

De bovenstaande situaties zijn uitgewerkt in het rapport *Optoppen van bestaande bouwwerken. Analyse van de bouwregelgeving* van Nieman Raadgevende Ingenieurs (Huijzer et al 2024, p. 63 t/m 66). De onderstaande uitwerkingen zijn uit dat rapport geciteerd (inclusief afbeeldingen):

Van lager naar hoger dan 20 m: een brandweerlift vereist?
Een bestaand gebouw met vloer van een verblijfsgebied lager dan 20 m boven het meetniveau wordt opgetopt. Na de optopping is er wel sprake van vloer hoger met een verblijfsgebied hoger dan 20 m. Twee vragen zijn relevant: a) Is een brandweerlift verplicht voor de optopping? b) Is een brandweerlift verplicht voor de bestaande onderbouw?

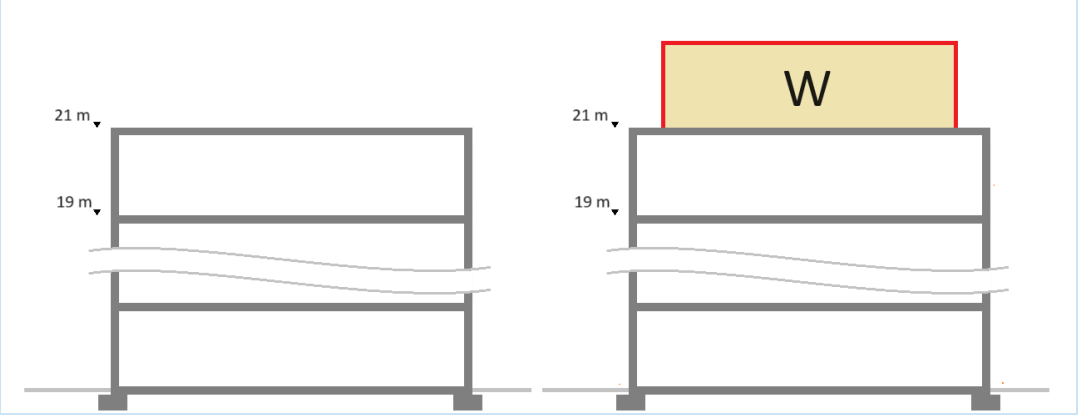

Art 5.4 lid 1 bepaalt dat artikel 4.228 van overeenkomstige toepassing is, maar moet er in plaats van het niveau van eisen uitgegaan worden van het rechtens verkregen niveau.
Artikel 4.228 is als volgt opgebouwd:
> Onderwerp van eisen: “Een gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau…”
> Niveau van eisen: “…heeft een brandweerlift.”

In plaats van de vereiste aanwezigheid van een brandweerlift moet uitgegaan worden van het rechtens verkregen niveau. Het toepassen van het rechtens verkregen niveau betekent volgens artikel 5.5 lid 1 dat het kwaliteitsniveau van het bouwwerk of een gedeelte daarvan na de verbouwing niet lager [is] dan het toegestane kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan die verbouwing. De ondergrens van het toegestane kwaliteitsniveau is volgens 5.5 lid 2: niveau bestaande bouw. Niveau bestaande bouw bevat geen regel die een brandweerlift eist. Dit betekent het volgende:
> Het actuele kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan de verbouwing: er is geen brandweerlift aanwezig.
> Ondergrens toegestane kwaliteitsniveau: Hoofdstuk 3 bevat geen regel die de aanwezigheid van een brandweerlift eist.

Het kwaliteitsniveau na de verbouwing is dat er geen brandweerlift aanwezig is. Het kwaliteitsniveau van het bouwwerk of een gedeelte daarvan is daarom niet lager dan het toegestane kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan die verbouwing.

Daaruit volgt dat a) geen brandweerlift is vereist voor de optopping en b) dat geen brandweerlift is vereist voor de bestaande onderbouw.

Bestaande brandweerlift doortrekken naar optopping?
Een bestaand gebouw met vloer van een verblijfsgebied hoger dan 20 m boven het meetniveau en een brandweerlift wordt opgetopt. De brandweerlift wordt niet doorgetrokken tot in de optopping. Is dat toegestaan?

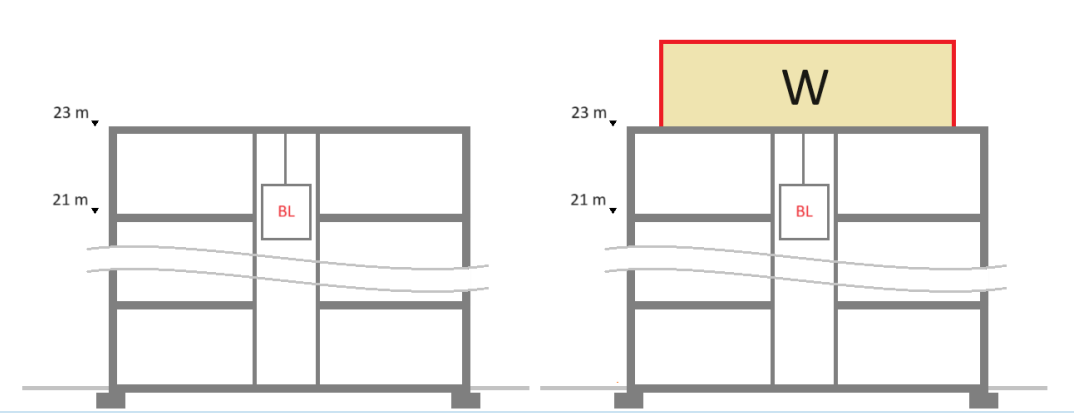

Art 5.4 lid 1 bepaalt dat artikel 4.228 van overeenkomstige toepassing is, maar moet er in plaats van het niveau van eisen uitgegaan worden van het rechtens verkregen niveau.
Artikel 4.228 is als volgt opgebouwd:

> Onderwerp van eisen: “Een gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau…”
> Niveau van eisen: “…heeft een brandweerlift.”

In plaats van de vereiste aanwezigheid van een brandweerlift moet uitgegaan worden van het rechtens verkregen niveau. Het toepassen van het rechtens verkregen niveau betekent volgens artikel 5.5 lid 1 dat het kwaliteitsniveau van het bouwwerk of een gedeelte daarvan na de verbouwing niet lager [is] dan het toegestane kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan die verbouwing. De ondergrens van het toegestane kwaliteitsniveau is volgens 5.5 lid 2: niveau bestaande bouw. Niveau bestaande bouw bevat geen regel die een brandweerlift eist. Dit betekent het volgende:

> Het actuele kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan de verbouwing: er is een brandweerlift aanwezig tot de vloer die op 21 m is gelegen.
> Ondergrens toegestane kwaliteitsniveau: Hoofdstuk 3 bevat geen regel die de aanwezigheid van een brandweerlift eist.

Het kwaliteitsniveau na de verbouwing is dat er nog steeds een brandweerlift aanwezig is tot de vloer die op 21 m is gelegen. Het kwaliteitsniveau van het bouwwerk of een gedeelte daarvan is daarom niet lager dan het toegestane kwaliteitsniveau onmiddellijk voorafgaand aan die verbouwing.
Er wordt daarom voldaan aan artikel 5.4 lid 1. Het doortrekken van de brandweerlift naar de vloer die op 23 m is gelegen is niet vereist.

In het rapport van Nieman Raadgevende Ingenieurs wordt aangegeven dat het Bbl niet stimuleert om voor het kwaliteitsniveau van de optopping de nieuwbouwregels na te streven (Huijzer et al 2024, p. 67). Aanpassing (het doortrekken van de brandweerlift) kan door het

bevoegd gezag achteraf wel worden afgedwongen door het opleggen van een maatwerkvoorschrift ex artikel 3.7, tweede lid, van het Bbl.

1.7.4 Omgevingsvergunning voor bouwen bij verbouw

Volgens artikel 5.1, tweede lid, van de Omgevingswet is het verboden om zonder vergunning een bouwactiviteit te verrichten, voor zover het gaat om een bij AMvB aangewezen geval. De aanwijzing van deze gevallen heeft plaatsgevonden in artikel 2.25 en 2.26 van het Bbl. In artikel 2.27 van het Bbl staan hier weer uitzonderingen op gegeven. Op grond van die bepalingen geldt het volgende:

> *Vervanging van brandweerlift*: niet vergunningplichtig (artikel 2.27 lid 1).
> *Optoppen:* vergunningplichtig (artikel 2.25 lid 1).

Artikel 8.3b, eerste lid, van het Bkl geeft de beoordelingsregels voor een aanvraag omgevingsvergunning voor het bouwen van een nieuw bouwwerk. Hierin is aangegeven dat een omgevingsvergunning alleen verleend wordt als aannemelijk is dat wordt voldaan aan de regels van hoofdstuk 5 van het Bbl. Deze weigeringsgrond is imperatief en limitatief (*Stb*. 2020, 400, p. 1090). Dat betekent wanneer aan de toepasselijke regels wordt voldaan, de vergunning verleend moet worden (imperatief). Er bestaat daarbij geen verdere beoordelingsruimte voor het bevoegd gezag; er mag alleen getoetst worden aan de aangegeven beoordelingsregels (limitatief). Er mogen dus geen aanvullende eisen aan (de omgeving van) een brandweerlift gesteld worden.

1.7.5 Taken en bevoegdheden bevoegd gezag

Het bevoegd gezag voor de verlening van een omgevingsvergunning voor bouwen is in beginsel het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 5.8 Ow). Dat geldt ook voor het houden van toezicht op de naleving van de regels met betrekking tot de omgevingsvergunning (artikel 18.2 lid 2 Ow).

Het bevoegd gezag dat de taak heeft toezicht te houden op de naleving van de verbouwregels (bij vergunningvrije bouwactiviteiten) is in beginsel het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 4.9 Ow, artikel 18.2 lid 1 Ow). Het is niet ongebruikelijk dat ten aanzien van brandveiligheid de brandweer bij deze toezichthoudende taak wordt betrokken; dit is echter geen verplichting.

1.8 Brandveilig gebruik

1.8.1 Gebruiksmelding

Een brandweerlift moet worden aangegeven op de plattegrondtekening die bij een gebruiksmelding moet worden ingediend (artikel 6.8 lid 1 onder d onder 4° sub xv Bbl). Een gebruiksmelding is vereist wanneer er meer personen gebruikmaken van de lift dan is aangegeven in tabel 6.6 van het Bbl (artikel 6.7 lid 1 en 2 Bbl). Voor woongebouwen is geen gebruiksmelding vereist. Het is verboden om af te wijken van de gebruiksmelding (artikel 6.7 lid 1 Bbl).

De betekenis van een gebruiksmelding in relatie tot brandweerliften is beperkt. Na het indienen van een gebruiksmelding volgt hooguit een ontvangstbevestiging, maar geen inhoudelijke toetsing en zeker geen ‘goedkeuring’ van het aangegeven voorzieningenniveau. Door middel van de gebruiksmelding informeert de gebruiker slechts het bevoegd gezag dat

er meldingsplichtig gebruik plaatsvindt en welke brandpreventieve voorzieningen er aanwezig zijn.

1.8.2 Zorgplicht bouwwerkinstallaties

Er geldt een onderhoudsverplichting voor een brandweerlift. Artikel 2.6 van het Bbl bepaalt dat de eigenaar van het bouwwerk of degene die uit anderen hoofde bevoegd is tot het treffen van voorzieningen aan dat bouwwerk er zorg voor draagt dat een krachtens de wet aanwezige bouwwerkinstallatie:

a. functioneert in overeenstemming met de op die installatie van toepassing zijnde regels
b. adequaat wordt beheerd, onderhouden en gecontroleerd
c. zodanig wordt gebruikt dat geen gevaar voor de gezondheid of de veiligheid ontstaat of voortduurt.

Een brandweerlift is een bouwwerkinstallatie (zie paragraaf 1.3.2), wat betekent dat deze zorgplicht van toepassing is.

Volgens de toelichting op artikel 4.228 van het Bbl (aanwezigheid brandweerlift) wordt de 18-maandelijkse controle zelfs betrokken op de bouwkundige veiligheidsvoorzieningen van een brandweerlift: "*Er wordt op gewezen dat de brandweerlift op grond van het bepaalde in artikel 2.6* (*specifieke zorgplicht: bouwwerk installatie) op adequate wijze moet worden beheerd, onderhouden en gecontroleerd. Omdat de gewone periodieke controle van liften op grond van het Warenwetbesluit Liften (eens in de 18 maanden) niet toeziet op veiligheids-aspecten die specifiek zijn voor een brandweerlift, bijvoorbeeld schachtventilatie, zal het nodig zijn bij de controle rekening te houden met de specifieke eigenschappen van de brandweerlift. Dit zal in het algemeen betekenen dat elke brandweerlift eens per 18 maanden een specifieke controle- en onderhoudsbeurt moet krijgen. Als dit niet adequaat gebeurt, dan zal de brandweer de lift niet meer als brandweerlift willen gebruiken. Opgemerkt wordt dat het ontbreken van een voorgeschreven brandweerlift, bijvoorbeeld omdat de brandweer de lift niet meer als brandweerlift wil gebruiken, ertoe kan leiden dat beperkingen aan het gebruik van het bouwwerk worden gesteld*." (*Stb.* 2018, 291, p. 436). Eenzelfde toelichting was ook in het Bouwbesluit 2012 opgenomen (*Stb.* 2011, 416, p. 323). Deze toelichting bevestigt dat er een relatie is tussen de op grond van artikel 2.6 van het Bbl vereiste adequate controle en de 18-maandelijkse keuring op grond van het Wbl 2016. Met de 18-maandelijkse keuring wordt dus mede invulling gegeven aan de onderhouds-verplichting die artikel 2.6 van het Bbl stelt.

1.8.3 Niet gecertificeerde lift

Tijdens de expertsessie van 15 april 2026 is aangegeven dat een brandweerlift niet altijd gekeurd wordt als 'brandweerlift'. De periodieke keuring voor de functionaliteit als brandweerlift (dus volgens bijlage B1 van het schema uit 2018 / beoordeling brandweeraspecten uit toetsingstabel 1 van het schema uit 2026) wordt dan achterwege gelaten, omdat daar door de opdrachtgever geen opdracht voor gegeven wordt. Er wordt dan volstaan met de keuring van de lift als 'normale' personenlift. Zie hiervoor verder paragraaf 2.5.2).

Het niet keuren als brandweerlift is echter in strijd met de bouwregelgeving; het bevoegd gezag kan hier handhavend tegen optreden. Daarvoor is relevant dat dit in strijd is met artikel 18, eerste en vijfde lid, van het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016), waarin een periodieke keuring aan de hand van de voor de lift geldende vervaardigingsvoorschriften is voorgeschreven. Zie hiervoor verder paragraaf 2.5.2. Een brandweerlift waarvoor niet die

voorgeschreven keuring (geheel) wordt uitgevoerd, levert een strijdigheid op met artikel 2.6 van het Bbl. Daarin wordt immers voorgeschreven dat een krachtens de wet aanwezige bouwwerkinstallatie adequaat wordt beheerd, onderhouden en gecontroleerd. Als de wettelijk voorgeschreven periodieke controle achterwege wordt gelaten, dan is er geen sprake van adequate controle. Het bevoegd gezag kan daarom handhavend optreden als die keuring ontbreekt.

1.8.4 Afgekeurde lift of lift met opmerkingen

Als een bestaande brandweerlift een tekortkoming heeft waarover een opmerking wordt gemaakt, of als de lift wordt afgekeurd (doordat het certificaat geweigerd of ingetrokken wordt) en/of een brandweerlift buiten werking wordt gesteld (zie paragraaf 2.5.3), dan levert dat ook een overtreding op van de bouwregelgeving. Het bevoegd gezag kan hiertegen handhavend optreden. Gewezen kan worden op het volgende:

> Artikel 2.6 van het Bbl bevat een specifieke zorgplicht voor bouwwerkinstallaties. Een bouwwerkinstallatie moet functioneren in overeenstemming met de op die installatie van toepassing zijnde regels; daarvan is bij een brandweerlift met tekortkomingen of een afgekeurde brandweerlift niet langer sprake.

> Een brandweerlift met tekortkomingen of een afgekeurde brandweerlift is niet meer bruikbaar, wat het bestrijden van brand of het redden van personen bij brand belemmert. De brandweer zal immers in plaats van de brandweerlift de trap moeten gebruiken om de brand op een hoger gelegen verdieping te kunnen bestrijden of personen te redden. Dat kost veel meer tijd en inspanning dan bij het gebruik van een brandweerlift. Een afgekeurde brandweerlift levert zo beschouwd een overtreding op van de specifieke zorgplicht in artikel 6.4 van het Bbl. Daarin is onder andere bepaald dat degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat als gevolg van het gebruik de bestrijding van brand of het redden van personen of dieren bij brand wordt belemmerd (of op een andere manier gevaar voor de brandveiligheid ontstaat of voortduurt), verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dit te voorkomen.

> Artikel 3.5 van het Bbl bepaalt dat degene die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat de staat van het bouwwerk tot gevaar voor de gezondheid of veiligheid kan leiden, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs kunnen worden gevraagd om dat gevaar te voorkomen of niet te laten voortduren. Een liftinstallatie is onderdeel van het bouwwerk (zie paragraaf 1.3.2). Een niet meer (goed) werkende brandweerlift is een gevaar voor de veiligheid.

Beëindiging van overtreding van deze zorgplichtbepalingen kan door het bevoegd gezag worden afgedwongen door het opleggen van een last onder dwangsom of het toepassen van bestuursdwang (al dan niet na voorafgaande last). Bestuursdwang zou eruit kunnen bestaan dat het gebouw moet worden ontruimd (vergelijk *Stb.* 1991, 680, p. 221).

Een alternatief spoor zou kunnen zijn dat er toepassing wordt gegeven aan artikel 3.7, tweede lid, van het Bbl. Dat wil zeggen: het opleggen van een maatwerkvoorschrift dat inhoudt dat er (weer) een brandweerlift gerealiseerd moet worden. Daarbij zou dan ook gelijk de noodzaak voor de aanwezigheid van een brandwerende lobby kunnen worden betrokken.

Een brandweerlift die niet of gebrekkig functioneert, zou ook aangemerkt kunnen worden als een verboden afwijking van een gebruiksmelding (artikel 6.7 lid 1): de op de tekening aangegeven brandweerlift is niet langer aanwezig. Het gebruik van de gebruiksmelding als

handhavingsgrondslag is mogelijk, maar lijkt niet direct voor de hand te liggen. De hiervoor genoemde handhavingsgrondslagen zijn sterker en liggen daarom veel meer voor de hand.

1.8.5 Bevoegd gezag

Het bevoegd gezag dat de taak heeft toezicht te houden op de naleving van de regels voor het brandveilig gebruiken van bouwwerken is in beginsel het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 4.9 Ow, artikel 18.2 lid 1 Ow). Het bevoegd gezag voor het ontvangen van een gebruiksmelding is in beginsel eveneens het college van burgemeester en wethouders van een gemeente (artikel 4.9 Ow).

Bevoegdheden toezichthouders bevoegd gezag
Om vast te kunnen stellen of een brandweerlift is goedgekeurd, kan informatie worden gevorderd met betrekking tot het certificaat en het keuringsrapport, die in het kader van het Warenwetbesluit liften 2016 verplicht zijn. Ook kan inzage worden gevorderd. De bevoegdheid om inlichtingen te vorderen, volgt uit artikel 5:16 Awb. De bevoegdheid om inzage te vorderen volgt uit artikel 5:17, eerste lid, van de Awb. Het tweede en derde lid geven de bevoegdheid tot het maken van kopieën. Artikel 5:20, eerste lid, van de Awb bepaalt dat eenieder verplicht is aan een toezichthouder binnen de door hem gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.

Het bevoegd gezag kan handhavend optreden tegen:
> Het ontbreken van een certificaat van goedkeuring voor de periodieke, 18-maandelijkse keuring van de functionaliteit van een brandweerlift (artikel 2.6 Bbl).
> Een brandweerlift met tekortkomingen, een afgekeurde en/of buiten gebruik gestelde brandweerlift (artikel 2.6, artikel 3.5, artikel 6.4 Bbl).

1.9 Adviesrol brandweer

Uit het bovenstaande volgt dat het college van burgemeester en wethouders van een gemeente is aangewezen als bevoegd gezag voor de verlening van een omgevingsvergunning voor bouwen en voor het houden van toezicht op de naleving van de bouwregelgeving. De Omgevingswet en de daarop gebaseerde regelingen bevatten geen verplichting om de brandweer of de veiligheidsregio hierbij om advies te vragen. Het vragen van een dergelijk advies is echter wel gebruikelijk. Ook is het gebruikelijk dat de brandweer bij de toezichthoudende taak wordt betrokken voor wat betreft brandveiligheid. Ook dat is echter geen verplichting uit de Omgevingswet.

1.10 Conclusie bouwregelgeving

In dit hoofdstuk is de bouwregelgeving die van toepassing is op brandweerliften beschreven, ter beantwoording van de vraag welke regels op brandweerliften van toepassing zijn. Die regels staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl):
> Voor nieuw te bouwen bouwwerken zien deze regels met name op de aanwezigheid van een brandweerlift, WBDBO, bereikbaarheid (brandwerende lobby), rookwerendheid, maximale afstand en een ventilatie-eis.
> Voor bestaande bouwwerken geldt alleen een ventilatie-eis. De achtergrond van het ontbreken van verdere eisen voor bestaande bouwwerken is het beginsel van verworven

rechten. Brandweerliften bestaan sinds de jaren ’70 en de eisen hieraan zijn in de loop van de tijd steeds meer en strenger geworden. Het ontbreken van eisen voor bestaande bouw leidt ertoe dat er geen ingrijpende aanpassingen in een bestaand gebouw hoeven te worden doorgevoerd.

> Voor verbouw (vervangen van een brandweerlift of optoppen) geldt in grote lijnen dat de aanwezige situatie niet mag worden verslechterd, maar ook niet hoeft te worden verbeterd. Ook dit heeft het beginsel van verworven rechten als uitgangspunt. De consequentie hiervan is dat er bij vervanging van een brandweerlift bijvoorbeeld geen brandwerende lobby aangebracht hoeft te worden als die in de bestaande toestand ontbrak.

Het bevoegd gezag (het college van B&W van een gemeente) heeft de taak en bevoegdheden om toezicht te houden op de naleving van deze regels. Ook heeft het bevoegd gezag de bevoegdheid om in individuele situaties te verplichten tot het treffen van voorzieningen die hoger zijn dan de regels voor bestaande bouw of verbouw, tot maximaal het niveau voor nieuwbouw. Dit kan door het stellen van een maatwerkvoorschrift. In de praktijk blijkt hier echter nauwelijks of geen gebruik van te worden gemaakt.

Op grond van de bouwregelgeving geldt (behoudens het Bbl) verder geen andere verplichting tot het treffen van bouwkundige maatregelen; de bouwtechnische maatregelen die volgen uit NEN-EN 81-72 zijn voor de bouwregelgeving geen onderwerp van toetsing. Dat betekent dat het bevoegd gezag wat dat betreft geen toezichthoudende bevoegdheden heeft.

Het bevoegd gezag heeft wel een toezichthoudende taak en bevoegdheden voor wat betreft het functioneren, het uitvoeren van beheer, onderhoud en controle van een brandweerlift. Het bevoegd gezag kan daarom handhavend optreden tegen het ontbreken van een certificaat van goedkeuring voor de periodieke, 18-maandelijkse keuring van de functionaliteit van een brandweerlift (artikel 2.6 Bbl). Het achterwege laten van de keuring van een lift voor een functie als brandweerlift, en in plaats daarvan volstaan met de keuring als personenlift, is in strijd met de bouwregelgeving. Hiertegen kan handhavend opgetreden worden (artikel 2.6 Bbl).

Het bevoegd gezag kan eveneens handhavend optreden tegen een brandweerlift met tekortkomingen, en een afgekeurde en/of buiten gebruik gestelde brandweerlift (artikel 2.6, artikel 3.5, artikel 6.4 Bbl).

2 Regelgeving voor liften

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een analyse van de regelgeving voor (brandweer)liften. Allereerst wordt het juridisch kader uiteengezet (paragraaf 2.2). Daarna worden achtereenvolgens de regelgeving voor nieuwe liften behandeld (paragraaf 2.3), de bouwtechnische voorwaarden hiervoor (paragraaf 2.4), de regelgeving voor bestaande liften (paragraaf 2.5) en de regelgeving voor het vervangen van bestaande liften (paragraaf 2.6). De taak, bevoegdheden en/of verantwoordelijkheden van betrokken partijen komen in iedere paragraaf aan de orde. Het hoofdstuk sluit af met een conclusie (paragraaf 2.7).

2.2 Juridisch kader

2.2.1 Richtlijn EU 95/16/EG, richtlijn 2006/42/EC en richtlijn 2014/33/EU

Op 29 juni 1995 werd Richtlijn 95/16/EG vastgesteld (PbEG 1995, L 213), waarin essentiële veiligheids- en gezondheidseisen aan liften en veiligheidscomponenten van liften werden gesteld. Een Europese richtlijn moet worden geïmplementeerd in het nationale recht. Hoe dat gebeurt, wordt overgelaten aan de lidstaten (destijds: artikel 249 VEG, nu: artikel 288 VWEU). Implementatie van de hiervoor genoemde richtlijn heeft plaatsgevonden in het Besluit liften (*Stb.* 1996, 444).

Op 29 juni 2006 trad Richtlijn 2006/42/EC in werking (PbEU 2006, L 157). Daarmee werd een aantal wijzigingen van richtlijn 95/16/EG doorgevoerd. Op 26 februari 2014 werd Richtlijn 2014/33/EU gepubliceerd (PbEU 2014, L 96); deze verving op 20 april 2016 Richtlijn 95/16/EG. In Nederland is deze richtlijn geïmplementeerd in het Warenwetbesluit liften 2016 (*Stb.* 2016, 81).

Artikel 5, eerste lid, van de Richtlijn 2014/33/EU geeft aan dat de liften waarop deze richtlijn van toepassing is, moeten voldoen aan de in bijlage I (van de Richtlijn) opgenomen essentiële veiligheids- en gezondheidsvoorschriften.

Artikel 6, eerste lid, van de Richtlijn 2014/33/EU bepaalt dat de lidstaten alle dienstige maatregelen dienen te treffen om ervoor te zorgen dat degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw of het bouwwerk en de installateur elkaar de nodige gegevens verstrekken voor de goede werking en het veilige gebruik van de lift, en passende maatregelen treffen teneinde de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Het tweede lid bepaalt dat de lidstaten alle nodige maatregelen dienen te nemen om ervoor te zorgen dat er in liftschachten geen leidingen of installaties aanwezig zijn die niet voor de werking of veiligheid van de lift vereist zijn.

2.2.2 Warenwetbesluit Liften 2016

Het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016) bevat regels voor de veiligheid van liften en veiligheidscomponenten voor liften die in Nederland in de handel worden gebracht of in

gebruik worden genomen. Hierin worden eisen gesteld aan onder meer ontwerp, fabricage, installatie, conformiteitsbeoordeling, CE-markering en documentatie van liften. Daarnaast regelt Wbl 2016 de verantwoordelijkheden van fabrikanten, installateurs, importeurs en distributeurs, en wijst het toezichthoudende instanties en aangewezen keuringsinstanties ('notified bodies') aan die beoordelen of liften aan de veiligheidsvoorschriften voldoen. Het Wbl 2016 bevat geen afzonderlijke eisen voor brandweerliften; hiervoor gelden dezelfde eisen als voor gewone personenliften.

De juridische basis voor het Wbl 2016 is volgens de considerans: de artikelen 4, eerste lid, 5, tweede lid, 7, 7a, derde lid, 11, 12, 13, 14 en 32b van de Warenwet, artikel 49 van de Mijnbouwwet, de artikelen 2 en 120 van de Woningwet en artikel 16, eerste, tweede en derde lid, van de Arbeidsomstandighedenwet (*Stb*. 2016, 81, p. 1).

2.2.3 Essentiële veiligheids- en gezondheidseisen

Volgens artikel 8, eerste lid, van het Wbl 2016 moeten liften voldoen aan essentiële veiligheids- en gezondheidseisen die genoemd zijn in de Europese richtlijn Liften 2014/33/EU). Volgens het tweede lid wordt van liften en veiligheidscomponenten die voldoen aan aangewezen geharmoniseerde normen "vermoed" dat ze aan die eisen voldoen.

Bewijsvermoeden van geharmoniseerde normen
Liften en veiligheidscomponenten voor liften die in overeenstemming zijn met gepubliceerde geharmoniseerde normen, worden geacht in overeenstemming te zijn met de in bijlage I beschreven essentiële veiligheids- en gezondheidseisen die door die normen of delen daarvan worden bestreken. Het toepassen van deze geharmoniseerde normen is vrijwillig. Als ze worden toegepast, levert dat de erkenning op dat er wordt voldaan aan de essentiële gezondheids- en veiligheidseisen van Richtlijn 2014/33/EU. Toepassing van deze normen geeft een vermoeden van conformiteit, maar fabrikanten mogen ook andere oplossingen gebruiken. Die moeten dan wel een gelijkwaardig veiligheidsniveau bieden. Dat moet in de beoordelingsprocedures worden gemotiveerd. Normen worden regelmatig herzien om de stand van de techniek te volgen (EC 2025, p. 67, 68).

NEN-EN 81-72:2020 is een geharmoniseerde productnorm voor brandweerliften. Als aan die productnorm wordt voldaan, wordt ook er voldaan aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen.

In NEN-EN 81-72:2020 (zie bijlage 4) worden in tabel ZA.1 enkele essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU vermeld als relevant voor brandweerliften. Deze staan kort samengevat weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU (NEN-EN 81-72:2020)

Onderdeel	Essentiële veiligheids- en gezondheidseisen
1.1	Als een risico niet in bijlage I is behandeld, gelden de veiligheidseisen van Bijlage I van de Richtlijn 2006/42/EG, waarbij punt 1.1.2 altijd van toepassing is.
1.6.2	De functie van de bedieningsorganen moet duidelijk zijn aangegeven.
4.1	Schachtdeuren en kooideuren moeten zijn voorzien van een inrichting die klemming tussen de bewegende deuren voorkomt.

4.4	De liften moeten zijn uitgerust met voorzieningen om in de kooi opgesloten personen te bevrijden.
4.5	De kooien moeten zijn uitgerust met communicatiemiddelen voor verbinding met een hulpdienst.
4.9	De communicatiemiddelen en noodverlichting moeten na het uitvallen van de normale stroomvoorziening kunnen blijven werken, gedurende de tijd van ingrijpen van hulpdiensten.
4.10	Het besturingscircuit van liften die bij brand kunnen worden gebruikt, moet de bediening van bepaalde stopplaatsen kunnen beletten en prioritaire bediening van de lift door hulpdiensten mogelijk te maken.
6.2a)	Elke lift moet worden geleverd met instructies waarin minimaal de benodigde tekeningen en schema's voor normaal gebruik staan, plus instructies voor onderhoud, inspectie, reparatie, periodieke controle en hulpverlening.

In tabel ZA.2 van NEN-EN 81-72:2020 wordt tevens verwezen naar een aantal essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2006/42/EG. Deze staan kort samengevat weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2 Veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2006/42/EG (NEN-EN 81-72:2020)

Paragraaf	Essentiële veiligheids- en gezondheidseisen
1.1.2a)	De machine moet zo ontworpen en gebouwd zijn, dat bediening, afstelling en onderhoud veilig kunnen plaatsvinden, ook bij voorzienbaar verkeerd gebruik, gedurende de volledige levensduur (inclusief transport, montage, demontage, buitengebruikstelling en sloop).
1.1.2c)	Bij het ontwerp, de bouw en het opstellen van de gebruiksaanwijzing moet de fabrikant rekening houden met zowel het beoogde gebruik als ieder redelijkerwijs te verwachten verkeerd gebruik. De machine moet zó worden ontworpen, dat gevaarlijk abnormaal gebruik wordt voorkomen; als dergelijk gebruik toch kan voorkomen en risico's geeft, moet de gebruiksaanwijzing duidelijk wijzen op gebruik dat wordt afgeraden.
1.2.1	De besturingssystemen moeten zodanig ontworpen en gebouwd zijn, dat er geen gevaarlijke situaties ontstaan.
1.2.2	Er gelden eisen aan bedieningsorganen (pictogrammen, plaatsing, ontwerp, vervaardiging, enzovoort).
1.5.1	Een machine met een stroomvoorziening moet zodanig zijn ontworpen, gebouwd en uitgerust, dat alle gevaren in verband met elektriciteit worden of kunnen worden voorkomen.
1.5.14	De machine moet zijn ontworpen, gebouwd of uitgerust met een voorziening die verhindert dat een persoon erin opgesloten kan raken, of voorzien zijn van middelen om hulp te kunnen vragen.

Van belang is dat de bovenstaande essentiële veiligheids- en gezondheidseisen alleen zien op de lift, en niet op het gebouw waarin de lift zich bevindt. Verderop in dit rapport wordt op

deze constatering voortgeborduurd (zie paragraaf 2.4), namelijk omdat hieruit volgt dat ook in het kader van de keuring van de lift het gebouw niet aan de orde kan komen.

2.3 Nieuwe brandweerliften

2.3.1 Keuringsproces op de markt brengen nieuwe lift

Voor brandweerliften geldt geen afzonderlijke procedure voor het in de handel brengen hiervan. Hiervoor geldt eenzelfde procedure als voor normale personenliften. Artikel 3 van het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016) legt de kernverplichtingen voor “installateurs” (liftproducenten) vast en bepaalt dat zij bij het ontwerpen, vervaardigen, installeren, in de handel brengen en beproeven van liften volledig moeten voldoen aan een aantal artikelen uit Richtlijn 2014/33/EU. Onder andere wordt verwezen naar artikel 6, tweede lid (eisen aan gebouwen), artikel 7 (verplichtingen van installateurs), artikel 13 (identificatie van marktdeelnemers), artikel 16 (conformiteitsbeoordelingsprocedures voor liften), artikel 17 (EU-conformiteitsverklaring) en de artikelen 18 en 19 (CE-markering).

Artikel 10 van het Warenwetbesluit liften 2016 beschrijft de procedure voor een EU-conformiteitsbeoordeling, onder verwijzing naar artikel 15 en 16 van de Richtlijn. De EU-conformiteitsverklaring wordt, afhankelijk van de conformiteitsprocedure, afgegeven door de EU-conformiteitsbeoordelingsinstantie (EU-CBI), nadat een lifteninstallateur of fabrikant door middel van een formele conformiteitsbeoordeling heeft aangetoond dat het product aan alle eisen van Richtlijn 2014/33/EU voldoet. Een installateur kan ook kiezen voor een conformiteitsprocedure op grond van volledige kwaliteitsborging (artikel 16 lid 1d Richtlijn 2014/33/EU); dan kan de installateur zelf de beoordeling uitvoeren.

Uit navraag bij de tijdens de expertsessie van 15 april aanwezige producenten blijkt dat de functionaliteit van brandweerlift wordt meegenomen tijdens de eindcontrole en op de conformiteitsverklaring van die installatie wordt aangegeven.

EU-conformiteitsbeoordelingsinstantie
EU-CBI’s zijn de door EU-lidstaten aangewezen instanties die bevoegd zijn om conformiteitsbeoordelingen uit te voeren onder Richtlijn 2014/33/EU. Zij voeren alleen conformiteitsbeoordelingen uit voor het in de handel brengen van liften.

Een EU-CBI wordt aangewezen door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) (artikel 12 en 13 Wbl 2016) en aangemeld bij de Europese Commissie (artikel 14 Wbl 2016). EU-CBI’s staan geregistreerd in de Europese NANDO-database (New Approach Notified and Designated Organisations). Een aanwijzing wordt gepubliceerd in de Staatscourant (zie bijvoorbeeld *Stc*. 2025, 34517).

Om voor aanwijzing in aanmerking te komen, moet een accreditatie van de Raad van Accreditatie overlegd worden (artikel 12 lid 4 Wbl 2016), of op andere manier bewezen worden dat aan de aanwijzingscriteria wordt voldaan (artikel 12 lid 5 Wbl 2016).

Als Nederlandse EU-CBI voor Richtlijn 2014/33/EU zijn geregistreerd:[3]
> Aboma Inspections B.V. (NB 0399)
> ASC Nederland B.V. (NB 2774)

[3] https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/notified-bodies/notified-body-list?filter=countryId:528,notificationStatusId:1,legislationId:153562. Geraadpleegd op 16 maart 2015.

> BSI Group The Netherlands B.V. (NB 2797)
> Chex Liftkeuringen B.V. (NB 2917)
> Liftinstituut B.V. (NB 0400)
> Tüv Nord Nederland B.V. (NB 1231).

De Minister van SZW controleert periodiek het functioneren van EU-CBI's; in de praktijk doet de Nederlandse Arbeidsinspectie (NL-A) dat (*Stb*. 2016, 81, p. 32). Een EU-CBI vervult wat betreft de uitvoering van het Wbl 2016 een publiekrechtelijke taak en is wat dat betreft een bestuursorgaan (artikel 1:1 lid 1 onder b Awb) (*Stb.* 1016, 81, p. 37).

Wanneer de lift aan de Europese normen voldoet, brengt de producent zelf een CE-markering aan in de lift (artikel 9 Wbl 2016).

Voor het op de markt brengen van een nieuwe lift zijn dus nodig:
> EU-conformiteitsverklaring door een EU-CBI
> CE-markering.

Bij dit proces zijn betrokken:
> Installateur (producent)
> EU-CBI
> Minister van SZW: Nederlandse Arbeidsinspectie (NL-A).

2.3.2 Keuringsproces ingebruikname lift bij eerste gebruik

Artikel 18 Wbl 2016 regelt de verplichting voor de eigenaar om de lift voorafgaand aan de eerste ingebruikneming te laten keuren. Die keuring is alleen vereist bij gebruik als bouwlift en vindt plaats door een NL-conformiteitsbeoordelingsinstantie (NL-CBI) (lid 2). Als een lift niet als bouwlift wordt gebruikt, dan kan een installateur zelf een ingebruiknamebeoordeling uitvoeren; er is dan geen wettelijke verplichting die een beoordeling door een NL-CBI voorschrijft.

NL-conformiteitsbeoordelingsinstantie
Een NL-CBI is belast met de (gebruiks-)keuringen van liften in Nederland; een NL-CBI mag alleen in de gebruiksfase (vanaf de nieuwbouw) conformiteitsbeoordelingen uitvoeren.

Een aanvraag om toegelaten te worden als NL-CBI moet ingediend worden bij de Minister van S&W (artikel 28 lid 1 Wbl 2016). Om voor aanwijzing in aanmerking te komen, moet een accreditatie van de Raad van Accreditatie overlegd worden (artikel 28 lid 2 Wbl 2016), of moet op andere manier bewezen worden dat aan de aanwijzingscriteria wordt voldaan (artikel 28 lid 3 Wbl 2016). Een aanwijzing wordt gepubliceerd in de Staatscourant (zie bijvoorbeeld *Stc*. 2023, 13961).

Op de website van de Nederlandse Arbeidsinspectie is een lijst met aangewezen CBI's gepubliceerd.[4] Als Nederlandse NL-CBI voor Richtlijn 2014/33/EU zijn geregistreerd voor de gebruiksfase:
> Aboma Inspections B.V.
> ASC Nederland B.V.
> Chex Liftkeuringen B.V.
> Liftinstituut B.V.
> Tüv Nord Nederland B.V.
> Veturo B.V.

[4] https://www.nlarbeidsinspectie.nl/onderwerpen/arbeidsomstandighedenwet/certificatie-en-registratie/werkvelden-met-verplichte-certificatie-of-registratie. Geraadpleegd op 17 maart 2026.

Voor nieuwbouw zijn geregistreerd:
> Aboma Inspections B.V.
> ASC Nederland B.V.
> BSI Group The Netherlands B.V.
> Chex Liftkeuringen B.V.
> Liftinstituut B.V.
> Tüv Nord Nederland B.V.

De Minister van SZW controleert periodiek het functioneren van NL-CBI's (artikel 30 lid 1 Wbl 2016); in de praktijk doet de Nederlandse Arbeidsinspectie dat (*Stb*. 2016, 81, p. 35). Een NL-CBI vervult wat betreft de uitvoering van het Wbl 2016 een publiekrechtelijke taak en is wat dat betreft een bestuursorgaan (artikel 1:1 lid 1 onder b Awb).

Een NL-CBI hanteert bij de ingebruiknamekeuring als bouwlift het door de Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL) vastgestelde beoordelingsschema (zie onderstaand kader). In dat schema staan de criteria waarop een lift bij de keuring wordt beoordeeld.

Schema conformiteitsbeoordeling
De NL-CBI's moeten hun werkzaamheden geharmoniseerd verrichten en daarvoor overleggen en een schemabeheerder opstellen (artikel 26 lid 2 Wbl 2016). De schemabeheerder draagt zorg voor het opstellen, onderhouden en publiekelijk en kosteloos toegankelijk maken van een gezamenlijk schema. De schemabeheerder is de SBCL. Het schema is het *Schema voor de conformiteitsbeoordeling van liften in de gebruiksfase 2018 versie 7*.[5] Bij het schema zijn twee wijzigingen (annotaties) verschenen: SI 18 (per 26 november 2019) en SI 19 (per 1 oktober 2021).[6, 7] Vanaf 2 september 2026 treedt *Schema voor conformiteitsbeoordeling van liften in de gebruiksfase 2026 versie 13* in werking. Beide versies (2018 en 2026). De vigerende versie (2018) is in dit rapport als uitgangspunt gebruikt. In voetnoten is daarbij wel steeds verwezen naar de 2026-versie.

Het doel van de eerste ingebruiknamekeuring door een NL-CBI tijdens de bouwfase is vast te stellen of een lift die gebruikt wordt tijdens de nieuwbouwfase van een bouwwerk of tijdens renovatie of verbouwing van een bouwwerk op het moment van keuren voldoet aan de vervaardigingsvoorschriften. Ten aanzien van brandweerliften is hierbij aangegeven: "*Als het een brandweerlift betreft, zal de lift tijdens het bouwgebruik niet op brandweeraspecten zoals vermeld in Bijlage B1 worden gekeurd.*" (SBCL 2018, p. 14).[8]

De keuring wordt uitgevoerd, voordat de lift door de bouwkundig aannemer voor de eerste keer als arbeidsmiddel voor zijn werknemers wordt ingezet (SBCL 2018, p. 15). Aan het einde van de bouwfase van een bouwwerk, wijzigt de groep gebruikers. Omdat deze wijziging geen betrekking heeft op de lift, maar op de groep gebruikers, moet een periodieke keuring uitgevoerd worden. Daarbij moeten voor brandweerliften de brandweeraspecten zoals vermeld in Bijlage B1 van het schema worden beoordeeld (SBCL 2018, p. 15).[9]

Een NL-CBI geeft voor een lift die voldoet aan de vervaardigingsvoorschriften en waarvan de documenten aanwezig en juist zijn (artikel 18 lid 4 Wbl 2016) een certificaat van goedkeuring

[5] https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/95621_Schema_Liften_2018v7_190601.pdf. Geraadpleegd op 17 maart 2026.
[6] https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/95602_SI_18_annotaties_op_schema_200420.pdf. Geraadpleegd op 17 maart 2026.
[7] https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/99279_SI_19_211007.pdf. Geraadpleegd op 17 maart 2026.
[8] Paragraaf 5.1.b.2 van het schema uit 2026.
[9] Paragraaf 5.1.c.2 van het schema uit 2026.

af (artikel 19 Wbl 2016). Afgifte van dit certificaat wordt geweigerd als niet wordt voldaan (artikel 20 lid 1 Wbl 2016). Zie hiervoor verder paragraaf 2.5.3.

Vervaardigingsvoorschriften
Artikel 18, vierde lid, van het Wbl 2016 verwijst naar de vervaardigingsvoorschriften, bedoeld in artikel 16 van de richtlijn. Artikel 16 van de Richtlijn 2014/33/EU beschrijft de conformiteitsprocedures voor liften. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen een lift die moet worden vergeleken met een al goedgekeurde modellift (lid 1a), en een lift die is ontworpen volgens een goedgekeurd kwaliteitssysteem (lid 1b). Essentie van beide controles is dat vastgesteld wordt dat de lift aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen van bijlage I van de Richtlijn voldoet.

Voor het in gebruik nemen van een nieuwe lift is dus nodig:
> Certificaat van goedkeuring door een NL-CBI.

Bij de aanvangskeuring van een nieuwe lift zijn dus betrokken:
> Opdrachtgever (eigenaar / bouwer)
> NL-CBI
> Minister van SZW (Nederlandse Arbeidsinspectie).

2.3.3 Verplichtingen van eigenaar

Artikel 2 van het Wbl 2016 bepaalt onder meer dat het verboden is om een lift in bedrijf te stellen of te gebruiken die niet voldoet aan de voorschriften van het Wbl (lid 1), waarvoor de voorgeschreven procedures niet in acht zijn genomen (lid 3) of waarvoor niet de voorschreven documenten voorhanden zijn (lid 4).

Artikel 16 van het Wbl bepaalt dat degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw of het bouwwerk (de opdrachtgever/aannemer) en degene die de lift in of aan het gebouw of bij het bouwwerk installeert (installateur), elkaar de nodige gegevens voor de goede werking en het veilige gebruik van de lift verschaffen, en treffen passende maatregelen teneinde de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Deze verplichting wordt hierna in paragraaf 2.4 verder behandeld.

2.4 Nieuwe brandweerliften en bouwtechnische voorwaarden

In paragraaf 1.5 van dit rapport is geconcludeerd dat de bouwregelgeving er niet toe verplicht een nieuw te bouwen gebouw te laten voldoen aan de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72. In deze paragraaf wordt verkend of er op basis van de regels voor liften eisen gesteld kunnen worden aan het gebouw waarin een nieuwe brandweerlift wordt aangebracht. Daarvoor wordt achtereenvolgens eerst bekeken welke eisen de Richtlijn 2014/33/EU en het Wbl 2016 aan een gebouw stellen waarin een brandweerlift wordt aangebracht (paragraaf 2.4.1). Vervolgens wordt ingegaan op de vraag of het verplicht is dat een gebouw waarin een brandweerlift geplaatst wordt voldoet aan de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 (paragraaf 2.4.2).

2.4.1 Eisen gebouw Richtlijn 2014/33/EU en Wbl 2016

Richtlijn 2014/33/EU
Zoals in paragraaf 2.2.3 aangegeven, richten de voor brandweerliften relevante (in NEN-EN 81-72 genoemde) veiligheids- en gezondheidseisen uit de Richtlijn 2014/33/EU zich op de lift

en niet op het gebouw. In artikel 6 van Richtlijn 2014/33/EU zijn wel eisen gesteld die zien op het gebouw. In het eerste lid luidt als volgt: "*De lidstaten treffen alle dienstige maatregelen om ervoor te zorgen dat degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw of het bouwwerk en de installateur elkaar de nodige gegevens verstrekken voor de goede werking en het veilige gebruik van de lift en passende maatregelen treffen teneinde de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen*." Uit deze bepaling volgt dat de lidstaten de bouwer en installateur twee verplichtingen op moeten leggen:

> Het uitwisselen van informatie
> Verplichting tot het treffen van passende maatregelen.

Uit deze tweede verplichting volgt dat een bouwer van een gebouw "passende maatregelen" zou moeten treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Er moet dus een technische afstemming zijn tussen de bouwer en de installateur van de lift, en de passende maatregelen kunnen zijn dat er voorzieningen in het gebouw noodzakelijk zijn. Die zouden bijvoorbeeld kunnen volgen uit NEN-EN 81-72:2020, door de voorwaarden aan het gebouw die in die norm genoemd worden toe te passen (zie paragraaf 1.5.1 en bijlage 4 van dit rapport).

Artikel 6 van Richtlijn 2014/33/EU veronderstelt dat er sprake is van een nieuwbouwsituatie, omdat er immers sprake is van "verwezenlijking van het gebouw". De installateur is degene die "de verantwoordelijkheid aanvaardt voor het ontwerp, de vervaardiging, de installatie en het in de handel brengen van de lift" (artikel 2 lid 6 Richtlijn 2014/33/EU). Artikel 6 richt zich tot de lidstaten, die ervoor moeten zorgen dat de in dat artikel vervatte verplichtingen worden geïmplementeerd in nationale regelgeving. Deze bepaling richt zich dus niet rechtstreeks tot de bouwer en installateur. Artikel 6, tweede lid, bepaalt verder nog dat de lidstaten alle nodige maatregelen dienen te nemen om ervoor te zorgen dat er in liftschachten geen leidingen of installaties aanwezig zijn die niet voor de werking of veiligheid van de lift vereist zijn.

In de *Guide to application of the lifts directive 2014/33/EU*, het door de Europese Commissie uitgegeven 'handboek' voor de uitleg van Richtlijn 2014/33/EU, wordt de nadruk gelegd op informatie-uitwisseling tussen bouwer en installateur. Wat betreft de verplichting tot het treffen van passende maatregelen lijkt de Europese Commissie vooral te denken in de richting van implementatie in de nationale bouwregelgeving: *"It should be noted that it may not be possible to implement all of the provisions set out in Article 6 (1) in the national texts implementing the other provisions of the Lifts Directive, since they create obligations of persons responsible for work on buildings. Member States may include the necessary provisions for instance in their building regulations.*" (EC 2025, p. 43).

Wbl 2016

Implementatie van deze bepalingen heeft in het Wbl 2016 plaatsgevonden. Artikel 16 van het Wbl 2016 luidt als volgt: "*Degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw of het bouwwerk en degene die de lift in of aan het gebouw of bij het bouwwerk installeert, verstrekken elkaar de nodige gegevens voor de goede werking en het veilige gebruik van de lift en treffen passende maatregelen teneinde de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen*." Dit betreft een woordelijke overzetting van artikel 6, eerste lid van de Richtlijn 2014/33/EU, maar nu gericht tot de bouwer en de installateur.

Bij de implementatie lijkt verondersteld te zijn dat het uitsluitend een informatieverplichting betreft. Dat blijkt niet alleen uit de titel die de bepaling heeft gekregen ("Informatie-uitwisseling installateur-aannemer"), maar ook uit de toelichting hierop: "*Dit artikel regelt de uitwisseling van informatie tussen de aannemer en installateur met betrekking tot het nemen van passende maatregelen om de goede werking van een lift te waarborgen. Deze nieuwe verplichting vloeit voort uit artikel 6 van de richtlijn.*" (*Stb.* 2016, 81, p. 33). De verplichting tot het treffen van passende maatregelen is echter ook in artikel 6 Wbl 2016 opgenomen, en is daarmee een verplichting geworden die nu op de bouwer en installateur rust: uit deze bepaling volgt ook de verplichting om passende maatregelen te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Uit de in het bovenstaande kader weergegeven toelichting op Richtlijn 2014/33/EU lijkt eerder te volgen dat de bedoeling was dat lidstaten "passende maatregelen" in de bouwregelgeving op zouden nemen, in plaats van met dit verder lege begrip een eis aan de bouwer en installateur op te leggen. Mogelijk betreft dit dus een ongelukkige wijze van implementatie van Richtlijn 2014/33/EU. Evenwel is dit in artikel 16 van het Wbl 2016 opgenomen, en geldt die verplichting voor bouwers en installateurs. Hoe uitvoering aan deze bepaling moet worden gegeven en welke rol dit speelt in de conformiteitsbeoordeling van een brandweerlift, is niet in het Wbl 2016 bepaald.

De enige eisen die naast artikel 16 uitdrukkelijk aan het gebouw gesteld worden, staan in artikel 24 van het Wbl 2016, waarin het verbod staat op aanwezigheid van andere leidingen of installaties in liftschachten. Dit verbod stond van 1995 tot 2012 in het Bouwbesluit (zie bijlage 3), maar is nu dus in het Wbl 2016 opgenomen.

Het Wbl 2016 richt zich verder primair op de lift: een lift moet voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit de richtlijn. Ook de voor brandweerliften relevante (in NEN-EN 81-72 genoemde) veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU richten zich zoals hiervoor aangegeven op de lift, en niet op het gebouw.

De belangrijkste bepaling waaruit eisen aan het gebouw kunnen volgen, is dus artikel 16 van het Wbl 2016. Hierin wordt enkel de algemene verplichting gesteld tot het treffen van "passende maatregelen" om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Omdat artikel 16 zich ook richt tot de bouwer van een gebouw, kunnen dat ook maatregelen aan het gebouw zijn. Bijvoorbeeld maatregelen die gebaseerd zijn op NEN-EN 81-72; dit wordt in de volgende paragraaf 2.4.2 verder uitgewerkt. Daarnaast worden in artikel 24 van het Wbl 2016 een aantal eisen aan het gebouw gesteld.

2.4.2 Bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72

Volgens artikel 8, eerste lid, van het Wbl 2016 moeten liften voldoen aan essentiële veiligheids- en gezondheidseisen die genoemd zijn in de Europese richtlijn Liften 2014/33/EU. Volgens artikel 8, tweede lid, wordt van liften en veiligheidscomponenten die voldoen aan aangewezen geharmoniseerde normen vermoed dat ze aan die eisen voldoen. NEN-EN 81-72:2020 is een geharmoniseerde productnorm. Als aan die productnorm wordt voldaan, wordt er voldaan aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen.

Zoals in paragraaf 2.2.3 is aangegeven, richten de in NEN-EN 81-72 genoemde veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU zich op de lift, en niet op het gebouw. Dit betekent dat de bouwtechnische voorwaarden die NEN-EN 81-72 stelt aan het gebouw geen invulling lijken te zijn van de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen. In de versies uit 2003 en 2015 was dat ook uitdrukkelijk aangegeven (zie bijlage 4 bij dit rapport). De

bouwtechnische voorwaarden moeten daarom beschouwd worden als voorwaarden voor het kunnen toepassen van NEN-EN 81-72; dit heeft dus te maken met het toepassingsbereik van deze norm. Dat volgt ook uit het in deze norm geformuleerde toepassingsgebied (paragraaf 1.2 NEN-EN 81-72:2020). Zie ook het onderstaande kader.

Paragraaf 1.2 NEN-EN 81-72:2020[10]
Dit document is van toepassing wanneer aan de volgende voorwaarden is voldaan:
> De liftschacht en de liftomgeving zijn ontworpen om de toetreding van vuur, hitte en rook tot de liftschacht, machinekamers en veilige zones te beperken.
> Het gebouwontwerp beperkt de instroom van water in de liftschacht.
> De brandweerlift wordt niet gebruikt als vluchtroute.
> De liftschacht en de liftomgeving zijn beschermd tegen brand tot ten minste hetzelfde niveau als de gebouwconstructie.
> De stroomvoorziening is veilig en betrouwbaar.
> De elektrische kabel(s) die de lift van stroom voorzien, zijn beschermd tegen brand tot hetzelfde brandwerendheidsniveau als de structuur van de liftschacht.
> Er is een geschikt onderhouds- en verificatieplan geïmplementeerd.

Opvallend is dat in NEN-EN 81-72 versie 2020 aangegeven is dat de voorwaarden aan het gebouw invulling zijn van de eisen genoemd in bijlage I van Richtlijn 2006/42/EC, genoemd onder 1.1.2a. Die luidt als volgt: "*De machine moet zodanig ontworpen en gebouwd zijn dat zij bediend, afgesteld en onderhouden kan worden zonder dat personen aan een risico worden blootgesteld, wanneer deze handelingen onder de vastgestelde omstandigheden worden verricht, tevens rekening houdend met redelijkerwijs voorzienbaar verkeerd gebruik. De genomen maatregelen moeten erop gericht zijn elk risico gedurende de te verwachten levensduur van de machine, met inbegrip van de fasen van het vervoer, het monteren, het demonteren, de buitenbedrijfstelling en de sloop, uit te sluiten.*" Deze eis richt zich echter op het ontwerp en de bouw van "de machine" (de lift) – en niet op het gebouw. Dit staat daarom niet in de weg van de conclusie dat de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 enkel zien op het toepassingsbereik van deze norm.

De paragrafen in NEN-EN 81-72 die de eisen aan het gebouw beschrijven, zouden kunnen worden beschouwd als een nadere uitwerking van de toepassingsvoorwaarden. In die paragrafen wordt het in de toepassingsvoorwaarden beoogde beschermingsniveau verduidelijkt.

Als het gebouw niet aan deze voorwaarden voldoet, kan NEN-EN 81-72 niet (zonder meer) worden toegepast. Dat is niet hetzelfde als dat NEN-EN 81-72 eisen stelt aan het gebouw, en evenmin dat de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen hier eisen aan stellen (zie paragraaf 2.2.3). Bij een afwijking van NEN-EN 81-72 zal de installateur met een risico-analyse moeten motiveren dat er alsnog aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen wordt voldaan.

In het kader van artikel 16 van het Wbl 2016 kunnen de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 wel aan de orde komen; die spelen echter geen (expliciete) rol bij de beoordeling door de EU-CBI of NL-CBI. De bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 zouden gezien kunnen worden als "passende maatregelen" om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Omdat dit niet is voorgeschreven en er verder ook

[10] Eigen vertaling van de Engelstalige normtekst.

geen relatie is gelegd met de keuring van een lift of het voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen, kan niet worden gesteld dat het Wbl 2016 *verplicht* dat een gebouw waarin een brandweerlift geplaatst wordt, voldoet aan de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72. Dat laat onverlet dát er passende maatregelen moeten worden getroffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen, en dat het voor de hand ligt om die te baseren op NEN-EN 81-72. Naar analogie met artikel 8, tweede lid, van het Wbl 2016 zou kunnen worden gesteld dat het baseren van maatregelen op NEN-EN 81-72 een vermoeden oplevert dat dit passende maatregelen zijn.

2.4.3 Toezicht op naleving eisen bouwtechnische voorwaarden

De Nederlandse Arbeidsinspectie (NL-A) heeft de toezichthoudende taak op de naleving van artikel 16 van het Wbl 2016. Uit navraag blijkt dat de NL-A hier echter geen actief toezicht op houdt.

Het bevoegd gezag (het college van burgemeester en wethouders van een gemeente) heeft geen bevoegdheid om hier toezicht op te houden; dit houdt alleen toezicht op de naleving van de bouwregelgeving. Tot 1 januari 2024 was dit anders, zie paragraaf 1.5.4.

2.4.4 Conclusie bouwtechnische voorwaarden

Uit artikel 16 van het Wbl 2016 volgt de verplichting tot het treffen van “passende maatregelen” om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Omdat artikel 16 zich ook richt tot de bouwer van een gebouw, kunnen dat ook maatregelen aan het gebouw zijn. Bijvoorbeeld maatregelen die gebaseerd zijn op NEN-EN 81-72. Daarnaast wordt in artikel 24 van het Wbl 2016 een aantal eisen aan het gebouw gesteld. Er vindt geen actief toezicht plaats op de naleving van artikel 16 Wbl 2016.

2.5 Bestaande brandweerliften

2.5.1 Periodieke keuring bestaande lift

Artikel 18 van het Wbl 2016 regelt de verplichting voor de eigenaar om de lift iedere 18 maanden (lid 1) en na iedere reparatie of wijziging (lid 3) te laten keuren. De eerste periodieke keuring na de eerste ingebruikname dient na 12 maanden plaats te vinden (lid 1). Keuring vindt plaats door een NL-CBI.

Beoordelingsschema

Een NL-CBI hanteert bij de keuring het door het SBCL vastgestelde beoordelingsschema (zie paragraaf 2.3.2). In dat schema staan de criteria waarop een lift bij de keuring wordt beoordeeld. Doel van de keuring is volgens dit schema vast te stellen of een lift op het moment van keuren nog voldoet aan de vervaardigingsvoorschriften (SBCL 2018, p. 15). De CBI voert de volgende beoordelingen uit: 1. controleren of wordt voldaan aan beoordelings-criteria van dit schema, 2. controle op de veilige werking van de lift (SBCL 2018, p. 16).[11]

In paragraaf 8.2.1 van het schema staat de aanvullende beoordeling van een brandweerlift beschreven: “*Doel van deze aanvulling bij de periodieke keuring is vast te stellen of een brandweerlift op het moment van keuren nog voldoet aan de daarop betrekking hebbende bepalingen van Bijlage B1.*” De CBI voert de volgende beoordelingen uit: controleren of nog wordt voldaan aan de beoordelingscriteria van dit schema, en controle op de veilige werking

[11] In versie 2026 is dit compacter beschreven in paragraaf 5.2.

van de brandweerlift. In onderstaand kader is aangegeven waar de CBI in grote lijnen op controleert (SBCL 2018, p. 25 en 26).[12]

Controle brandweerlift

In grote lijnen worden in bijlage B1 van het schema de volgende keuringscriteria beschreven:

> Brandweerpictogram aanwezig?
> Brandweerschakelaar functioneert?
> Waterbestendigheid (algemeen): voldoen onderdelen nog aan de vereiste beschermingsgraad?
> Waterbestendigheid in schachtput: voldoen onderdelen binnen 1 m van de putvloer minimaal aan IP67?
> Reddingvoorzieningen (zelfhulp en hulp van buitenaf) nog in oorspronkelijke staat?
> Geen sprinklers of blussysteem aanwezig in de schacht of kooi?
> Werkt de brandweerschakelaar correct (brandweerfunctie komt in)?
> Verdiepingsknoppen uitgeschakeld (mogen niet actief zijn)?
> Intercom werkt?
> Schacht- en machinekamerverlichting werkt?
> Beveiligingen beïnvloedbaar door rook / hitte uitgeschakeld?
> Geforceerd sluiten van deuren werkt?
> Akoestisch signaal werkt bij geforceerd sluiten?
> Akoestisch signaal werkt in alle relevante bedieningsmodi?
> Akoestisch signaal stopt na uitschakelen inspectiebesturing?
> Inspectiebesturing heeft voorrang op brandweerbesturing?
> Waterafvoer / afvoerpomp in schachtput functioneert?
> Volledig kooitableau beschikbaar voor brandweerfunctie; overige oproepsystemen uitgeschakeld?
> Deuren mogen niet automatisch openen na een rit.
> Lift moet reageren op kooicommando's.
> Lift blijft staan op verdieping tot nieuw kooicommando.
> Slechts één commando tegelijk kan actief zijn.
> Standaanwijzing werkt?
> Terugroepen via brandweerschakelaar (Fase 1) gebeurt correct?
> Reset brandweerfunctie werkt alleen nadat: brandweerschakelaar op 0 is gezet en de lift terug is op de verdieping waar de schakelaar zit.
> Deurbediening (open / sluiten) voldoet?
> Brandweerschakelaar in de kooi aanwezig en functionerend?

Overgangsregeling oude liften

Voor oudere liften is in het Wbl 2016 een overgangsregeling voorzien (zie bijlage 5). Voor die oudere liften is wel een periodieke keuring vereist, maar daarbij moeten volgens het overgangsrecht de eerdere, oude keuringsnormen worden gebruikt.

Afgifte certificaat

Een NL-CBI geeft voor een lift die nog voldoet aan de vervaardigingsvoorschriften (artikel 18 lid 5 Wbl 2016) een certificaat van goedkeuring af (artikel 19 Wbl 2016). Afgifte van dit certificaat wordt geweigerd als niet meer wordt voldaan (artikel 20 lid 1 Wbl 2016). Zie hiervoor verder paragraaf 2.5.3.

Voor het gebruiken van een bestaande lift is dus nodig:

> Certificaat van goedkeuring door een NL-CBI.

[12] Versie 2026 heeft geen bijlage B1 meer; de te toetsen aspecten staan (niet limitatief) opgesomd in een afzonderlijke toetsingstabel 1, pagina 5 en 6. De daarin aangegeven te toetsen aspecten komen in grote lijnen overeen met bijlage B1 uit de 2018-versie.

Bij de periodieke keuring van een bestaande lift zijn dus betrokken:
> Opdrachtgever (eigenaar)
> NL-CBI
> Minister van SZW (Nederlandse Arbeidsinspectie).

2.5.2 Bestaande lift niet certificeren als brandweerlift

Bij de expertsessie van 15 april 2026 werd door deelnemers aangegeven dat een brandweerlift in de praktijk niet altijd gekeurd wordt als 'brandweerlift'. Dit is vanuit de brandweer ook onderbouwd met een certificaat van een bestaande brandweerlift in een gebouw, waarop was aangegeven dat de keuring heeft plaatsgevonden volgens bijlage B van het beoordelingsschema van het SBCL uit 2018, en dus niet ook volgens bijlage B1 van dat schema. Het betreffende certificaat zag op een lift in een gebouw uit omstreeks 2007,[13] met een 11 bovengrondse bouwlagen.[14] Dat betekent dat er in dat gebouw op grond van de bouwregelgeving een brandweerlift aanwezig moet zijn.

In het kader van dit onderzoek kan niet vastgesteld worden of dit in de praktijk vaker voorkomt, en of er mogelijk een reden is waarom de bovenstaande lift niet als brandweerlift is gekeurd. Een NL-CBI heeft in reactie op het conceptrapport richting onderzoekers aangegeven dat keuring van bestaande liften volgens het schema plaatsvindt, en dat de brandweerfunctionaliteit bij periodieke keuring dus wel meegenomen wordt. Wanneer er echter een lift wordt aangetroffen waar de aanduiding van brandweerlift (door middel van het bordje) is verwijderd, dan wordt volgens deze NL-CBI de lift dan niet als brandweerlift gekeurd. Het is volgens deze NL-CBI dan aan de gemeente om handhavend op te treden tegen de afwezigheid van een brandweerlift, niet aan een NL-CBI.

Wat daar verder van zij, het hierboven genoemde certificaat laat in elk geval zien dat het voorkomt dat bestaande liften niet als brandweerlift worden gekeurd. Dit is echter in strijd met artikel 18, eerste en vijfde lid, van het Wbl 2016. Ook is dat in strijd met artikel 26 lid 2 van het Wbl 2016. Dat blijkt uit het navolgende.

Het eerste lid van artikel 18 verplicht tot het uitvoeren van een keuring door een NL-CBI. Het vijfde lid verplicht tot toetsing aan de voor de desbetreffende lift geldende vervaardigingsvoorschriften van artikel 16 van de richtlijn. In de toelichting op het vijfde lid wordt enkel aangegeven: "*Dit artikel komt geheel overeen met artikel 17 van het Warenwetbesluit liften*." (*Stb.* 2016, 91, p. 33). In de toelichting op het eerdere Warenwetbesluit liften is het volgende aangegeven: "*Liften dienen bij de (periodieke) keuring te voldoen aan de vervaardigingsvoorschriften zoals die bij de fabricage en installatie van de lift zijn in acht genomen. Daartoe wordt verwezen naar artikel 5 van het besluit, dat een algemeen vervaardigingsvoorschrift bevat en dat op zijn beurt verwijst naar de in bijlage I van de richtlijn opgenomen essentiële veiligheids- en gezondheidseisen. Liften die voldoen aan de in artikel 6 bedoelde geharmoniseerde normen worden in zoverre vermoed te voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen*" (*Stb*. 1996, 444, p. 32).

Er zijn essentiële veiligheids- en gezondheidseisen die uitdrukkelijk betrekking hebben op een brandweerlift, zoals in paragraaf 2.2.3 van dit rapport is beschreven. Met NEN-EN 81-72 kan daar invulling aan gegeven worden. Artikel 16 van Richtlijn 2014/33/EU beschrijft de EU-

[13] Door de onderzoekers vastgesteld aan de hand van de website www.toporeis.nl, op 1 juli 2026.
[14] Door de onderzoekers vastgesteld aan de hand van de website maps.google.com, op 1 juli 2026.

conformiteitsprocedure, die leidt tot de EU-conformiteitsverklaring en CE-markering. Richtlijn 2014/33/EU bepaalt niet óf een brandweerlift is vereist, maar dat, áls een dergelijke lift volgens de bouwregelgeving is vereist, die moet voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen. Dat gaat niet alleen om de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen die zien op een personenlift, maar ook om die van een brandweerlift. Uit paragraaf 2.3.1 volgt ook dat de functionaliteit van een brandweerlift bij het op de markt brengen ervan wordt meegenomen tijdens de eindcontrole en op de conformiteitsverklaring van die installatie wordt aangegeven. Dit betekent dat de functionaliteit van een brandweerlift geen optionele toevoeging is, maar wel degelijk onder “de vervaardigingsvoorschriften” valt.

Als de functionaliteit van een brandweerlift onder “de vervaardigingsvoorschriften” valt, dan dient dit volgens artikel 18, vijfde lid, ook meegenomen te worden bij de voorgeschreven periodieke keuring. Als dit niet het geval zou zijn, dan valt niet te begrijpen waarom bij dit bij de EU-conformiteitsprocedure wél meegenomen wordt. Het enkel keuren van een brandweerlift als personenlift is dan ook in strijd met artikel 18, eerste en vijfde lid, van het Wbl 2016.

Het is ook in strijd met artikel 26, tweede lid, van het Wbl 2016. Daarin is aangegeven dat het schema van het SBCL onverkort moet worden gebruikt. Het niet meenemen van de functionaliteit van een brandweerlift in de keuring is in strijd met paragraaf 8.2.1 van het schema uit 2018.[15] Daarin is aangegeven de procedure voor het keuren van een brandweerlift moet worden gebruikt tijdens de gebruiksfase van een bouwwerk.

Een certificaat van goedkeuring dat alleen ziet op de functionaliteit als personenlift, en niet als brandweerlift, kan bovendien misleidend werken: de brandweer zal mogelijk bij alleen het zien van een keuringssticker in de lift in de veronderstelling zijn dat er ook naar de functionaliteit van brandweerlift is gekeken. Het is dan zelfs mogelijk dat de lift op de functionaliteit van brandweerlift bij keuring afgekeurd zou worden, maar dat dit onbekend is, omdat die keuring niet plaats heeft gevonden.

Overtreding bouwregelgeving
Het enkel keuren van een brandweerlift als personenlift is ook in strijd met de bouwregelgeving; zie hiervoor paragraaf 1.8.3.

2.5.3 Weigering, schorsing, wijziging of intrekken van certificaat van goedkeuring

Rechtsbescherming
Afgifte van een certificaat van goedkeuring wordt geweigerd als niet wordt voldaan aan de vervaardigingsvoorschriften, als de vereiste documenten niet aanwezig zijn of als die onjuist zijn (artikel 20 lid 1 Wbl 2016).

Een certificaat van goedkeuring kan worden geschorst, gewijzigd of ingetrokken, wanneer de certificaathouder niet (meer) voldoet aan de wettelijke eisen of wanneer zijn handelen risico’s oplevert voor de veiligheid (artikel 20 lid 2 Wbl 2016).

[15] Paragraaf 5.2 van het schema uit 2026. Daarin is aangegeven dat de keuringen worden uitgevoerd op basis van artikel 18 van het Warenwetbesluit liften en de artikelen 35, 36 en 37 van hetzelfde besluit, voor zover deze toepasbaar zijn op de betreffende lift

Een dergelijke weigering, schorsing, wijziging of intrekking is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betekent dat tegen een besluit tot weigering van afgifte van een certificaat een rechtsmiddel kan worden aangewend. Er kan bezwaar worden gemaakt bij de CBI. Daarna kan beroep worden ingesteld bij de rechtbank Rotterdam (artikel 7 van bijlage 2 Awb), en hoger beroep bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (artikel 11 van bijlage 2 Awb).

Informatieplicht
De NL-CBI's moeten de minister (Nederlandse Arbeidsinspectie, NL-A) op de hoogte brengen van elke weigering, beperking, schorsing of intrekking van goedkeuringen (artikel 26 lid 3 Wbl 2016).

Informatieplicht in de praktijk
Tijdens de expertsessie op 15 april 2026 is door een deelnemer aangegeven dat sinds 2016 niet iedere weigering, beperking, schorsing of intrekking van goedkeuringen onmiddellijk aan de NL-A wordt gemeld.

In paragraaf 7.3 van het schema van het SBCL is aangegeven dat er bij de keuring urgentiecodes achter elk keuringspunt in de bijlage A t/m C worden vermeld. Alleen bij urgentiecode 1 wordt aangegeven: "*afkeuring, gevolgd door het uitschakelen van de hoofdschakelaar en melding aan I-SZW*" (SBCL 2008, p. 13). Urgentiecode 2 betekent: "*afkeuring van de lift met de mededeling aan de eigenaar of diens gemachtigde dat de lift niet in gebruik mag zijn*." Urgentiecode 3 is enkel een aandachtspunt. Enkel urgentiecode 1 wordt dus onmiddellijk gemeld aan de NL-A.

Dit is ook aangegeven in het handhavingsbeleid van de NL-A (Nederlandse Arbeidsinspectie 2022, p. 26, 27); alleen als een lift een "ernstig gevaar" oplevert dat niet dezelfde dag kan worden verholpen, moet melding gedaan worden bij de NL-A. Een ernstig gevaar wil zeggen: gebreken met urgentiecode 1 volgens het schema van het SBCL. (Daarnaast worden nog gebreken genoemd die niet binnen 6 maanden zijn verholpen. De NL-A heeft mondeling aangegeven dat dit een "slapende" bepaling is, die nu geen betekenis heeft, maar eventueel weer geactiveerd zou kunnen worden.) NL-CBI's leveren overigens ook een jaarrapportage aan bij de NL-A, waarin aantallen goedkeuringen, weigeringen, beperkingen, schorsingen of intrekkingen van goedkeuringen worden vermeld.

De NL-A heeft de taak te controleren of liften waarvoor goedkeuring is geweigerd, buiten werking zijn gesteld. Als een lift wel wordt gebruikt, zal deze worden stilgezet en verzegeld.

2.5.4 Verplichtingen voor de eigenaar

Artikel 2 van het Wbl 2016 bepaalt onder meer dat het verboden is om een lift in bedrijf te stellen of te gebruiken die niet voldoet aan de voorschriften van het Wbl (lid 1), waarvoor de voorgeschreven procedures niet in acht zijn genomen (lid 3) of waarvoor de voorschreven documenten niet voorhanden zijn (lid 4).

Hoofdstuk 3 van het Wbl schrijft verder met name de volgende verplichtingen voor in de gebruiksfase:
> Keuring voor eerste ingebruikname en periodieke keuring door NL-CBI (artikel 18).
> Instructies en liftboek bij de lift (artikel 21 lid 1 en 2).
> Kunnen tonen van het certificaat van goedkeuring (artikel 21 lid 3).
> In goede staat van onderhoud (artikel 22 lid 1).
> Gebruiken overeenkomstig de bestemming (artikel 22 lid 2)
> Het maximaal aantal personen wordt niet overschreden (artikel 23 sub a).

> Goederen worden gelijkmatig over het vloeroppervlak van de kooi verdeeld (artikel 23 sub b).
> Wagens moeten worden vastgezet (artikel 23 sub c).
> In leidingschachten mogen geen leidingen of installaties aanwezig zijn (artikel 24 lid 1a).
> Machinekamers, schijvenruimten en schachtputten mogen niet gebruikt worden als bergruimte (artikel 24 lid 1b).
> Machinekamers zijn afgesloten met sleutel en slot (artikel 24 lid 1c).

De NL-A heeft hier een toezichthoudende taak.

2.6 Vervangen bestaande liften

2.6.1 Eisen bij vervangen bestaande lift

Als een lift geheel wordt vervangen, is het overgangsrecht van het Wbl 2016 niet meer van toepassing; er moet daarom voldaan worden aan de meest recente eisen. Dit betekent dat als een brandweerlift waarop een oudere norm nog van toepassing was wordt vervangen, NEN-EN 81-72 gebruikt zou moeten worden. Afwijkingen van deze geharmoniseerde norm zullen dan ook gemotiveerd moeten worden; er zal voldaan moeten worden aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen (artikel 8 lid 1 Wbl 2016).[16]

2.6.2 Bouwtechnische voorwaarden bij vervanging brandweerlift

In paragraaf 2.4 is de betekenis van artikel 16 van het Wbl 2016 uitgelegd voor bouwtechnische eisen aan het gebouw waarin een brandweerlift wordt geplaatst: er moeten passende maatregelen worden getroffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Het ligt voor de hand om de voorwaarden uit NEN-EN 81-72 daarvoor als invulling te gebruiken (hoewel anders invullen niet uitgesloten is).

Omdat artikel 16 van het Wbl 2016 zich uitsluitend richt op “degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw of het bouwwerk”, lijkt het bij het vervangen van een lift niet verplicht om “passende maatregelen” te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Bouwtechnische aanpassingen zijn daarom niet verplicht.

Omdat, zoals in paragraaf 2.6.1 is overwogen, de overgangsregeling van het Wbl 2016 bij het vervangen van een bestaande brandweerlift niet langer van toepassing is, moet er aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen worden voldaan. Als het bestaande gebouw niet aan de toepassingsvoorwaarden voldoet, kan NEN-EN 81-72 niet (zonder meer) worden toegepast. Een bestaand gebouw zal doorgaans niet aan de toepassingsvoorwaarden van NEN-EN 81-72 voldoen, bijvoorbeeld omdat een brandwerende sluis voor de lift ontbreekt. De bouwregelgeving stelt hier verder geen eisen aan (zie paragraaf 1.7). Dit betekent dat in zo’n situatie afgeweken wordt van de toepassingsvoorwaarden van NEN-EN 81-72. Bij een afwijking van NEN-EN 81-72 zal de installateur met een risicoanalyse moeten motiveren dat er alsnog aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen wordt voldaan. Zie verder paragraaf 2.2.3.

[16] Voor de essentiële eis, punt 2.2. van de Bijlage 1 van de Richtlijn Liften 2014/33/EU, waarin wordt geëist dat er voldoende vrije ruimte of schuilruimte moet zijn bij de uiterste standen van de liftkooi, kan ontheffing worden gevraagd bij de NL-A. Zie https://www.nlarbeidsinspectie.nl/onderwerpen/melden/bijzondere-werkzaamheden-ontheffingen-en-certificering/ontheffing-liften (geraadpleegd op 3 juni 2026). Dit is voor brandweerliften verder niet relevant.

2.7 Conclusie regels voor liften

In dit hoofdstuk zijn de regels van het Wbl 2016 en Richtlijn 2014/33/EU beschreven ter beantwoording van de vraag welke regels op brandweerliften van toepassing zijn. Richtlijn 2014/33/EU is geïmplementeerd in het Wbl 2016. Liften moeten voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit de Richtlijn. Van liften die voldoen aan aangewezen geharmoniseerde normen wordt vermoed dat ze aan die eisen voldoen. NEN-EN 81-72 is zo'n geharmoniseerde norm; die norm stelt voorwaarden aan de bouwtechnische omgeving van de brandweerlift.

Liften die nieuw op de markt worden gebracht, moeten worden gekeurd door een EU-CBI of de installateur. Liften die in een gebouw zijn geïnstalleerd, moeten worden gekeurd door een NL-CBI. Keuring van een lift leidt als voldaan wordt aan de voor de lift geldende regels tot afgifte van een conformiteitscertificaat.

Het Wbl 2016 stelt ook een aantal eisen aan het gebouw. Onder andere is bepaald dat bij nieuwbouw een bouwer "passende maatregelen" dient te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Die maatregelen kunnen gebaseerd zijn op NEN-EN 81-72. Er vindt hier geen actief toezicht op plaats door de NL-A.

In de praktijk komt het voor dat brandweerliften enkel als personenlift worden gekeurd, en niet voor de functionaliteit als brandweerlift. Dat is in strijd met artikel 18, eerste en vijfde lid, van het Wbl 2016. Een certificaat van goedkeuring dat alleen ziet op de functionaliteit als personenlift en niet als brandweerlift, kan ook misleidend werken, omdat dit ten onrechte de suggestie wekt dat een lift ook als brandweerlift is goedgekeurd.

3 Analyse samenhang

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de analyse beschreven van de relatie tussen de bouwregelgeving en de regels voor liften. Achtereenvolgens komen aan de orde: nieuwe gebouwen met nieuwe brandweerliften (paragraaf 3.2.1), bestaande gebouwen met bestaande brandweerliften (paragraaf 3.2.2), keuring van bestaande brandweerliften (paragraaf 3.2.3 en 3.2.4), en bestaande gebouwen met een nieuwe brandweerlift (paragraaf 3.2.5). Tot slot bevat dit hoofdstuk een korte beschouwing van de relatie tussen een brandweerlift en een brandweerinzet.

3.2 Analyse samenhang tussen regeldomeinen

3.2.1 Nieuwe gebouwen met nieuwe brandweerlift

Het gebouw is belangrijk voor de veiligheid van een brandweerlift. Meer specifiek: de brandpreventieve kwaliteit van een nieuw te bouwen gebouw is belangrijk voor het waarborgen van de goede werking en het veilige gebruik van een brandweerlift. Het waarborgen hiervan kan door het gebouw te laten voldoen aan de voorwaarden die NEN-EN 81-72 aan het gebouw stelt. De belangrijkste zijn:

> tegen brand beschermde hal;
> bescherming tegen brand van de energievoorziening en de kabels hiervan;
> maatregelen ter voorkoming dat water in de schacht kan komen;
> aanwezigheid van een energievoorziening.

Het bevoegd gezag, dat het eerst aangewezen bestuursorgaan is dat toezicht houdt op de staat van het bouwwerk, kan hier geen eisen aan stellen. De bouwregelgeving bevat geen verplichting om aan NEN-EN 81-72 te voldoen. Alleen de tegen brand beschermde hal wordt in het Bbl als eis gesteld.

Bij keuring en certificering van een nieuwe brandweerlift mag enkel getoetst worden aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU en de daarop gebaseerde vervaardigingseisen (zie paragraaf 2.3.2). Het is in elk geval nu gebruikelijk dat voorzieningen van het gebouw door de CBI's worden meegewogen in de conformiteits-beoordeling van de brandweerlift. Omdat er geen essentiële veiligheids- en gezondheids-eisen lijken te zijn die zien op de kwaliteit van een gebouw, lijkt deze praktijk meer een verlegenheidsoplossing dan een oplossing gebaseerd op het Wbl 2016.

Hét centrale voorschrift dat de afstemming tussen een brandweerlift en het gebouw regelt, is artikel 16 van het Wbl 2016. Hierin wordt de verplichting gesteld voor de degene die verantwoordelijk is voor de verwezenlijking van het gebouw om "passende maatregelen" te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Wat deze verplichting inhoudt, is verder nergens expliciet gemaakt. Uit de toelichting die op Richtlijn 2014/33/EU is gegeven, lijkt te volgen dat de bedoeling was dat lidstaten "passende

maatregelen” in de bouwregelgeving op zouden nemen, in plaats van met het ‘doorleggen’ van dit begrip een eis aan de bouwer en installateur op te leggen (zie paragraaf 2.4.1). Mogelijk betreft dit dus een ongelukkige wijze van implementatie van Richtlijn 2014/33/EU. Evenwel eist artikel 16 van het Wbl 2016 “passende maatregelen”, en die verplichting geldt voor bouwers en installateurs. Een EU-CBI en NL-CBI hebben bij de keuring van een liftinstallatie geen toetsende rol of en in hoeverre aan deze verplichting invulling is gegeven. Het college van burgemeester en wethouders heeft dat bij de verlening van een omgevingsvergunning voor bouwen of bij het toezicht op de naleving van de bouwregelgeving evenmin. Tot 1 januari 2024 was het Wbl 2016 wel een weigeringsgrond bij de aanvraag voor een omgevingsvergunning voor bouwen, zodat de verplichting van artikel 16 van het Wbl 2016 een rol kon spelen in de beoordeling. Dat was echter niet breed bekend en toegepast. In het Bkl is dat niet langer als weigeringsgrond opgenomen, zodat toetsing aan dit voorschrift in elk geval niet meer mogelijk is. De NL-A is de enige instantie die de taak heeft om toezicht te houden op de naleving van artikel 16 van het Wbl, maar kan dat slechts achteraf. In de praktijk vindt hierop geen (actief) toezicht plaats door de NL-A.

De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor brandweerliften is voor nieuwbouw dus als volgt te kwalificeren. Het centrale voorschrift dat de afstemming tussen een lift en het gebouw beoogt (artikel 16 Wbl 2016), kan geen rol (meer) spelen bij beoordeling door het (gemeentelijk) bevoegd gezag. Het bevoegd gezag is wel degene die in het kader van de bouwregelgeving de technische kwaliteit van het gebouw beoordeelt, maar gaat niet over het Wbl. Evenmin kan een CBI daarbij een rol spelen. Dat dit in de praktijk soms wel gebeurt, lijkt meer een verlegenheidsoplossing te zijn, zonder juridische basis. Slechts de NL-A heeft hierin een bevoegdheid, maar geeft daar, zoals vermeld, in de praktijk geen (actieve) uitvoering aan.

Perspectief

Of een verandering gewenst is, hangt vooral af van de volgende vragen:

> In welk(e) regelgevingsdomein(en) hoort de afstemming tussen een nieuw te bouwen gebouw en een brandweerlift thuis: in de bouwregelgeving of regelgeving voor liften?

> Welk bestuursorgaan is het best toegerust om preventief en/of repressief toezicht uit te voeren op het gebouw?

Als verandering gewenst is, zou in de volgende richtingen gedacht kunnen worden:

> Toetsing aan het Wbl 2016 bij de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen weer mogelijk te maken, zoals dat voor de invoering van de Omgevingswet ook mogelijk was. Dan zou toetsing aan artikel 16 van het Wbl 2016 weer mogelijk zijn. Daarbij is wel relevant dat het onder het oude recht niet breed bekend was dat deze mogelijkheid bestond. Het enkel opnieuw mogelijk maken van deze toetsing bij de beoordeling van een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen zal er niet voor zorgen dit breed bekend wordt.

> Artikel 16 van het Wbl 2016, of een soortgelijke regel, kopiëren of verplaatsen naar hoofdstuk 4 van het Bbl.

> Het opnemen van een prestatie-eis in hoofdstuk 4 van het Bbl, waarin bijvoorbeeld bepaald wordt dat een bouwwerk met een brandweerlift moet zijn ingericht volgens NEN-EN 81-72. Daarbij is wel relevant dat bij de expertsessie van 26 april 2026 door een deelnemer is aangegeven dat in de toekomst de bouwtechnische voorwaarden mogelijk verdwijnen uit NEN-EN 81-72.

> Het opnemen van prestatie-eisen in hoofdstuk 4 van het Bbl, waarin de bouwtechnische voorwaarden uit NEN-EN 81-72 zijn opgenomen.

Het enkel verwijzen naar de NEN-EN 81-72 in de definitie van het begrip ‘brandweerlift’ heeft overigens niet tot gevolg dat er aan de eisen uit de NEN-EN 81-72 voldaan moet worden; om die reden is dit hierboven niet als richting aangegeven.

Bij het overwegen van een oplossingsrichting is ook het volgende nog relevant om te overwegen:

> Andere mogelijke toekomstige veranderingen in het stelsel van de bouwregelgeving (gevolgklasse 2 en 3 in de Wkb, waarbij de omgevingsvergunning voor bouwen niet langer zal bestaan).
> In hoeverre is aanpassing van andere regels noodzakelijk, zoals de regels voor indienings-vereisten bij een aanvraag omgevingsvergunning voor bouwen?

3.2.2 Bestaande gebouwen met bestaande brandweerlift

Er geldt op grond van de bouwregelgeving geen aanwezigheidseis voor een brandweerlift in een bestaand gebouw. Dat wil niet zeggen dat er in een bestaand gebouw nooit een brandweerlift aanwezig hoeft te zijn. Als er bij de bouw een brandweerlift is geëist, dan geldt dat die destijds aangebracht moet zijn, moet blijven functioneren en ook niet verwijderd mag worden. Als een bestaand gebouw (bijvoorbeeld uit de jaren ’70 of daarvoor) echter géén brandweerlift heeft, dan hoeft die niet alsnog aangebracht te worden. De bouwregelgeving stelt voor bestaande gebouwen met een brandweerlift verder enkel een ventilatie-eis voor de liftschacht. Dat laat onverlet dat in een bestaand bouwwerk wel meer voorzieningen aanwezig kunnen zijn; die mogen niet zonder meer worden verwijderd. Wanneer die voorzieningen niet aanwezig zijn, hoeven ze echter niet alsnog aangebracht te worden. Voor gebouwen van grofweg 2005 of ouder is de aanwezigheid van een brandwerende lobby voor een brandweerlift niet vanzelfsprekend (destijds was een dergelijke lobby ook niet verplicht). Vanaf 2005 was een rookcompartiment als sluis voor de toegang van een brandweerlift vereist, en pas vanaf 2012 was een ‘echte’ tegen brand beschermde ruimte (met een WBDBO-eis van 60 minuten) vereist. De regels uit hoofdstuk 3 van het Bbl verplichten er niet toe om een brandwerende sluis aan te brengen, als die in de bestaande situatie niet aanwezig is.

Het bevoegd gezag kan in individuele situaties gemotiveerd een hoger voorzieningenniveau voor het gebouw afdwingen door het stellen van een maatwerkvoorschrift volgens artikel 3.7 van het Bbl. Een maatwerkvoorschrift kan de plicht inhouden tot het treffen van voorzieningen om te voldoen aan (maximaal) de nieuwbouwregels van het Bbl. Die voorziening zou bijvoorbeeld het aanbrengen van een tegen brand beschermde voorruimte voor een brandweerlift kunnen inhouden. De noodzakelijkheid van die voorziening in die situatie moet dan wel door het bevoegd gezag gemotiveerd kunnen worden. De voorziening zal ook proportioneel moeten zijn. In de praktijk wordt echter zeer terughoudend omgegaan met gebruikmaking van deze bevoegdheid.

Iedere 18 maanden (en na iedere reparatie of wijziging) moet een bestaande brandweerlift door een NL-CBI gekeurd worden. De keuring vindt plaats volgens het door het SBCL vastgestelde beoordelingsschema. Een NL-CBI geeft voor een lift die nog voldoet aan de vervaardigingsvoorschriften een certificaat van goedkeuring af. Bestaande liften (dus ook brandweerliften) die vallen onder de overgangsregeling (van vóór respectievelijk 1991 of 1997), hoeven niet te voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen, of mogen voldoen aan een oudere versie van de norm.

De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor brandweerliften is daarmee als volgt te duiden: bestaande situaties hoeven zowel vanuit de bouwregelgeving als vanuit

de regels voor liften niet verbeterd te worden. Gemeenten hebben op basis van het Bbl door middel van een maatwerkvoorschrift wel de bevoegdheid om voorzieningen in het gebouw te laten treffen, maar daar wordt in de praktijk zeer terughoudend mee omgegaan.

Perspectief
Of aanpassing van de samenhang tussen de regels voor bestaande brandweerliften in bestaande gebouwen gewenst is, is een beleidskeuze.

3.2.3 Bestaande brandweerlift enkel gekeurd als 'normale' personenlift

Bij de expertsessie van 15 april 2026 werd door deelnemers aangegeven dat een bestaande brandweerlift niet altijd gekeurd wordt als brandweerlift, maar enkel als personenlift (zie paragraaf 2.5.2). De periodieke keuring vindt dan niet plaats voor de functionaliteit als brandweerlift (dus volgens bijlage B1 van het schema van het schema uit 2018 / beoordeling brandweeraspecten uit toetsingstabel 1 van het schema uit 2026), maar er wordt volstaan met de keuring van de lift als normale personenlift. Dat is echter in strijd met de bouwregelgeving (artikel 2.6 Bbl); het bevoegd gezag kan hier handhavend tegen optreden. Ook is dit in strijd met de regels voor liften (artikel 18 lid 1 en 5 en artikel 26 lid 2 Wbl 2016); de NL-A kan hier handhavend tegen optreden.

Perspectief
Als verandering gewenst is, zou in de volgende richtingen gedacht kunnen worden:
> Informeren van betrokken toezichthoudende bestuursorganen dat deze praktijk in strijd met de regels is.

3.2.4 Bestaande afgekeurde brandweerlift

Een NL-CBI kan bij constatering van gebreken een bestaande brandweerlift afkeuren. De lift mag dan niet meer gebruikt worden. De wettelijke regeling is dat de NL-CBI's de NL-A op de hoogte moeten brengen van elke weigering, beperking, schorsing of intrekking van goedkeuringen (artikel 26 lid 3 Wbl 2016). In het handhavingsbeleid van de NL-A is aangegeven dat onmiddellijke melding alleen plaats moet vinden als een lift een "ernstig gevaar" oplevert, dat niet dezelfde dag kan worden verholpen (zie kader in paragraaf 2.5.3). Dit betekent dat er liften met gebreken kunnen zijn, die niet meer gebruikt mogen worden, maar waar niet direct melding van wordt gemaakt bij de NL-A. NL-CBI's leveren wel een jaarrapportage aan bij de NL-A, waarin aantallen goedkeuringen, weigeringen, beperkingen, schorsingen of intrekkingen van goedkeuringen worden vermeld.

Een NL-CBI en de NL-A hebben niet de taak en de bevoegdheid om af te dwingen dat er weer een gecertificeerde, in werking zijnde brandweerlift wordt gerealiseerd. Die bevoegdheid ligt bij het bevoegd gezag. Het ontbreken van een certificaat of het buiten werking stellen van een brandweerlift levert namelijk ook een overtreding op van de bouwregelgeving (artikel 2.6 Bbl). Er geldt echter geen verplichting voor een gebouweigenaar, een NL-CBI of de NL-A om de weigering van een certificaat of het buiten werking stellen van een brandweerlift bij het bevoegd gezag te melden. Hierbij past de kanttekening dat dit geldt voor iedere overtreding van de bouwregelgeving; het is de verantwoordelijkheid van een gebouweigenaar om te voldoen aan de rechtstreeks werkende regels van het Bbl. Voor gebouwen waar een gebruiksmelding verplicht is geldt strikt genomen wel een verplichting voor de gebruiker om een afgekeurde lift te melden bij het bevoegd gezag. Zoals in paragraaf 1.8.4 is aangegeven, geldt namelijk dat er in die situatie een nieuwe

gebruiksmelding ingediend zou moeten worden, omdat de op tekening aangegeven brandweerlift niet meer aanwezig is. Dat dit daadwerkelijk zal gebeuren, ligt niet in de lijn der verwachting, zodat het bevoegd gezag ook in die gevallen meest waarschijnlijk niet geïnformeerd zal zijn.

De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor bestaande, afgekeurde brandweerliften is als volgt te kwalificeren. Het Wbl 2016 verbiedt slechts het gebruik van een afgekeurde lift, maar verplicht niet tot verbetering. De NL-A ontvangt alleen onmiddellijke melding van de meest ernstige gebreken en ziet toe op naleving van het verbod om zo'n lift te gebruiken. De bouwregelgeving verplicht wel tot verbetering, maar het bevoegd gezag wordt niet geïnformeerd. Voor gebouwen met een gebruiksmelding zou de gebruiker het bevoegd gezag wel moeten informeren.

Perspectief

Als verandering gewenst is, zou in de volgende richtingen gedacht kunnen worden:

> Afkeuring van een brandweerlift meer uitdrukkelijk tot uitdrukking laten brengen door NL-CBI (zichtbaar maken), zodat voor iedereen duidelijk is dat de lift afgekeurd is.

> Het bevoegd gezag laten informeren over elke weigering, beperking, schorsing of intrekking van goedkeuringen (bijvoorbeeld door dit door NL-CBI centraal bij te laten houden in een systeem en bevoegd gezag toegang te geven tot dat systeem).

3.2.5 Bestaande gebouwen met nieuwe brandweerlift

Wanneer een brandweerlift wordt vervangen, verplicht de bouwregelgeving niet tot het treffen van verbeteringen aan het bestaande gebouw. Het realiseren van een brandwerende lobby is bij het vervangen van een brandweerlift dan ook niet verplicht.

Artikel 16 van het Wbl 2016, waarin "passende maatregelen" om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen zijn voorgeschreven, is niet van toepassing bij het vervangen van een brandweerlift in een bestaand gebouw, omdat deze bepaling zich richt op "de verwezenlijking" van een gebouw. Wel zijn de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU van toepassing. Als het betreffende bestaande gebouw niet aan de toepassingsvoorwaarden van NEN-EN 81-72 voldoet (onder andere wat betreft de aanwezigheid van een brandwerende sluis), kan die norm niet (zonder meer) worden toegepast. De mogelijkheden voor een NL-CBI om aandacht te besteden aan de bijdrage van het gebouw aan de goede werking en het veilige gebruik van de brandweerlift, zijn beperkt. Een NL-CBI keurt immers enkel de liftinstallatie.

Het bevoegd gezag heeft ook hier de bevoegdheid om een maatwerkvoorschrift op te leggen, dat de plicht inhoudt tot het treffen van voorzieningen om te voldoen aan (maximaal) de nieuwbouwregels van het Bbl. Dat bevat onder meer de bevoegdheid om de aanwezigheid van een brandwerende sluis af te dwingen. Voorstelbaar is dat in het vervangen van de lift een argument gevonden zou kunnen worden voor de noodzaak van zo'n maatwerkvoorschrift. In de praktijk wordt echter zeer terughoudend omgegaan met deze bevoegdheid. Omdat het vervangen van een brandweerlift een vergunningvrije bouwactiviteit is, hoeft het bevoegd gezag niet voorafgaand geïnformeerd te worden over de verbouwing.

In de praktijk wordt er in het kader van de keuring van een vervangen brandweerlift wel aandacht besteed aan de bijdrage van het gebouw aan de goede werking en het veilige gebruik van de brandweerlift. Het Liftinstituut vraagt bijvoorbeeld op zijn website om een

bouwkundige verklaring bij het vervangen van een brandweerlift.[17] Omdat er geen essentiële veiligheids- en gezondheidseisen lijken te zijn die zien op de bijdrage van een gebouw aan de goede werking en het veilige gebruik van een brandweerlift, lijkt deze praktijk meer een verlegenheidsoplossing dan een oplossing gebaseerd op het Wbl 2016.

De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor brandweerliften is daarmee voor wat betreft het vervangen van brandweerliften als volgt te omschrijven. Bij vervanging van een bestaande brandweerlift zijn de vigerende essentiële veiligheids- en gezondheids-eisen op de lift van toepassing, terwijl van het gebouw geen aanpassing is vereist. Het bevoegd gezag zou het gebouw op basis van artikel 3.7 van het Bbl kunnen laten verbeteren, maar doet dit doorgaans niet. Een NL-CBI heeft die bevoegdheid niet, maar besteedt hier in de praktijk wel aandacht aan.

Perspectief

Als verandering gewenst is, zou in de volgende richtingen gedacht kunnen worden:

> De 'drempels' voor de toepassing van de maatwerkbevoegdheid van artikel 3.7 lid 2 inventariseren en/of de toepassing stimuleren, en/of de toepassing vergemakkelijken.

> Overwegen of de verbouwregels in het Bbl ten aanzien van brandweerliften nog aansluiten bij de beleidsdoelstellingen.

> Indien aanpassing van de verbouwregels wenselijk wordt geacht: een soortgelijk voorschrift als artikel 16 van het Wbl 2016 introduceren in hoofdstuk 5 van het Bbl voor bepaalde vormen van verbouw van brandweerliften (bijvoorbeeld bij het geheel vernieuwen van een brandweerlift en/of het aanbrengen van een nieuwe brandweerlift in een bestaand gebouw).

> Introductie van specifieke verbouwregels. Die regels zouden dan bijvoorbeeld kunnen bestaan uit het moeten aanbrengen van een brandwerende sluis voor een brandweerlift, bij bepaalde vormen van verbouw (bijvoorbeeld bij het geheel vernieuwen van een brandweerlift en/of het aanbrengen van een nieuwe brandweerlift in een bestaand gebouw).

3.2.6 Conclusie samenhang tussen regeldomeinen

De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor brandweerliften is als volgt te omschrijven

> *Nieuwbouw*: Het centrale voorschrift in het Wbl 2016 dat de afstemming tussen een lift en het gebouw beoogt, kan geen rol (meer) spelen bij beoordeling door de partij die de technische kwaliteit van het gebouw beoordeelt, namelijk het bevoegd gezag. Evenmin kan een CBI daarbij een rol spelen. Dat dit in de praktijk wel gebeurt, lijkt meer een verlegenheidsoplossing te zijn. Slechts de NL-A heeft hierin een bevoegdheid, maar geeft daar in de praktijk geen (actieve) uitvoering aan.

> *Bestaande situaties*: Bestaande situaties hoeven zowel vanuit de bouwregelgeving als vanuit de regels voor liften niet verbeterd te worden. Gemeenten hebben wel de bevoegdheid om voorzieningen in het gebouw te laten treffen, maar daar wordt in de praktijk zeer terughoudend mee omgegaan.
In de praktijk blijkt dat bestaande brandweerliften niet altijd gekeurd worden als brandweerlift, maar enkel als gewone personenlift. Dat is echter in strijd met de bouwregelgeving en in strijd met de regels voor liften. Hiertegen kan handhavend worden opgetreden.

> *Bestaande, afgekeurde brandweerliften*: Het Wbl 2016 verbiedt slechts het gebruik van een afgekeurde lift, maar verplicht niet tot verbetering. De NL-A ontvangt alleen onmiddellijke melding van de meest ernstige gebreken en ziet toe op naleving van het

[17] https://www.liftinstituut.nl/vakinformatie/actueel/goedkeuring-van-nieuwe-brandweerlift-inbestaand-gebouw-vereist-bouwkundige-verklaring/. Geraadpleegd op 19 maart 2026.

verbod om zo'n lift te gebruiken. De bouwregelgeving verplicht wel tot verbetering, maar het bevoegd gezag wordt niet geïnformeerd.

> *Vervangen bestaande brandweerlift*: Bij vervanging van een bestaande brandweerlift zijn de vigerende essentiële veiligheids- en gezondheidseisen op de lift van toepassing, terwijl van het gebouw geen aanpassing is vereist. Het bevoegd gezag zou het gebouw kunnen laten verbeteren, maar doet dit doorgaans niet. Een NL-CBI heeft die bevoegdheid niet, maar besteedt hier in de praktijk wel aandacht aan.

3.3 Regelgeving en brandweerinzet

3.3.1 Diversiteit beschermingsniveaus

Uit de in bijlage 3 beschreven historische ontwikkeling van de regels met betrekking tot brandweerliften volgt dat er in bestaande gebouwen sprake kan zijn van een grote diversiteit aan beschermingsniveaus tegen brand en water (brandwerende sluizen, voorzieningen om waterinstroming tegen te gaan).

In zijn algemeenheid geldt: hoe ouder het gebouw, hoe lager het beschermingsniveau. Omdat een brandwerende lobby feitelijk pas sinds 2012 in de bouwregelgeving is voorgeschreven, is de kans op falen van een brandweerlift van vóór die tijd groter dan van een brandweerlift van daarna. Datzelfde geldt voor de eisen ten aanzien van de (bescherming tegen brand van de) energievoorziening en de bescherming van elektronica tegen bluswater; ook die eisen zijn in de loop der tijd aangescherpt, wat betekent dat oudere gebouwen wat dit betreft geen of een lagere bescherming bieden. Noch het Wbl 2016, noch Richtlijn 2014/33/EU verplichten er echter toe om bestaande gebouwen en brandweerliften te verbeteren. Het Bbl stelt hier evenmin eisen aan.

Het succesvol werken van installaties die de brandweer gebruikt tijdens de inzet (waaronder brandweerliften) wordt met het toenemen van de hoogte van een gebouw belangrijker voor de betrouwbaarheid van de brandweerinzet. Ons onderzoek naar hoge gebouwen van 30 maart 2026 (https://nipv.nl/onderzoek/hoge-gebouwen/) laat zien dat de beperkte betrouwbaarheid van de brandweerlift in gebouwen hoger dan 20 meter en lager dan 70 meter de beschikbare inzettijd negatief beïnvloedt.

3.3.2 Brandweerlift buiten gebruik of met gebreken

In de praktijk kan het voorkomen dat een certificaat voor een brandweerlift is geweigerd of ingetrokken, en/of dat een brandweerlift buiten gebruik is gesteld wordt door een NL-CBI. Dat dit is gebeurd wordt door een NL-CBI alleen in de meest ernstige gevallen direct gemeld aan de NL-A. Er is, zoals in paragraaf 3.2.4 is vermeld, geen regeling die voorschrijft dat die informatie met het bevoegd gezag gedeeld wordt. Om handhavend op te kunnen treden is het bevoegd gezag afhankelijk van een toevallige constatering of een melding van bijvoorbeeld de bewoners van het betreffende gebouw. Het bevoegd gezag kan daarom ook de brandweer niet informeren.

In de praktijk komt het voor dat een brandweerlift enkel wordt gekeurd als personenlift, en niet voor de functionaliteit van brandweerlift (zie paragraaf 2.5.2). Een certificaat van goedkeuring dat alleen ziet op de functionaliteit als personenlift kan misleidend werken en schijnveiligheid creëren, omdat dit ten onrechte de suggestie wekt dat een lift ook als brandweerlift is goedgekeurd, terwijl het in werkelijkheid mogelijk is dat de lift wat dit betreft

gebreken vertoont. Dit betekent dat de repressieve dienst van de brandweer bij een brandmelding geconfronteerd zou kunnen worden met een buiten werking gestelde brandweerlift, met een niet-gekeurde brandweerlift die wel voorzien is van een keuringssticker en een certificaat, of zelfs met een wat brandweerliftfunctionaliteit betreft afgekeurde lift.

4 Conclusie

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord.

Welke regels zijn op brandweerliften van toepassing?
Hoofdstuk 1 van dit rapport bevat een beschrijving van de bouwregelgeving die van toepassing is op brandweerliften. De regels staan in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Voor nieuw te bouwen bouwwerken zien deze regels met name op de aanwezigheid van een brandweerlift, WBDBO, bereikbaarheid (brandwerende lobby), rookwerendheid, maximale afstand en een ventilatie-eis voor de liftschacht. Voor bestaande bouwwerken geldt alleen een ventilatie-eis voor de liftschacht. De achtergrond van het ontbreken van verdere eisen voor bestaande bouwwerken in het Bbl is het beginsel van verworven rechten. Brandweerliften bestaan sinds de jaren ’70 en de eisen hieraan zijn in de loop van de tijd steeds meer en strenger geworden. Het ontbreken van eisen voor bestaande bouw leidt ertoe dat er geen ingrijpende aanpassingen in een bestaand gebouw hoeven te worden doorgevoerd. Voor het vervangen van een brandweerlift of voor optoppen geldt in grote lijnen dat de aanwezige situatie niet mag worden verslechterd, maar ook niet hoeft te worden verbeterd. Ook dit heeft het beginsel van verworven rechten als uitgangspunt. De consequentie hiervan is dat er bij vervanging van een brandweerlift bijvoorbeeld geen brandwerende lobby aangebracht hoeft te worden als die in de bestaande toestand ontbrak. Bij optoppen hoeft een lift niet naar de nieuwe bouwlagen te worden doorgetrokken.

Hoofdstuk 2 van dit rapport bevat een beschrijving van de regels die gelden voor brandweerliften. Richtlijn 2014/33/EU is geïmplementeerd in het Warenwetbesluit liften 2016 (Wbl 2016). Liften moeten voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit de Richtlijn. Van liften die voldoen aan aangewezen geharmoniseerde normen wordt vermoed dat ze aan die eisen voldoen. NEN-EN 81-72 is zo’n geharmoniseerde norm; die norm stelt ook voorwaarden aan de bouwtechnische omgeving van de lift. Liften die nieuw op de markt worden gebracht, moeten worden gekeurd. Liften die in een gebouw zijn geïnstalleerd, worden periodiek gekeurd. Keuring van een lift leidt, als voldaan wordt aan de voor de lift geldende regels, tot afgifte van een conformiteitscertificaat. Het Wbl 2016 stelt ook een aantal eisen aan het gebouw. Onder andere is bepaald dat een bouwer “passende maatregelen” dient te treffen om de goede werking en het veilige gebruik van de lift te waarborgen. Dit betreft mogelijk een ongelukkige wijze van implementatie van Richtlijn 2014/33/EU, omdat de bedoeling lijkt te zijn dat die “passende maatregelen” in de bouwregelgeving zouden zijn opgenomen. Evenwel is dit voorschrift van toepassing en speelt het voor brandweerliften een centrale rol.

Wat is de onderlinge samenhang tussen de verschillende relevante regels?
De samenhang tussen de bouwregelgeving en de regels voor liftinstallaties is voor brandweerliften als volgt te omschrijven:

> *Nieuwbouw:* Hét centrale voorschrift in het Wbl 2016 dat de afstemming tussen een lift en het gebouw beoogt, kan geen rol (meer) spelen bij beoordeling door de partij die de technische kwaliteit van het gebouw beoordeelt, namelijk het bevoegd gezag voor de bouwregelgeving. Evenmin kan een CBI daarbij een rol spelen. Dat dit in de praktijk wel

gebeurt, lijkt meer een verlegenheidsoplossing te zijn. Slechts de NL-A heeft hierin een bevoegdheid, maar geeft daar in de praktijk geen (actieve) uitvoering aan.

Tabel 4.1 Nieuwbouw: bevoegdheden beoordelen bouwtechnische kwaliteit

	Eisen aan gebouw	Bevoegd gezag (gemeente)	NL-CBI	NL-A
Bbl	Beperkt aantal eisen.	Bevoegd.	Geen bevoegdheid	Geen bevoegdheid
Wbl 2016	“Passende maatregelen”.	Geen bevoegdheid (meer).	Geen bevoegdheid, maar neemt in de praktijk enigszins mee (verlegenheidsoplossing).	Bevoegd, maar doet daar niets (actief) mee.

> *Bestaande situaties:* Zowel de bouwregelgeving als de regels voor liften kennen geen verplichting om bestaande situaties te verbeteren. Gemeenten (het bevoegd gezag van de bouwregelgeving) hebben op basis van artikel 3.7 van het Bbl wel de bevoegdheid om voorzieningen in het gebouw te laten treffen, maar daar wordt in de praktijk zeer terughoudend mee omgegaan.

Tabel 4.2 Bestaande situaties: eisenniveau en mogelijkheid aanvullende eisen

	Verplichting om bestaande situatie te verbeteren	Mogelijkheid om hogere eisen te stellen aan gebouw
Bbl	Niet vereist	Ja (maar gebeurt in de dpraktijk niet)
Wbl 2016	Niet vereist	Nee

In de praktijk blijkt dat bestaande brandweerliften niet altijd gekeurd worden als brandweerlift, maar enkel als gewone personenlift. Dat is echter in strijd met de bouwregelgeving en in strijd met de regels voor liften. Hiertegen kan handhavend worden opgetreden wegens strijd met artikel 2.6 Bbl en artikel 18 lid 1 en 5 Wbl 2016.

Tabel 4.3 Keuring als brandweerlift: eis, grondslag en toezichthouder

	Keuring als brandweerlift	Grondslag	Toezichthoudend bestuursorgaan
Bbl	Vereist	Artikel 2.6 Bbl	Bevoegd gezag (gemeente)
Wbl 2016	Vereist	Artikel 18 lid 1 en 5 Wbl 2016 Artikel 26 lid 2 Wbl 2016	NL-A

> *Bestaande, afgekeurde brandweerliften:* Het Wbl 2016 verbiedt slechts het gebruik van een afgekeurde lift, maar verplicht niet tot verbetering. De NL-A ontvangt alleen onmiddellijke melding van de meest ernstige gebreken en ziet toe op naleving van het verbod om zo’n lift te gebruiken. De bouwregelgeving verplicht wel tot verbetering, maar

het bevoegd gezag wordt niet geïnformeerd, waardoor toezicht op de naleving van de verbeteringsverplichting in de praktijk mogelijk niet plaatsvindt.

Tabel 4.4 Afgekeurde liften: gevolg, toezichthouder, informatiepositie toezichthouder

	Gevolg afgekeurde brandweerlift	Toezichthoudend bestuursorgaan	Informatiepositie toezichthouder
Bbl	Verplichting om het gebrek te verhelpen.	Bevoegd gezag (gemeente)	Wordt niet geïnformeerd. Alleen bij gebruiks-meldingplichtig gebruik is dat verplicht.
Wbl 2016	Gebruik van de lift is verboden, maar het gebrek hoeft niet verholpen te worden.	NL-CBI en NL-A	NL-A wordt alleen onmiddellijk geïnformeerd van meest ernstige gebreken.

> *Vervangen bestaande brandweerlift:* Bij vervanging van een bestaande brandweerlift zijn de vigerende essentiële veiligheids- en gezondheidseisen uit Richtlijn 2014/33/EU op de lift van toepassing, terwijl van het gebouw volgens de bouwregelgeving geen aanpassing is vereist. Het bevoegd gezag zou het gebouw kunnen laten verbeteren, maar doet dit doorgaans niet, omdat er zeer terughoudend wordt omgegaan met de bevoegdheid van artikel 3.7 lid 2 van het Bbl. Een NL-CBI heeft die bevoegdheid niet, maar besteedt hier in de praktijk wel aandacht aan.

Tabel 4.5 Vervangen brandweerlift: eisen, toezichthouder, mogelijkheid hogere eisen

	Verplichting om bestaande situatie te verbeteren bij vervanging brandweerlift	Toezichthoudend bestuursorgaan	Mogelijkheid om hogere eisen te stellen aan gebouw
Bbl	Gebouw hoeft niet te worden aangepast.	Bevoegd gezag (gemeente)	Ja (maar gebeurt in de praktijk niet)
Wbl 2016	Liftinstallatie moet aan meest recente eisen voldoen.	NL-CBI	Nee

Welke partijen zijn hierbij met welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden betrokken?

Voor de bouwregelgeving is het college van burgemeester en wethouders van de gemeente het bevoegd gezag. Het college heeft de taak toe te zien op de naleving van de bouwregelgeving en de bevoegdheid om tegen overtredingen handhavend op te treden. Het college heeft verder de bevoegdheid om een omgevingsvergunning voor bouwen te verlenen of te weigeren, en om voor een bestaand gebouw een maatwerkvoorschrift op te leggen tot het treffen van voorzieningen. De bevoegdheid van het college is beperkt tot de bouwregelgeving, en dan tot maximaal de regels die gelden voor nieuw te bouwen bouwwerken. Het

college heeft geen bevoegdheid om daarvan afwijkende voorzieningen af te dwingen die noodzakelijk zijn om een brandweerlift te laten voldoen aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen, of voorwaarden die noodzakelijk zijn om de goede werking en het veilige gebruik van een brandweerlift te kunnen waarborgen.

Voor de regels voor liften is een conformiteitsbeoordelingsinstantie (CBI) degene die bevoegd is om een conformiteitsbeoordeling uit te voeren van liften. Een EU-CBI voert een beoordeling uit in het kader van het in de handel brengen van een lift. Liftproducenten kunnen dat onder bepaalde voorwaarden ook zelf. Een NL-CBI voert een beoordeling uit voor het in gebruik nemen van een nieuwe lift. Liftproducenten kunnen dat onder bepaalde voorwaarden ook zelf. Een NL-CBI voert periodieke beoordelingen voor bestaande liften. De Nederlandse Arbeidsinspectie (NL-A) houdt toezicht op een CBI. Een CBI dient de NL-A in kennis te stellen van de weigering, schorsing, wijziging of intrekking van een certificaat of het buiten werking stellen van een brandweerlift. Alleen voor de meest ernstige situaties vindt melding onmiddellijk plaats. De NL-A houdt er in die situaties toezicht op dat buiten werking gestelde liften ook buiten werking blijven.

De NL-A heeft verder een toezichthoudende taak op de naleving van de verplichting om “passende maatregelen” te treffen en op de andere verplichtingen die het Wbl 2016 aan het gebouw stelt. In de praktijk gebeurt dat echter niet (actief).

Bijlage 1 – Literatuurlijst

Literatuur

Brandweer 's-Gravenhage. (1982). *Brandpreventieve eisen te stellen aan technische installaties*. Haags Gemeentearchief, inventaris 0665-01 (Brandweer van 's-Gravenhage), nr. 384. Geraadpleegd op 24-03-2026: https://hdl.handle.net/21.12124/213B494DAD4148A0A041BEB4EEC94216.

Brandweer Nederland. (2012). *Handboek Brandbeveiligingsinstallaties.*

Brandweer Nederland. (2025). *Handboek Brandbeveiligingsinstallaties,* NIPV.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). (2023). *Infoblad Trapliften op bestaande trappen*.

European Commission and the LIFTS 2014/33/EU Committee and Working Group (EC). (2025). *Guide to application of the lifts directive 2014/33/EU*.

Huijzer, J.C., Pothuis, J.W., van den Hoeven, W.P. (2024). *Optoppen van bestaande bouwwerken. Analyse van de bouwregelgeving.* Nieman Raadgevende Ingenieurs.

Huijzer, J.C. & van Egmond, H.C.M. (2021). *Doorvalveiligheid bestaande woningen*, Nieman Raadgevende Ingenieurs.

Huijzer, J.C. & Vos, D.J. (2025). 'Een of meer bouwwerken?', in: *Bouwen met Kwaliteit 2025/01*, p. 37-39.

Nederlandse Brandweer Federatie (NBF). (1988) *Een brandveilig gebouw installeren*.

Nederlandse Brandweer Federatie (NBF). (1993) *Een brandveilig gebouw installeren,* VNG uitgeverij.

Nederlandse Arbeidsinspectie. (2025). *Handhavingsbeleid Markttoezicht Warenwet*.

NVBR. (2002). *Brandbeveiligingsinstallaties*, NVBR/Nibra.

SBRCURnet. (2014). *Handreiking Brandbeveiliging in hoge gebouwen.*

Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL). (2018). *Schema voor de conformiteitsbeoordeling van liften in de gebruiksfase*, *2018 versie 7*, 2019. Geraadpleegd op 17 maart 2026 via https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/95621_Schema_Liften_2018v7_190601.pdf.

Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL). (2019). *SI 18*. Geraadpleegd op 17 maart 2026 via: https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/95602_SI_18_annotaties_op_schema_-200420.pdf.

Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL). (2021). *SI 19*. Geraadpleegd op 17 maart 2026 via: https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2025/09/99279_SI_19_211007.pdf.

Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL). (2026). *Schema voor de conformiteitsbeoordeling van liften in de gebruiksfase*. Geraadpleegd op 22 juni 2026 via https://sbcl.nl/wp-content/uploads/2026/04/Keuringschema-2026v13-260408.pdf.

Van Calis, P.W. & Coppens, G. (2008). *Onderzoek naar regelgeving met betrekking tot bescherming van brandweerliften tegen brand. Eindconcept,* PRC BV.

VNG. (1965). *Model-bouwverordening*.

VNG. (1977). *Veertiende serie wijzigingen (Model-)bouwverordening*.

VNG. (1986). *22e serie wijzigingen (model-)bouwverordening*.

VRO. (2025). *Het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Verbouw en gebruiksfunctiewijziging,* Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Adviezen van de Adviescommissie Toepassing en Gelijkwaardigheid Bouwvoorschriften (ATGB)

Advies 1006, mei 2010.
Advies 1011, juni 2010.
Advies 1406, 10 september 2014.
Advies 1505, 17 maart 2015.
Advies 1916, 30 december 2019.

Normen

N 1081:1950.
NEN 1081:1961.
NEN 1081:1971.
NEN 3892:1975.
NEN 3893:1975.
NEN 3884:1985.
NEN 3894:1985.
NVN 3895:1988.
NEN-EN 81-1:1986.
NEN-EN 81-2:1998.
NEN-EN 81-72:2003.
NEN-EN 81-72:2015.
NEN-EN 81-72:2020.

Overheidspublicaties

Handelingen II 1960/61, nr. 69.
Kamerstukken II 2013/14, 33 962, nr. 3.
Kamerstukken II 1958/59, 4234, nr. 6.
Stb. 1991, 680.
Stb. 1996, 444.
Stb. 2001, 410.
Stb. 2005, 1.
Stb. 2011, 416.
Stb. 2018, 291.
Stb. 2020, 400.
Stc. 1992, 104.
Stc. 2005, 163.
Stc. 2023, 13961.
Stc. 2025, 34517.

Publicaties van de Europese Unie

PbEG 1995, L 213.
PbEU 2006, L 157.
PbEU 2014, L 96.

Bijlage 2 – Deelnemers expertsessie

Bij de expertsessie van 15 april 2026 waren de volgende personen aanwezig:

Naam	Organisatie
Hajé van Egmond	Ministerie VRO
Victor Termijn	Gemeente Rotterdam (namens VBWT-NL)
Frank Winkelhorst	Gemeente Rotterdam (namens VBWT-NL)
Mark van Houwelingen	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Richard Verheul	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Marcel Koene	Veiligheidsregio Haaglanden
Paul Uilenbroek	SBCL
Marc Jeuken	Liftinstituut
Kees van der Sluijs	FME (via VLR)
Michel van Opstal	Schindler liften (via VLR)
Hans Vreeken	Atollo Projects (via VLR)
Joop Lakeman	Lakeman liften (via NLB)
Rudi van Seters	Kone liften (via VLR)
Goos Janssen	NIPV
Jacco Huijzer	NIPV

Op 27 mei 2026 is een digitaal overleg gevoerd met de volgende personen:

Naam	Organisatie
Alwin Verdaasdonk	Nederlandse Arbeidsinspectie
Carl van den Einden	Nederlandse Arbeidsinspectie

Bijlage 3 – Verdieping: Geschiedenis van de bouwregelgeving met betrekking tot brandweerliften

Inleiding

In deze verdiepende bijlage wordt een overzicht gegeven van de historische ontwikkeling van de regels ten aanzien van brandweerliften in de bouwregelgeving. Deze geschiedenis is relevant om te kunnen begrijpen waarom er een verschil bestaat tussen voorzieningen-niveaus voor brandweerliften in bestaande situaties. In het slot van deze bijlage worden ook de ATGB-adviezen en literatuur met betrekking tot brandweerliften behandeld.

Geschiedenis

Overzicht bouwregelgeving

Periode tot 1992

Regels voor brandweerliften bestaan in Nederland sinds de jaren ’70. Op dat moment stonden de regels voor het bouwen van bouwwerken in gemeentelijke bouwverordeningen. In 1965 verscheen de Model-bouwverordening (MBV 1965) van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Het doel van de MBV 1965 was met name om tot ‘unificatie’ van de bouwvoorschriften in heel Nederland te komen. Om de juridische status van een verordening te krijgen, was het noodzakelijk dat gemeenten de inhoud van de MBV 1965 in hun eigen bouwverordening overnamen. In alle gemeentes in Nederland heeft dat plaatsgevonden. De MBV 1965 werd een- tot tweemaal per jaar gewijzigd; in de periode tot 1992 is de MBV 1965 totaal 24 maal gewijzigd. (Huijzer & Van Egmond 2021, paragraaf B.2.3).

De MBV 1965 bevatte veel regels die mogelijkheid boden tot het verlenen van vrijstelling of het stellen van nadere eisen. Als gevolg daarvan bestonden er veel lokale verschillen. Welk voorzieningenniveau precies geëist werd, verschilde op die manier uiteindelijk per bouwplan.

Periode 1992 – 2012

In 1992 werden de gemeentelijke bouwverordeningen vervangen door het Bouwbesluit 1992 (*Stb.* 1991, 680). Het doel van het Bouwbesluit was om de bouwvoorschriften in Nederland te uniformeren en lokale verschillen weg te nemen (*Stb.* 1991, 680, p. 164). Met de introductie van het Bouwbesluit konden gemeenten zelf geen bouwtechnische voorschriften meer stellen. Het Bouwbesluit 1992 bevatte functionele eisen voor alle gebruiksfuncties, en prestatie-eisen voor woongebouwen, kantoorgebouwen en logiesgebouwen.

Het Bouwbesluit 1992 was van kracht vanaf 1 oktober 1992 tot en met 31 december 2002. Het werd opgevolgd door het Bouwbesluit 2003 (*Stb*. 2001, 410), dat van kracht was van 1

januari 2003 tot en met 31 maart 2012. Hierin waren prestatie-eisen voor alle gebruiksfuncties opgenomen. Het Bouwbesluit 2012 werd op 1 april 2012 van kracht, en bleef dat tot en met 31 december 2023 (*Stb.* 2011, 416). In het Bouwbesluit 2012 vond ook integratie van de gebruiksvoorschriften plaats.

Periode 2024 – heden
Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Het Bouwbesluit 2012 werd daarmee vervangen door het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) (*Stb.* 2018, 291).

Overzicht eisen

In de onderstaande tabel B3.1 zijn de belangrijkste bouwtechnische eisen (vereenvoudigd) weergegeven die in de loop der jaren aan brandweerliften gesteld zijn.

Tabel B3.1 Bouwtechnische eisen gesteld aan brandweerliften

Tijdvak	Bouwtechnische eis	Aangestuurde norm	Eisen vanuit norm
1977 – 1992	Aanwezigheid brandweerlift	NEN 1081:1971 (in toelichting)	Brandweerschakelaar Voeding Ventilatie (sluis als alternatieve oplossing voor ventilatie)
1992-2005	Aanwezigheid brandweerlift Afstandseis	NEN-EN 81-1:1986 NEN-EN 81-2:1989	Brandweerschakelaar Voeding Ventilatie (sluis als alternatieve oplossing voor ventilatie)
2005-2012	Ventilatie Afstandseis WBDBO-eis Tegen brand beschermde hal (=rookcompartiment) Vrije doorgang Voeding	Geen norm aangestuurd, NEN-EN 81-72 wel genoemd.	
2012-heden	Ventilatie Afstandseis WBDBO-eis Tegen brand beschermde hal (=EBV) Verdieping erboven te bereiken via EBV Woningtoegangsdeur mag niet grenzen aan die EBV Vrije doorgang	Geen norm aangestuurd.	

In de bovenstaande tabel is zichtbaar dat de eisen in de loop der jaren steeds verder zijn uitgebreid. Vanaf 2005 is er een eis gesteld aan een ‘tegen brand beschermde hal’. Vóór 2005 gold die eis dus niet. Toen mocht een brandweerlift dus bijvoorbeeld ook uitkomen in de gemeenschappelijke verkeersruimte van een woongebouw, waar ook de niet zelfsluitende woningtoegangsdeuren op uitkwamen.

Hieronder worden de eisen die in de loop der jaren in de bouwregelgeving aan brandweerliften werden gesteld nader toegelicht.

Brandweerliften in de MBV 1965

MBV 1965 vanaf 1977

Aanwezigheid brandweerlift

De MBV 1965 bevatte geen specifieke eisen ten aanzien van een brandweerlift, maar bevatte vanaf 1977 de mogelijkheid om hierover voor "hoge gebouwen" nadere eisen te stellen. Artikel 254, eerste lid, bepaalde vanaf dat moment: "*Nadere eisen kunnen worden gesteld aan gebouwen ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand ten aanzien van: (…) j. de inrichting van een lift in hoge gebouwen als brandweerlift.*" Als "wenk voor de toepassing" was aangegeven dat de aan een brandweerlift te stellen eisen kunnen worden ontleend aan NEN 1081, hoofdstuk 13 (VNG 1977, p. 76).

Bij het stellen van nadere eisen dienden volgens het derde lid van artikel 254 de bepalingen en aanbevelingen in de *Richtlijnen voor de brandbeveiliging van gebouwen*, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie-instituut, als richtlijnen te worden aangehouden.

In 1986 werd artikel 254 gewijzigd (VNG 1986). Vanaf dat moment was dit artikel uitsluitend nog van toepassing op niet tot bewoning bestemde gebouwen. Voor woongebouwen werd vanaf dat moment in artikel 156, derde lid, rechtstreeks naar NEN 3892:1975 (lage woongebouwen) en NEN 3893:1975 (hoge woongebouwen) verwezen. De eisen ten aanzien van brandweerliften voor woongebouwen kregen dus een andere grondslag. Omdat deze twee normen onderdeel uitmaakten van de in artikel 254 genoemde *Richtlijnen*, veranderde er inhoudelijk niets.

Algemene brandveiligheidseisen liftschacht

De MBV 1965 bevatte vanaf 1977 in artikel 236 in grote lijnen de volgende brandveiligheidseisen aan liftschachten (niet specifiek voor brandweerliften):

> Schachtwanden moeten onbrandbaar zijn.
> Schachtwanden moeten een brandwerendheid hebben van de helft van de brandwerendheid van de bovenste van beide vloeren waartussen de schachtwand zich bevindt.
> Schachtwanden met een dragende functie moeten een brandwerendheid met betrekking tot bezwijken van 90 minuten hebben, of 120 minuten ter plaatse van een gemeenschappelijke berging.
> Deuren en luiken in een schachtwand moeten onbrandbaar zijn en een brandwerendheid bezitten die gelijk is aan de schachtwand, maar maximaal 60 minuten.
> Van deze eisen kan vrijstelling worden verleend voor niet tot bewoning bestemde gebouwen.

Vanaf 1986 waren deze eisen alleen nog van toepassing op niet tot bewoning bestemde gebouwen. Voor woongebouwen werd vanaf dat moment in artikel 156, derde lid, rechtstreeks naar NEN 3892:1975 (lage woongebouwen) en de NEN 3893:1975 (hoge woongebouwen) verwezen.

In de onderstaande tabel is het bovenstaande samengevat.

Tabel B3.2 Veranderende eisen aan brandweerliften

	Vanaf 1977	Vanaf 1986
Aanwezigheid brandweerlift	*Alle soorten gebouwen:* Artikel 254 (nadere eis); ingevuld met *Richtlijnen*	*Woongebouwen:* Artikel 156 (verwijzing naar NEN 3893:1975); *Niet tot bewoning bestemde gebouwen:* Artikel 254 (nadere eis); ingevuld met *Richtlijnen*.
Algemene brandveiligheidseisen liftschacht	*Alle soorten gebouwen:* Artikel 236 (eisen aan liftschachten)	*Woongebouwen:* artikel 156 (verwijzing naar NEN 3893:1975); *Niet tot bewoning bestemde gebouwen:* artikel 236 (eisen aan liftschachten).

Richtlijnen brandbeveiliging
Bij het stellen van eisen ten aanzien van brandweerliften verwees de MBV 1965 zoals hierboven aangegeven, naar de *Richtlijnen voor de brandbeveiliging van gebouwen*. Dit betrof een serie normen, uitgegeven door het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN). In relatie tot brandweerliften was met name NEN 3893 (hoge woongebouwen) van belang. In de jaren ’80 verschenen normen voor logiesgebouwen en voor kantoorgebouwen, respectievelijk NEN 3894 en NVN 3895.

Aanwezigheid brandweerlift
In NEN 3893:1975 (hoge woongebouwen) was in paragraaf 4.17.4.2 de aanwezigheid van een brandweerlift geëist: “*De brandweer moet ten behoeve van de brandbestrijding in gebouwen, waarvan de hoogste vloer – geen vloer van een bergzolder zijnde – meer dan 20 m boven peil ligt van één of meer daartoe ingerichte liften gebruik kunnen maken. De plaats van de liften dient door de plaatselijke brandweer, c.q. de desbetreffende autoriteiten te worden aangegeven. Deze liften moeten voldoen aan de richtlijnen voor brandweerliften, overeenkomstig NEN 1081 (hoofdstuk 13).*”

Een motivering voor het hoogtecriterium van 20 m was in deze norm niet gegeven. Meest waarschijnlijk is dat gebouwen hoger dan 20 m van buitenaf niet meer bereikbaar waren voor een redvoertuig. De norm gaf alleen in zijn algemeenheid aan dat “boven een bepaalde hoogte” van buitenaf niet meer bereikbaar is, en dat de bouwkundige voorzieningen hierop zijn afgestemd (p. 9).

Paragraaf 4.17.6.4 van NEN 3884:1985 (logiesgebouwen) bevatte een soortgelijke bepaling als in NEN 3893 was gegeven.

Paragraaf 4.16.4.7 van NVN 3895:1988 (kantoorgebouwen) bepaalde dat de brandweer ten behoeve van de brandbestrijding in kantoorgebouwen hoger dan 20 m van “*één of meer daartoe ingerichte liften (e.e.a. volgens NEN-EN 81-1)*” gebruik kan maken. De plaats en het aantal van deze liften diende “*in overleg met de betrokken autoriteiten*” te worden bepaald.

Algemene brandveiligheidseisen liftschachten
NEN 3893:1975 (hoge woongebouwen) bevatte in paragraaf 4.10 in grote lijnen de volgende brandveiligheidseisen aan liftschachten (niet specifiek voor brandweerliften):
> Schachtwanden moeten onbrandbaar zijn.

> Schachtwanden moeten een brandwerendheid hebben van de helft van de brandwerendheid van de bovenste van beide vloeren waartussen de schachtwand zich bevindt.
> Schachtwanden met een dragende functie moeten een brandwerendheid met betrekking tot bezwijken van 90 minuten hebben, of 120 minuten ter plaatse van een gemeenschappelijke berging.
> Deuren en luiken in een schachtwand moeten onbrandbaar zijn en een brandwerendheid bezitten die gelijk is aan de schachtwand, maar maximaal 60 minuten.

NEN 3894:1985 (logiesgebouwen) bevatte in paragraaf 4.10 in grote lijnen de volgende brandveiligheidseisen aan liftschachten (niet specifiek voor brandweerliften):
> Schachtwanden moeten onbrandbaar zijn.
> Schachtwanden moeten een brandwerendheid hebben van 30 minuten.
> Deuren en luiken in een schachtwand moeten onbrandbaar zijn en een brandwerendheid bezitten die gelijk is aan die van de schachtwand.

NVN 3895:1988 (kantoorgebouwen) bevatte in paragraaf 4.9.1 de eis dat toegangsdeuren van liftschachten niet mochten uitkomen in vluchtwegen. Vóór de toegangsopening van de liftschachten moest een toegangssluis worden aangebracht, "*aangezien de liftdeuren na circa 20 minuten te veel rook doorlaten*". Schachtwanden moesten onbrandbaar zijn (4.13.4.1). Deuren in een schachtwand moesten dezelfde brandwerendheid hebben als de schachtwand (4.13.4.3). De brandwerendheid van schachtwanden was afhankelijk van de hoogte en de positie van de schacht (4.13.4.2):
> Binnentrappenhuizen: 0 minuten
> Kantoorgebouwen hoogte ≤ 5 m: 20 minuten
> Kantoorgebouwen hoogte >5 ≤ 13 m: 45 minuten
> Kantoorgebouwen hoogte >13 ≤ 50 m: 60 minuten.

Brandweerliften in het Bouwbesluit 1992

In 1992 werden de gemeentelijke bouwverordeningen vervangen door het Bouwbesluit 1992 (*Stb*. 1991, 680). Het Bouwbesluit 1992 bevatte functionele eisen voor alle gebruiksfuncties, en prestatie-eisen voor alleen woongebouwen, kantoorgebouwen en logiesgebouwen. Voor de andere gebruiksfuncties waren alleen functionele eisen opgenomen.

Aanwezigheid

Het Bouwbesluit 1992 eiste een brandweerlift voor gebouwen waarin een vloer van een verblijfsgebied hoger was gelegen dan 20 m boven het aansluitende terrein. Voor woongebouwen, kantoorgebouwen en logiesgebouwen was dit in de vorm van een prestatie-eis (artikel 17 lid 2, artikel 237 lid 2, artikel 262 lid 2). Voor andere gebruiksfuncties was dit alleen in de vorm van een functionele eis (artikel 191), waarbij in de toelichting was aangegeven dat wanneer een gebouw hoger was dan 20 meter en boven die hoogte voor het verblijf van mensen bestemde ruimten waren gelegen, *"in de regel ook de aanwezigheid van een brandweerlift als noodzakelijk beschouwd*" werd (*Stb.* 1991, 680, p. 314).

Een brandweerlift was ook voorgeschreven voor een woonfunctie voor de huisvesting van verminderd zelfredzame personen en een woning met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m^2, indien daarin een lift aanwezig was. Dat volgde uit artikel 16, eerste lid, van het Bouwbesluit 1992, gelezen in samenhang met artikel 38, onder w, van de *Regeling Bouwbesluit brandveiligheid*. Dit laatste artikel voegde een bepaling met betrekking tot

brandweerliften toe aan NEN 6082, namelijk paragraaf 4.1.2.18. De toevoeging van een brandweerlift was volgens de toelichting op de *Regeling Bouwbesluit brandveiligheid* noodzakelijk "ten aanzien van een veilige ontvluchting" (Stc. 1992, 104).[18]

De toelichting gaf aan dat voor gebouwen tot 20 m de brandweer via trappen "met geëigend materieel" in het gebouw "voldoende snel" kan optreden. (*Stb*. 1991, 680, p. 314, 315, p. 338, 346).

Normen
De inrichting van een brandweerlift diende ten minste te voldoen aan NEN-EN 81-1 (elektrisch aangedreven) of NEN-EN 81-2 (hydraulisch aangedreven) (artikel 17 lid 2, artikel 237 lid 2, artikel 262 lid 2). In de toelichting was daarover aangegeven: "*In de in dit lid genoemde normen zijn onder meer eisen gesteld aan een brandweerlift, bijvoorbeeld met betrekking tot de minimum vloeroppervlakte en het aantal stopplaatsen, die bouwkundige consequenties hebben voor het te bouwen woongebouw. Wat die bouwkundige consequenties betreft, kan worden gedacht aan de afmetingen van de liftschacht en de ten behoeve van de stopplaatsen aan te brengen openingen in die schacht ter plaatse van gemeenschappelijke verkeersruimten.*" (*Stb.* 1991, 680, p. 221).

Overige eisen
Aan de (schacht van) een brandweerlift werden in Bouwbesluit 1992 verder nog de volgende eisen gesteld:

Tabel B3.3: Eisen aan de (schacht van) een brandweerlift, Bouwbesluit 1992

Onderwerp	Eis	Artikel
Uitvoering	Brandweerschakelaar en voeding van de lift cf. NEN-EN 81-1 (elektrisch aangedreven) of NEN-EN 81-2 (hydraulisch aangedreven).	Artikel 85 lid 1 Artikel 330 lid 1 Artikel 346 lid 1 Artikel 191 (toelichting)
WBDBO	Geen specifieke eisen, dus afhankelijk van de indeling in brandcompartimenten.	
Rookwerendheid	*Woongebouw:* De in NEN 6075 bedoelde weerstand tegen rookdoorgang tussen: (…) c. een in NEN 6082 bedoeld brandcompartiment en een liftschacht waarin een brandweerlift is gelegen; (…) en e. een schacht, koker of kanaal en een liftschacht waarin een brandweerlift is gelegen, moet, bepaald overeenkomstig NEN 6075, een waarde hebben van ten minste 30 minuten.	Artikel 16 lid 5
Maximale afstand	Tussen de toegang van een brandweerlift en: > toegang woning: 90 m (woongebouw); > toegang logiesverblijf: 90 m (logiesgebouw); > toegang rookcompartiment: 75 m (kantoorgebouw, andere gebruiksfuncties).	Artikel 17 lid 3 Artikel 237 lid 3 Artikel 262 lid 3 Artikel 191 (toelichting)

[18] De juridische basis hiervan lijkt fragiel te zijn geweest. In het Bouwbesluit 1992 werd namelijk wat betreft brandweerliften niet naar NEN 6082 verwezen. De tekst van artikel 16, eerste lid, van het Bouwbesluit 1992 ("aantal, situering en inrichting" van vluchtmogelijkheden) noch de toelichting (Stb. 1991, 680, p. 218, 219) wijzen erop dat dit lid ook kon zien op een aanwezigheidseis van een brandweerlift.

Onderwerp	Eis	Artikel
Ventilatie	Ventilatie van de liftkooi moet plaatsvinden via de liftschacht. Ventilatie van de liftschacht mag niet via een andere ruimte plaatsvinden (tenzij via een trappenhuis).	Artikel 31 lid 8 en 9 Artikel 202 lid 8
Verlichting	Verlichtingsinstallatie met verlichtingssterkte van ten minste 10 lux in de kooi van de lift.	Artikel 180 lid 2
Waterdichtheid	Uitwendige scheidingsconstructie.	Artikel 51 lid 2 Artikel 220 lid 2

Hierbij is het volgende nog relevant:

> De afstands-eis had tot doel te voorkomen dat de brandweer te grote afstanden moest overbruggen om met geredde mensen een veilige plek te kunnen bereiken, en om het aantal aan elkaar te koppelen brandslangen bij het blussen van een brand te beperken (*Stb*. 1991, 680, p. 220 en 361).

> De ventilatie-eisen hadden als doel te voorkomen dat een brandweerlift bij brand onbruikbaar zou worden door het binnendringen van rook (*Stb*. 1991, 680, p. 233).

Implementatie richtlijn 95/16/EG

Op 29 juni 1995 werd de Europese richtlijn 95/16/EG vastgesteld. De implementatie van die richtlijn vond plaats in *Stb*. 1996, 444. Hierin waren ook enkele aanpassingen van het Bouwbesluit 1992 voorzien. Deze wijzigingen kwamen grofweg op het volgende neer:

Tabel B3.4 Wijzigingen door de Europese richtlijn 95/16/EG

Onderwerp	Eis	Artikel
Verlichting	Verlichting van liftkooi aangesloten op noodstroom: binnen 15 seconden gedurende 60 minuten 1 lux.	Artikel 8 lid 3 Artikel 180 lid 4 Artikel 365 lid 3
Leidingen/ installaties	Geen andere leidingen of installaties toegestaan in de liftschacht.	Artikel 51 lid 5 Artikel 220 lid 5
Gebruiksfunctie	Introductie eisen voor (brandweer)liften in een bouwwerk geen gebouw zijnde.	Artikel 367a Artikel 367b

Brandweerliften in het Bouwbesluit 2003

Het Bouwbesluit 2003 werd op 1 januari 2003 van kracht (*Stb.* 2001, 410). De eisen uit deze versie van het Bouwbesluit worden hieronder behandeld, eerst tot aan 2005 en vervolgens vanaf 2005.

Eisen tot aan 2005

Een brandweerlift werd in artikel 1.1, eerste lid, gedefinieerd als *"lift die mede tot doel heeft brandweermateriaal dat nodig is om een gebouw te kunnen doorzoeken naar achter-gebleven personen en om een brand te blussen, naar de gewenste bouwlaag te transporteren."*

Artikel 2.184, eerste lid, bepaalde dat een gebruiksfunctie waarin een vloer van een verblijfsgebied hoger lag dan 20 m boven het meetniveau, een al dan niet gemeenschappelijke brandweerlift diende te hebben. Deze eis was voor de meeste gebruiksfuncties van toepassing (tabel 2.183). Het tweede lid bepaalde voor twee vormen van een woonfunctie dat die gebruiksfunctie een al dan niet gemeenschappelijke brandweerlift diende te hebben, als een lift aanwezig was. Deze eis was aangewezen voor een:

> woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 500 m^2, gelegen in een woongebouw voor de huisvesting van minder zelfredzame personen
> andere woonfunctie met een gebruiksoppervlakte van meer dan 500 m^2.

Aan de (schacht van) een brandweerlift werden verder in het Bouwbesluit 2003 nog de volgende eisen gesteld:

Tabel B3.5 Eisen in het Bouwbesluit 2003

Onderwerp	Eis	Artikel
WBDBO	Geen specifieke eisen, dus afhankelijk van de indeling in brandcompartimenten. Een liftschacht hoeft niet in een brandcompartiment gelegen te zijn.[19]	Artikel 2.104 lid 1 Artikel 2.106
Rookwerendheid	Geen specifieke eisen, dus afhankelijk van de indeling in rookcompartimenten.	Artikel 2.136 lid 1 Artikel 2.137
Maximale afstand	Tussen een brandweerlift en: > toegang subbrandcompartiment: 90 m (woonfunctie); > toegang rookcompartiment: 75 m (andere gebruiksfuncties).	Artikel 2.185 lid 2 en 4
Ventilatie	Capaciteit ventilatie liftschacht cf. NEN-EN 81-1 en NEN-EN 81-2. Ventilatie niet afsluitbaar en rechtstreeks van/naar buiten. In de Regeling Bouwbesluit 2003 was aangegeven dat bedoeld is: onderdeel 5.2.3 van NEN-EN 81-1 en onderdeel 5.2.3 van NEN-EN 81-2. Een liftkooi heeft een ventilatievoorziening met een capaciteit van 6 $dm^3/s/m^2$.	Artikel 3.68 lid 3 Artikel 3.69 lid 3 Artikel 3.69 lid 4 Artikel 3.70 lid 1 Artikel 3.73 lid 3 Artikel 4.15 RB 2003 Artikel 4.16 RB 2003
Verlichting	Verlichtingsinstallatie met verlichtingssterkte van ten minste 10 lux in de kooi van de lift. Verlichting van liftkooi aangesloten op noodstroom: binnen 15 seconden gedurende 60 minuten 1 lux.	Artikel 2.57 lid 3 Artikel 2.59 lid 4 Artikel 2.60
Leidingen/ installaties	Geen andere leidingen of installaties toegestaan in liftschacht.	Artikel 4.73
Waterdichtheid	Uitwendige scheidingsconstructie	Artikel 4.74

[19] Mits de liftschacht voldeed aan de eisen van een brand- en rookvrije vluchtroute voor wat betreft de klasse van de brandvoortplanting en de mate van rookproductie (artikel 2.104 lid 1).

Opvallend is dat er in het Bouwbesluit 2003 enkel nog ten aanzien van de ventilatiecapaciteit werd verwezen naar NEN-EN 81-1 en -2. De uitvoeringseisen die in deze normen ten aanzien van brandweerliften stonden gegeven, waren dus niet langer door de bouwregelgeving aangestuurd.

Eisen vanaf 2005

Per 1 september 2005 wijzigde het Bouwbesluit 2003 voor wat betreft brandweerliften (*Stb.* 2005, 1). Het gaat grofweg om het volgende:

> De definitie van brandweerlift werd gewijzigd in: "brandweerlift als bedoeld in NEN-EN 81-72". In de toelichting was hierbij aangegeven: "*In de definitie «brandweerlift» wordt voortaan naar een nieuwe norm verwezen. In deze norm is namelijk de begripsbepaling uit de bijlage van de eerdere norm opgenomen*" (*Stb.* 2005, 1, p. 61).

> Artikel 2.184, eerste lid, bepaalde voortaan dat een gebruiksfunctie waarin een vloer van een verblijfsgebied *voor het verblijven van mensen* hoger lag dan 20 m boven het meetniveau, een al dan niet gemeenschappelijke brandweerlift diende te hebben. Voor gebruiksfuncties met daarin een verblijfsgebied dat niet voor het verblijven van mensen bedoeld was en dat hoger dan 20 m lag, was niet langer een brandweerlift vereist.

> De ventilatie-eisen van de liftkooi vervielen. De motivering hiervan was: *"Een liftkooi is namelijk geen bouwkundige voorziening en de ventilatie daarvan is onderwerp van regeling in het Warenwetbesluit liften"* (Stb. 2005, 1, p. 77).

> De ventilatie van de liftschacht in artikel 3.69 werd voortaan bepaald volgens NEN 1087 in plaats van volgens de liftnorm.

Tegelijk wijzigde de Regeling Bouwbesluit 2003 (*Stc.* 2005, 163). Toegevoegd werd artikel 4.16. Dat artikel en de toelichting hierop worden vanwege het belang hiervan hieronder volledig weergegeven:

Artikel 4.16. NEN-EN 81-72
Bij de toepassing van NEN-EN 81-72 geldt het volgende:
a. bij onderdeel 5.1.1 geldt het volgende:
1. 'een tegen brand beschermde hal' wordt telkens gelezen als: verkeersruimte, die al dan niet tezamen met de liftschacht een rookcompartiment als bedoeld in afdeling 2.16 van het besluit is.
2. 'Zie bijlage B en bijlage E' wordt gelezen als: Zie bijlsage B en bijlage E.
De liftschacht van een brandweerlift heeft een volgens NEN 6068 bepaalde weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag naar een verblijfsgebied, een toiletruimte, een badruimte, een meterruimte en een technische ruimte van ten minste 60 minuten.
b. in onderdeel 5.2.3 geldt voor de vrije doorgang van de toegang van de liftschacht een minimum breedte van 85 cm.
c. voor de in onderdeel 5.9.1 genoemde primaire en secundaire voorziening voor elektriciteit is artikel 4.1 van deze regeling van toepassing.

Opvallend in deze regeling is dat de WBDBO-eis vanuit de liftschacht naar een brandcompartiment was gesteld, in plaats van andersom; de richting van de WBDBO-eis veronderstelde dat het brandcompartiment beschermd moest worden tegen een brand die in de liftschacht zou plaatsvinden.

De toelichting hierop is relevant, omdat die inzicht geeft in de wijze waarop de wetgever aankeek tegen de verhouding tussen de bouwregelgeving en NEN-EN 81-72. Het volgende werd aangegeven: "*In artikel 4.16 worden voortaan voor de toepassing van NEN-EN 81-72 nadere bouwtechnische voorschriften gegeven indien een bouwwerk is voorzien van een*

brandweerlift. Het betreft de brandveiligheidsvoorschriften voor de liftschacht en het portaal dat op iedere etage voor elke liftschachtdeur van een brandweerlift aanwezig moet zijn en de vrije doorgang van de liftschacht. De Europese regelgeving kent geen onderscheid tussen een rookvrije of een brand- en rookvrije ruimte en bij de Nederlandse vertaling van deze Europese norm is de terminologie 'fire protected lobby' vertaald in 'tegen brand beschermde hal'. Uitgaande van de gangbare bouwpraktijk is hier echter sprake van een rookvrije verkeersruimte die bouwtechnisch wordt gekwalificeerd als een rookcompartiment als bedoeld in afdeling 2.16 van het Bouwbesluit 2003. De eis voor een rookvrije verkeersruimte is overeenkomstig de publicatie 'Brandbeveiligingsinstallaties', maart 2003, van de Nederlandse Vereniging voor Brandweerzorg en Rampenbestrijding (NVBR) waarin wordt gesproken van een rookwerende sluis. Een zwaardere eis is voor deze ruimte niet alleen onnodig, maar zou ook leiden tot een stijging van de bouwkosten. In het verlengde van het voorschrift van artikel 2.104, eerste lid, van het Bouwbesluit 2003, waarin wordt gesteld dat een liftschacht die voldoet aan de eisen van een brand- en rookvrije vluchtroute geen brandcompartiment behoeft te zijn, is nu voor de liftschacht van een brandweerlift voorgeschreven dat tussen de liftschacht en een naastgelegen ruimte waarin brand kan ontstaan een weerstand tegen branddoorslag en brandoverslag is van ten minste 60 minuten. Het rookvrije portaal voor de toegang van de lift mag binnen dat compartiment gelegen zijn. Indien dat niet het geval is dan zal de deur van de liftschacht brandwerend moeten zijn. Voor de vrije doorgang van de toegang van de liftschacht van de brandweerlift is ook het nationale voorschrift van ten minste 85 cm van toepassing. Op deze maatvoering zal de kooideur behoren aan te sluiten, omdat het anders te krap manoeuvreren voor de brandweer zal worden. Bovendien is het overgrote deel van de brandweerliften onder normale omstandigheden al een gewone personenlift met een vrije doorgang voor de liftschacht van ten minste 85 cm" (*Stc*. 2005, 163, p. 10).

Onderzoek PRC 2008
In 2006 uitte de Stichting Beheer Certificatie Liften (SBCL) in een brief aan de Tweede Kamer kritiek op dit voorgeschreven voorzieningenniveau. De SBCL gaf aan dat er een probleem was ten aanzien van de storingsvrije werking van de brandweerlift bij brand, omdat de deurcontacten en het schakelbord niet bestand waren tegen (langdurige) hitte. De SBCL gaf op basis van de huidige liftconstructies en voorzieningen aan enkel een storingsvrije werking van de brandweerlift zelf te kunnen garanderen, als er een voorportaal aanwezig zou zijn dat 60 minuten brandwerend was. In de praktijk betekende dit dat met de toenmalige prestatie-eisen in de bouwregelgeving de brandweerlift tijdens een brand pal naast het voorportaal maar maximaal 20 minuten storingsvrij kon worden ingezet. De brandweer ging echter "doorgaans" uit van een storingsvrije werking van de brandweerlift van 60 minuten. De Minister voor Wonen, Wijken en Integratie gaf eind 2007 per brief, waarin ook het bovenstaande werd opgesomd, aan te gaan onderzoeken of nadere eisen moesten worden gesteld (brief van 26 november 2007 met kenmerk wwi0700165).

In het rapport *Onderzoek naar regelgeving met betrekking tot bescherming van brandweerliften tegen brand. Eindrapport* is verslag van dit onderzoek gedaan. (Van Calis & Coppens 2008). Het onderzoek bevestigde dat een brandweerlift hooguit 20 minuten beschermd was tegen brand, terwijl een beschermingsduur van 60 minuten verwacht werd (p. 13). Het rapport voorzag in een voorstel om de artikeltekst van het Bouwbesluit aan te passen om de gewenste bescherming te bieden (p. 14 t/m 16). Aan dit voorstel is in het Bouwbesluit 2012 uitvoering gegeven.

Brandweerliften in het Bouwbesluit 2012

Op 1 april 2012 werd Bouwbesluit 2012 van kracht (*Stb.* 2011, 416). Een brandweerlift werd hierin gedefinieerd als: lift die met een eenvoudige handeling ter beschikking van de brandweer kan worden gesteld voor het transport van materieel en manschappen (artikel 1.1

lid 1). In de toelichting hierbij werd aangegeven: "*In de definitie wordt niet verwezen naar de Europese productnorm (NEN 81-72) voor brandweerliften. Het besluit beperkt zich tot voorschriften voor de aanwezigheid.*"

Een te bouwen gebouw waarvan een vloer van een verblijfsgebied hoger ligt dan 20 m boven het meetniveau moest volgens artikel 6.39 een brandweerlift hebben. Een verblijfsgebied werd, anders dan in het Bouwbesluit 2003, gedefinieerd als: gebruiksgebied of een gedeelte daarvan voor het verblijven van personen (artikel 1.1 lid 1). Voor woonfuncties met een gebruiksoppervlakte > 500 m^2 (megawoningen) en woonfuncties voor minder zelfredzame personen was een brandweerlift niet langer vereist.

Aan de (schacht van) een brandweerlift werden in het Bouwbesluit 2012 verder nog de volgende eisen gesteld:

Tabel B3.6 Eisen in het Bouwbesluit 2012

Onderwerp	Eis	Artikel
WBDBO	60 minuten vanuit een brandcompartiment naar een liftschacht van een brandweerlift. Een liftschacht hoeft niet in een brandcompartiment gelegen te zijn.[20]	Artikel 2.82 lid 3 Artikel 2.84 lid 1
Bereikbaarheid	Vanaf een lifttoegang van een brandweerlift dient de lifttoegang op de verdieping daarboven bereikbaar te zijn via een extra beschermde vluchtroute (EBV). Een woningtoegangsdeur mag niet aan de EBV grenzen.	Artikel 2.120 lid 1 en 2
Rookwerendheid	Geen eis.	Artikel 2.98
Maximale afstand	Tussen een brandweerlift en een punt in een gebruiksgebied: 120 m.	Artikel 2.121 lid 2
Ventilatie	Capaciteit ventilatie liftschacht 3,2 $dm^3/s/m^2$ cf. NEN 1087. Ventilatie niet afsluitbaar en rechtstreeks van/naar buiten.	Artikel 3.32 lid 3 Artikel 3.40 lid 1
Verlichting	Geen eis.	
Leidingen/ installaties	Geen eis.	
Waterdichtheid	Geen eis.	

Hierbij is het volgende nog relevant:

> Wat betreft de eisen ten aanzien van de bereikbaarheid van de bovengelegen bouwlaag is in de toelichting het volgende aangegeven: "*Artikel 2.120 stelt eisen aan het bouwwerk om de brandweer in staat te stellen in geval van brand langs veilige weg de hoger gelegen verdiepingen van een gebouw te bereiken. Op grond van het eerste lid moet op elke verdieping een zogenoemde «brandwerende lobby» voor de brandweerlift zijn. Via de extra beschermde vluchtroute, die ter plaatse van de lift functioneert als*

[20] Hierbij geldt wel de voorwaarde dat de constructieonderdelen aan de binnenzijde van de schacht voldoen aan brandklasse B en aan rookklasse s2, beide bepaald volgens NEN-EN 13501-1.

brandwerende lobby, kan de brandweer op veilige wijze brand op een daarboven gelegen verdieping bereiken, om deze te doorzoeken naar achtergebleven personen en een beginnende brand te kunnen bestrijden met materieel dat met de lift is aangevoerd. Dit voorschrift geldt alleen voor verdiepingen niet voor de begane grond." (*Stb*. 2011, 416, p. 245, 246).

> Wat betreft de eis in artikel 3.34, vierde lid, dat ventilatie rechtstreeks van en naar buiten dient plaats te vinden, is in de toelichting het volgende aangegeven: "*Als de personenlift een brandweerlift is (…), dan beperkt dit voorschrift de kans dat de brandweerlift in geval van brand onbruikbaar wordt als gevolg van het binnendringen van rook uit een andere ruimte*." (*Stb.* 2011, 416, p. 264).

Conclusie historisch overzicht

De term 'brandweerlift' is sinds de jaren '70 ongewijzigd gebleven. Wat een brandweerlift precies is, aan welke eisen die lift moet voldoen en welke bouwtechnische randvoorwaarden er gesteld worden, is in de loop der jaren gewijzigd. Er zijn in de loop der tijd steeds meer bouwtechnische voorzieningen in de bouwregelgeving voorgeschreven: van min of meer een 'normale' lift met een brandweerschakelaar en extra ventilatie, tot een lift met brandweerschakelaar in een 60 minuten brandwerende lobby van waaruit ook de bovengelegen bouwlaag kan worden bereikt. Tegelijk werd de relatie met de normen voor brandweerliften in de loop der tijd steeds 'losser': van aangewezen bepalingsmethode, naar enkel het noemen van de norm in de definitie, tot deze uiteindelijk ook niet meer genoemd werd.

De hierboven beschreven ontwikkeling van de bouwregelgeving verklaart waarom er in bestaande bouwwerken een ander beschermingsniveau voor brandweerliften aanwezig kan zijn dan in nieuwe bouwwerken. Tot 2005 was de hoofdregel dat het realiseren van een voorziening voor ventilatie voldoende was; een brandwerende sluis voor een brandweerlift was niet vereist. Pas vanaf 2005 werd een tegen brand beschermde hal geëist; dit was een rookcompartiment. Feitelijk is daarom pas vanaf 2012 een 'echte' tegen brand beschermde ruimte in de bouwregelgeving geëist.

ATGB-adviezen

De Adviescommissie Toepassing en Gelijkwaardigheid Bouwvoorschriften (ATGB) heeft een aantal adviezen uitgebracht die betrekking hebben op brandweerliften.

Advies 1006 (mei 2010)

In dit advies ging het over de vraag of er sprake was van een gelijkwaardige oplossing voor de samenvallende vluchtroutes in een ruimte die tevens de 'tegen brand beschermde hal' voor de brandweerlift was. Naar de mening van de Adviescommissie konden rookmelder-gestuurde deurdrangers in combinatie met 60 minuten brandwerende woningtoegangs-deuren in dit project als gelijkwaardige oplossing worden toegepast voor de samenvallende rookvrije vluchtroutes (afwijking van artikel 2.157, vierde lid) en voor de zelfsluitende deur (afwijking van artikel 2.107). Aanvullend waren naar de mening van de Adviescommissie de volgende voorzieningen noodzakelijk: a) Een rookmelder in de lifthal op elke bouwlaag die was aangesloten op de deurdrangers van de woningtoegangsdeuren op die bouwlaag. b) Vluchtrouteaanduiding in het wokkeltrappenhuis.

Advies 1011 (juni 2010)
In dit advies stond de vraag centraal of de gemeente een 60 minuten brandscheiding mocht eisen tussen de (brandweer)liftschachten en het voorportaal van het trappenhuis, op grond van de restrisicobepaling artikel 2.9.1 van het Gebruiksbesluit 2008. De Adviescommissie was van mening dat een liftschacht die grenst aan een verkeersruimte waardoor een brand- en rookvrije vluchtroute voert en daarvan niet brandwerend is afgescheiden, in ieder geval de beoogde brandveiligheid heeft als: a) Het in- en uitwendige oppervlakte van de liftkooi voldoet aan de in het Bouwbesluit 2003 gegeven grenswaarden voor brandvoortplanting en rookproductie van een constructieonderdeel in een dergelijke ruimte, 5 % van het oppervlak daarvan uitgezonderd; b) de elektrische bekabeling voldoet aan klasse C_{ca} voor brandvoortplanting en aan klasse s1 voor rookproductie.

Advies 1406 (10 september 2014)
In dit advies ging het over de vraag of bij verbouw een sluis voor de brandweerlift was vereist. De adviescommissie beantwoordde die vraag als volgt: omdat er in de bestaande situatie (het kantoorgebouw < 20 m) voor het desbetreffende trappenhuis in de linker kern geen brandweerlift, noch een ‘sluis’ voor het trappenhuis aanwezig was (=toenmalig actueel kwaliteitsniveau), mocht worden teruggevallen op de ondergrens van het rechtens verkregen niveau, te weten: het niveau bestaande bouw. De voorschriften voor bestaande bouw schreven geen brandweerlift, noch een sluis voor de brandweerlift, noch een sluis voor het trappenhuis voor. Dit betekende, dat in dit geval een sluis voor de brandweerlift volgens het Bouwbesluit 2012 niet verplicht was. De verantwoordelijkheid voor het al dan niet realiseren van een dergelijke ‘rooksluis’ voor het trappenhuis in de linker kern lag derhalve bij de aanvrager. Het ontbreken daarvan vormde zodoende geen weigeringsgrond voor de omgevingsvergunning voor het bouwen.

Advies 1505 (17 maart 2015)
In dit advies stond de vraag centraal of een ‘brandwerende lobby’ voor een brandweerlift bepaalde minimale afmetingen moest hebben. In dit project waren aan de buitenzijde van de lichtschacht 60 minuten brandwerende deuren aangebracht; deze deuren scheidden de lifttoegang van de ruimte waar woningtoegangsdeuren op uitkwamen. De diepte van de ruimte bestond dus uit de wanddikte van de liftschacht. De adviescommissie oordeelde dat de ontworpen oplossing niet in strijd was met artikel 2.120 van het Bouwbesluit 2012. Wel merkte de adviescommissie op dat vanuit een risicobeschouwing de kans dat de lift niet functioneerde in geval van brand groter was dan bij een gangbare oplossing. De adviescommissie was van mening dat dit extra risico in voldoende mate was beperkt door toepassing van brandwerende deuren voor het bedieningspaneel en de liftdeuren die voldeden aan een brandwerendheid van 30 minuten, beschouwd met betrekking tot het criterium ‘vlamdichtheid en temperatuur’ (EI 30).

Advies 1916 (30 december 2019)
In dit advies ging het onder andere over de uitleg van artikel 2.107 lid 6 van het Bouwbesluit 2012, waarin was aangegeven dat een trappenhuis waarin een hoogteverschil van meer dan 20 m werd overbrugd, alleen via een afzonderlijke beschermde ruimte mocht worden bereikt. Het bevoegd gezag was van mening dat het voorportaal van de brandweerliften in dit project niet mocht worden gecombineerd met de vereiste rooksluis voor het trappenhuis. De bouwer voerde aan dat met ‘afzonderlijk’ volgens de toelichting van het Bouwbesluit bij dit artikel werd bedoeld dat deze ruimte geen onderdeel mocht zijn van het trappenhuis zelf en dat er een brandscheiding nodig was tussen deze ruimte en het trappenhuis. De ATGB meende

dat het combineren van een afzonderlijke rooksluis met een toegang tot een brandweerlift volgens artikel 2.107 zesde lid niet was uitgesloten. Omdat er sprake was van een gebouw hoger dan 70 m, zou dit onderdeel moeten zijn van een gelijkwaardige oplossing. In deze situatie was de gelijkwaardigheid verder onvoldoende onderbouwd.

Literatuur

Als meest gezaghebbende literatuur met betrekking tot brandweerliften kunnen het boek *Een brandveilig gebouw installeren* en de opvolgers daarvan worden genoemd. Oorspronkelijk is dit boek gebaseerd op kennis van brandweer Den Haag. Er bestaat nog steeds een actuele versie hiervan, onder de titel *Handboek brandbeveiligingsinstallaties*. In de onderstaande tabel staan de bij dit onderzoek bekende versies weergegeven.

Tabel B3.7 Bekende versies van Een brandveilig gebouw installeren

Versie	Titel
1982	Brandpreventieve eisen te stellen aan technische installaties (Bron: Haags Gemeentearchief, inventaris 0665-01 (Brandweer van 's-Gravenhage), nr. 384)[21]
1988	Een brandveilig gebouw installeren (Nederlandse Brandweer Federatie)
1993	Een brandveilig gebouw installeren (Nederlandse Brandweer Federatie)
2002	Brandbeveiligingsinstallaties (NVBR)
2012	Handboek brandbeveiligingsinstallaties (Brandweer Nederland)
2025	Handboek brandveiligheidsinstallaties (Brandweer Nederland)

Vanaf 1982 is de brandweerlift in dit boek beschreven. In de onderstaande tabel wordt aangegeven wat er in de verschillende versies ten aanzien van de compartimentering en brandwerende lobby is aangegeven.

Tabel B3.8 Compartimentering en brandwerende lobby

Versie	Brandwerende lobby
1982	De brandweerlift en andere liften in dezelfde schacht mogen slechts toegankelijk zijn via een toegangssluis die de schacht rook- en brandwerende scheidt van de aangrenzende vertrekken en gangen (p. 18.2). In principe dienen de liftschachtdeuren voor wat betreft rookwerendheid en brandwerendheid te voldoen aan hetgeen gesteld wordt aan de wanden waarvan zij deel uitmaken (p. 18.2). Om binnendringen van rook in de liftschacht te voorkomen kan het in sommige gevallen noodzakelijk zijn een overdrukinstallatie toe te passen (p. 18.4).

[21] https://hdl.handle.net/21.12124/213B494DAD4148A0A041BEB4EEC94216.

1988	De brandweerlift en andere liften in dezelfde schacht mogen slechts toegankelijk zijn via een toegangssluis die de schacht rook- en brandwerend scheidt van de aangrenzende vertrekken en gangen. De toegangssluis is niet vereist indien de liftschacht slechts toegankelijk is via de buitenlucht. Indien de lift is opgenomen in een gesloten trappenhuis, fungeert dit trappenhuis als toegangssluis (p. 17.3). De liftschachtdeuren moeten een brandwerendheid bezitten van minimaal 30 minuten (p. 17.3).
1993	De situering van de brandweerlift dient conform het gestelde in NEN-EN 81 te worden uitgevoerd; zie figuur 3 (p. 129).

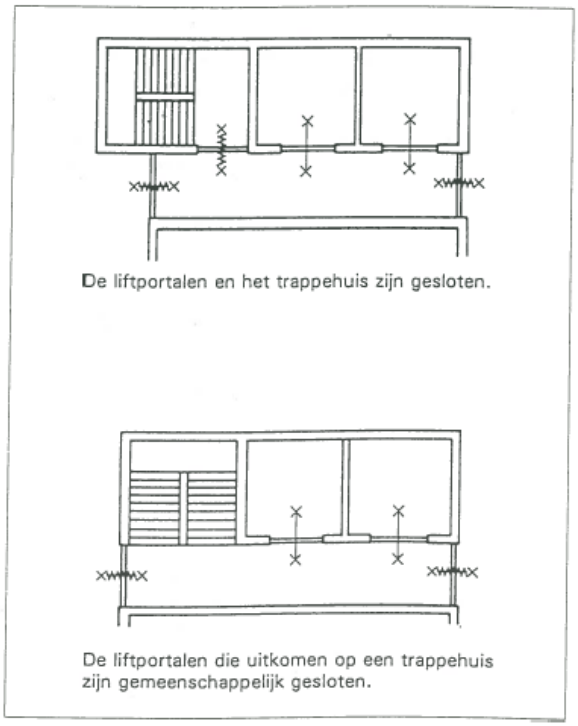

Figuur 3

2002	De situering van de brandweerlift dient conform het gestelde in NEN 81-72 te worden uitgevoerd (zie hiervoor figuur 17.2a t/m 17.2e). De brandweerlift dient als een afzonderlijk brandcompartiment te zijn uitgevoerd. Daarom moeten de liftmachinekamer en de liftschacht, inclusief de lifttoegangsdeuren, een brandwerendheid van minimaal 60 minuten bezitten. De sluizen die zich voor de lifttoegangen bevinden, dienen een rookwerendheid van minimaal 30 minuten te bezitten en toegang te geven tot onafhankelijke brandcompartimenten (p. 152).

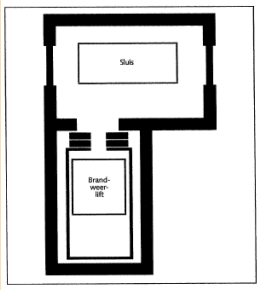

Figuur 17.2a Situering brandweerlift

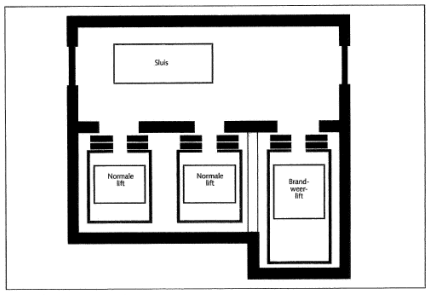

Figuur 17.2b Situering brandweerlift

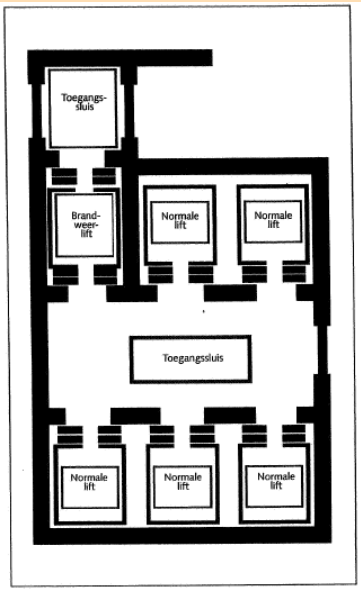

Figuur 17.2c Situering brandweerlift

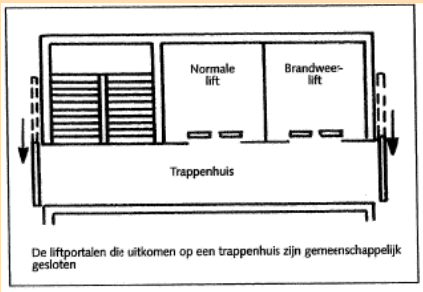

Figuur 17.2d Situering brandweerlift

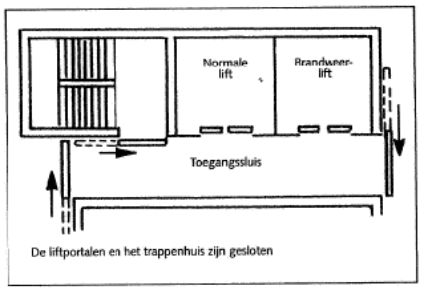

Figuur 17.2e Situering brandweerlift

2012	Voor de noodzakelijke brandcompartimentering van de liftschacht en voorruimte wordt in NEN-EN 81-72 verwezen naar de nationale (bouw)regelgeving (Bouwbesluit) (p. 157).
2025	Voor de noodzakelijke brandcompartimentering van de liftschacht en voorruimte wordt in NEN-EN 81-72 verwezen naar het Bbl (p. 121).

Deze handboeken waren gezien het bovenstaande in de periode 1982 tot 2012 strenger dan wat uit de normen voortvloeide; een rookwerende sluis is zoals eerder in deze bijlage is beschreven, pas vanaf 2005 vereist en een brandwerende sluis pas vanaf 2012.

Bijlage 4 – Verdieping: liftnormen

Inleiding

In dit verdiepende hoofdstuk worden de voor brandweerliften meest relevante liftnormen besproken. Dat zijn de normen waarin specifieke eisen aan brandweerliften staan opgenomen. Achtereenvolgens worden besproken:

> NEN 1081 (versie 1971)
> NEN-EN 81-1 en -2 (versie 1986 en 1998)
> NEN-EN 81-72 (versie 2003, 2015 en 2020).

De normen worden niet volledig behandeld; gezien het doel van het voorliggende onderzoek wordt met name ingegaan op de aspecten uit de normen die relevant zijn voor de relatie met de bouwtechnische omgeving. Dat betreft voornamelijk de bescherming tegen brand van onderdelen van een brandweerlift en de bescherming tegen water.

NEN 1081

NEN 1081:1971 werd voorafgegaan door de normen N 1081:1950 en NEN 1081:1961. Die bevatten echter nog geen regels over brandweerliften en worden hier daarom verder niet besproken.

NEN 1081:1971 bevatte in hoofdstuk 13 vier artikelen (artikel 60 t/m 63) met voorwaarden waaraan een lift moest voldoen om als brandweerlift te kunnen worden aangemerkt. Een brandweerlift werd in artikel 61 gedefinieerd als: *een lift die door een eenvoudige handeling ter beschikking van de brandweer kan worden gesteld en waarbij een veilig gebruik ervan ook bij brand zo veel mogelijk is gewaarborgd.*

Artikel 62 bevatte de eisen aan de inrichting van de lift. In de onderstaande tabel worden deze eisen grofweg samengevat.

Inrichtingseisen lift volgens NEN 1081:1971

> *Liftkooi:* ≥ 1,3 m^2
> *Hefvermogen*: 450 kg
> *Snelheid:* hoogste stopplaats binnen 1 minuut
> *Stopplaats:* op elke verdieping
> *Brandweerschakelaar:* vereist, zorgt ervoor dat de lift naar de hoofdstopplaats gaat en daarna slechts vanuit de kooi te bedienen is en dat de ventilatie in werking treedt
> *Voeding:* met aparte kabel/leiding rechtstreeks op hoofdvoeding aangesloten, geplaatst in ruimten waar redelijkerwijs geen brand kan ontstaan
> *Ventilatie:* ventilatie (eventueel via liftmachinekamer) rechtstreeks op buitenlucht, ventilatieopening aan de bovenzijde van de schacht ten behoeve van de afvoer van rook.

Bij de brandweerschakelaar moest volgens NEN 1081:1971 het volgende symbool worden aangebracht:

Figuur B4.1 Symbool brandweerschakelaar (NEN 1081:1971, p. 78)

Een sluis voor een brandweerlift werd in NEN 1081:1971 als een alternatief beschreven voor de ventilatievoorziening. De inrichtingseisen schreven voor dat de schacht moest zijn voorzien van ventilatieopeningen ten behoeve van de afvoer van rook. Aan deze eis hoefde niet voldaan worden als de toegangen tot de schacht van de brandweerlift "*zich op zodanige plaatsen bevinden dat het binnendringen van rook via deze toegangen uitgesloten mag worden geacht*." Die situatie mocht aanwezig worden geacht als de schachttoegangen waren aangebracht in trappen die door "rookkerende constructies" van het gebouw waren gescheiden, of de schachttoegangen waren aangebracht in een lifthal die van de overige ruimten was gescheiden door "rookkerende constructies". In de "rookkerende constructies" mochten wel zelfsluitende deuren zijn opgenomen (p. 79).

In de algemene toelichting werd beschreven dat er in relatie tot elektrotechnische voorzieningen gelet moest worden op voorzieningen tegen sluiting door water. Dit werd echter uitsluitend in verband gebracht met liften die diende als vluchtgelegenheid bij brand, bijvoorbeeld voor bedlegerige patiënten uit een ziekenhuis (p. 8, 9).

Het aanwijzen van een brandweerlift moest volgens artikel 63 gemeld worden bij het Nederlands Instituut voor Lifttechniek.

Voor brandveiligheidseisen verwees NEN 1081:1971 verder naar de gemeentelijke bouwverordening en NEN 3123:1958 (p. 7).

NEN-EN 81-1 / NEN-EN 81-2

NEN-EN 81-1:1986 / NEN-EN 81-2:1989

NEN-EN 81-1:1986 en NEN-EN 81-2:1989 komen wat betreft de regels voor brandweerliften met elkaar overeen; daarom wordt hieronder alleen de tekst van NEN-EN 81-1:1986 weergegeven.

Bijlage G van NEN-EN 81-1:1986 bevatte "aanbevelingen betreffende brandbeveiliging". In het woord vooraf werd aangegeven dat de vervaardigingsvoorschriften betreffende de beveiliging tegen brand van land tot land verschillen. Internationale of Europese normalisatie had "ongelukkerwijze" nog niet plaatsgevonden. "*Het lijkt daarom noodzakelijk hiervoor model-voorschriften op te stellen, die in de bestaande, overeenkomstige artikelen van de plaatselijke bouwverordeningen kunnen worden opgenomen*." (G.1). Kennelijk waren de

aanbevelingen die daarop volgden daarvoor bedoeld. De aanbevelingen bevatten algemene aanbevelingen voor alle liften en specifieke aanbevelingen voor brandweerliften. In tabel B4.1 staan de voor dit onderzoek belangrijkste aanbevelingen weergegeven.

Tabel B4.1 Aanbevelingen uit NEN-EN 81-1:1986

Onderwerp	Aanbeveling
Algemeen (G.2.1)	De werking van een lift wordt erg onbetrouwbaar als de temperatuur hoger wordt dan: a. 40 “C in de machinekamer en in de schijvenruimte voor zover hier besturingskasten zijn opgesteld; b. 70 “C op de buitenzijde van schachtdeuren of in schijvenruimten. (G.2.1)
Brandweerliften (G.4)	> Brandweerliften kunnen evenmin als andere liften veilig werken als de machinekamer, de schijvenruimte of de schachtdeuren zijn blootgesteld aan temperaturen die de in G.2.1 genoemde grenzen overschrijden. Dit geldt ook als de schachtdeuren en de liftportalen worden “gesprinkeld”. Men zal slechts door een oordeelkundige uitvoering van het gebouw in de meeste gevallen vermijden dat deze liften aan onaanvaardbare temperaturen worden blootgesteld en dat het bluswater in de schacht stroomt. > “Uitvoering 9” of meer nog “uitvoering 3” (zie onderstaande afbeeldingen), lijkt het meest geschikt voor brandweerliften, want zelfs als de temperatuur ergens de toelaatbare grens overschrijdt, zou de brandweer nog de trappen kunnen gebruiken. 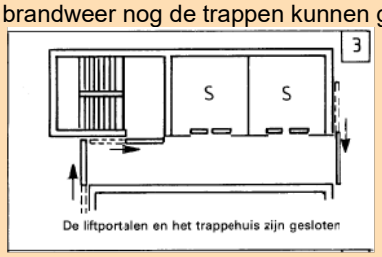 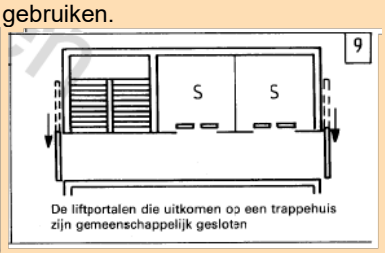 > Dezelfde combinaties van besturing voor uitvoeringen 3 en 9 kunnen worden gebruikt, maar bovendien moet in het liftportaal van de ontruimingsstopplaats een brandweerschakelaar zijn aangebracht, waarmee een voorkeursoproep kan worden gegeven. Deze schakelaar moet in een kastje zijn aangebracht dat is voorzien van een ruitje en van het opschrift: BRANDWEER. Hiermee kan de kooi snel worden opgeroepen en na aankomst op de ontruimingsstopplaats worden gebruikt zonder buiten-oproepen te beantwoorden. Aangekomen op de bepaalde stopplaats zal zij er met geopende deuren blijven staan tot een nieuwe opdracht in de kooi zal worden gegeven. > De nominale last, de nominale snelheid en de afmetingen worden in plaatselijke voorschriften gegeven. > Gebruikelijk is een nuttige kooivloeroppervlakte van ten minste 1,4 m2, een nominale last van ten minste 630 kg, een snelheid waarmee een hele rit niet langer duurt dan 60 s en een breedte van de vrije doorgang van ten minste 0,8 m. > De brandweerlift moet op alle verdiepingen en op de ontruimings-stopplaats stoppen, dan wel dat enige brandweerliften (gekozen uit verschillende liftgroepen) moeten stoppen op deze ontruimings-stopplaats en op een deel van de andere stopplaatsen, zodat met de brandweerliften tezamen alle stopplaatsen van alle compartimenten van het gebouw afzonderlijk bereikbaar zijn.

Ventilatie	Onder 5.2.3 en 6.3.5 is aangegeven dat de schacht en de machinekamer moeten zijn geventileerd en dat de gebruikte lucht uit ruimten die niet bij de lift behoren niet door de machinekamers mag worden gevoerd. Afgezien daarvan, wordt alle ruimte gelaten aan plaatselijke voorschriften betreffende de inrichting van gebouwen. Tegengestelde theorieën worden ongelukkigerwijs door de brandweerinstanties in verschillende landen verdedigd; sommige staan er bijvoorbeeld op, om gassen en rook die in de schacht zouden kunnen binnendringen af te voeren door de machinekamer; andere willen de gehele sectie, die de liften omvat die men in dienst wil houden, onder overdruk zetten. Welke oplossing ook gekozen wordt, men moet bedenken dat een belangrijk drukverschil tussen schacht en liftportaal niet zal kunnen worden opgebouwd, daar anders de automatische werking van de schuifdeuren niet meer kan worden gegarandeerd.
Energievoorziening	De norm zegt niet dat een noodstroomvoorziening aanwezig moet zijn en geeft geen nadere bijzonderheden over de uitvoering van een noodstroomvoorziening, indien aanwezig. Het is echter waarschijnlijk dat brandweerinstanties zullen verlangen dat bij het wegvallen van de normale energievoorziening wordt gezorgd voor: (…) in dienst houden van een of meer brandweerliften (…).

Bijlage Z van NEN-EN 81-1:1986 bevatte bepalingen voor Nederland. In paragraaf Z.4 waren voorwaarden gegeven waaraan een lift moest voldoen om als brandweerlift te kunnen worden aangemerkt. Deze voorwaarden kwamen grotendeels overeen met de voorwaarden uit NEN 1081:1971.

Een brandweerlift werd in paragraaf Z4.2 gedefinieerd als: *een lift die door een eenvoudige handeling ter beschikking van de brandweer kan worden gesteld en waarbij een veilig gebruik ervan ook bij brand zo veel mogelijk is gewaarborgd.*

Inrichtingseisen lift volgens NEN 1081:1971

> *Liftkooi*: ≥ 1,4 m2
> *Snelheid*: hoogste stopplaats binnen 1 minuut
> *Stopplaats*: op elke verdieping
> *Brandweerschakelaar*: vereist, zorgt ervoor dat de lift naar hoofdstopplaats gaat en daarna slechts vanuit de kooi te bedienen is en dat de ventilatie in werking treedt
> *Voeding*: met aparte kabel/leiding rechtstreeks op hoofdvoeding aangesloten, geplaatst in ruimten waar redelijkerwijs geen brand kan ontstaan
> *Ventilatie*: ventilatie (eventueel via liftmachinekamer) rechtstreeks op buitenlucht, ventilatieopening bovenzijde schacht ten behoeve van de afvoer van rook.

Bij de brandweerschakelaar moest volgens NEN 1081:1971 het volgende symbool worden aangebracht:

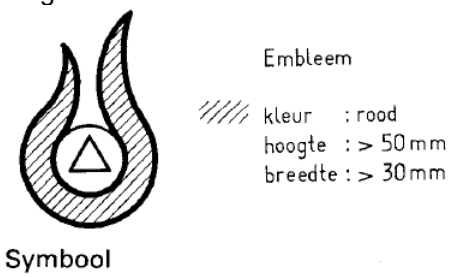

Figuur B4.2 Symbool brandweerschakelaar (NEN-EN 81-1:1986, p. 104)

Een sluis voor een brandweerlift werd in NEN-EN 81-1:1986 als een alternatief beschreven voor de ventilatievoorziening. De inrichtingseisen schreven voor dat de schacht moest zijn voorzien van ventilatieopeningen ten behoeve van de afvoer van rook. Aan deze eis hoefde niet voldaan worden als de toegangen tot de schacht van de brandweerlift "*zich op zodanige plaatsen bevinden dat het binnendringen van rook via deze toegangen uitgesloten mag worden geacht*." Die situatie mocht aanwezig worden geacht als de schachttoegangen waren aangebracht in trappen die door "rookkerende constructies" van het gebouw waren gescheiden, of de schachttoegangen waren aangebracht in een lifthal die van de overige ruimten was gescheiden door "rookkerende constructies". In de "rookkerende constructies" mochten wel zelfsluitende deuren zijn opgenomen (paragraaf Z.4.3.6).

Het aanwijzen van een brandweerlift moest volgens paragraaf Z.4.4 gemeld worden bij het Nederlands Instituut voor Lifttechniek (Liftinstituut).

NEN-EN 81-1:1998 / NEN-EN 81-2:1998

NEN-EN 81-1:1998 en NEN-EN 81-2:1998 bevatten geen regels meer ten aanzien van brandweerliften.

NEN-EN 81-72

NEN-EN 81-72:1999 ontwerp

De eerste versie van NEN-EN 81-72 betrof een ontwerpnorm uit 1999. Omdat dit enkel een ontwerpnorm betrof, gepubliceerd voor commentaar, wordt deze hier verder niet inhoudelijk besproken.

NEN-EN 81-72:2003

In de inleiding van NEN-EN 81-72:2003 is onder andere aangegeven dat bij het opstellen van deze norm van de volgende veronderstellingen is uitgegaan: de tegen brand beschermde hal en liftschacht zijn ontworpen om het binnendringen van rook te beperken, het ontwerp van het gebouw beperkt het in de liftschacht stromen van water, en een brandweerlift geeft op elke verdieping toegang tot een tegen brand beschermde hal. Deze norm heeft alleen betrekking op de eisen die in relatie staan met de liftinstallatie. De norm schrijft geen eisen voor ten aanzien van de brandbestendige structuur van het gebouw, hetgeen essentieel is bij de realisatie van een tegen brand beschermde hal.

In paragraaf 3.5 wordt de term brandweerlift gedefinieerd als: "*een lift in de eerste plaats geïnstalleerd om te worden gebruikt door passagiers, die een aanvullende bescherming, bediening en signalering heeft waardoor deze geschikt is om onder directe leiding van de brandweer te worden gebruikt*".

Het toepassingsgebied van NEN-EN 81-72:2003 is volgens paragraaf 1.1 als volgt: "*Deze norm heeft betrekking op brandweerliften zoals gedefinieerd in 3.5 voorzien van een tegen brand beschermde hal.*" Een tegen brand beschermde hal wordt in paragraaf 3.9 gedefinieerd als: "*tegen brand beschermde omgeving die voorziet in een beschermde toegang vanaf het gebruiksgebied in het gebouw tot de brandweerlift*".

In de informatieve bijlage ZA is wat betreft de relatie tot de EU-Richtlijn Liften 95/16/EG het volgende aangegeven: "*Dit document werd opgesteld naar aanleiding van een mandaat dat*

door de Europese Commissie en de Europese Vrijhandelsorganisatie aan CEN werd verstrekt, en ondersteunt de essentiële eisen van de EU-Richtlijn Liften 95/16/EG – met uitzondering van de paragrafen 5.1 en 5.9."

In tabel B4.2 worden de voor dit onderzoek meest relevante eisen uit NEN-EN 81-72 weergegeven.

Tabel B4.2 Eisen uit NEN-EN 81-72

Onderwerp	Eis
Eisen omgeving/ gebouw (par. 5.1)	> Tegen brand beschermde hal: de brandweerlift dient geplaatst te zijn in een schacht met een tegen brand beschermde hal voor elke schachtdeur. > Oppervlakte hal: bepaald door eisen transport brancards en plaatsing deuren. > Mate van brandbestendigheid: volgens nationale regelgeving. > De bron van de secundaire energievoorziening moet in een tegen brand beschermde plaats zijn ondergebracht. > De kabels van de primaire en secundaire elektrische voorziening moeten tegen brand zijn beschermd en van elkaar en andere energievoorzieningen zijn gescheiden.
Fundamentele eisen (par. 5.2)	> Stopplaats: op elke verdieping. > Afmetingen brandweerlift: volgens ISO 4190-1, niet kleiner dan bxd 1.100 x 1.400 mm, met hefvermogen 630 kg. > Minimale vrije doorgangsbreedte naar de kooi: 800 mm. > Bereiken verste verdieping: binnen 60 seconden.
Bescherming elektrische apparatuur tegen water (par. 5.3)	> Elektrische apparatuur in de schacht van de brandweerlift en op de kooi, aangebracht binnen 1,0 m vanaf elke wand die schachtdeuren bevat, moet zijn beschermd tegen druip- en spatwater of zijn voorzien van omhulsels met een beschermingsgraad van ten minste IPX3 volgens EN 60529:1991. In de normatieve bijlage D is de volgende afbeelding opgenomen: 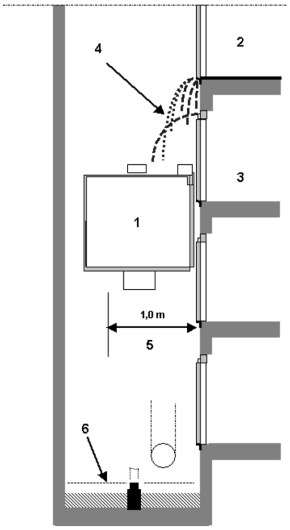 In deze afbeelding is (1) Kooi van de brandweerlift, (2) Niveau van de brand, (3) Bruggenhoofd, (4) Lekwater van de vloer op het

		brandniveau, (5) Tegen water beschermde zone in de schacht en op de kooi, (6) Maximaal lekwaterniveau in de put. > Alle elektrische apparatuur die is geplaatst op een afstand minder dan 1,0 m boven de putvloer, moet zijn beschermd volgens IP67. Ook de wandcontactdoos en laagste lamp van de schachtverlichting moet op ten minste 0,5 m boven het hoogst toelaatbare waterniveau van de put zijn geplaatst. > Apparatuur in machineruimten buiten de schacht en in de put moet zijn beschermd tegen storing veroorzaakt door water. > In de liftput moeten adequate voorzieningen zijn getroffen om te waarborgen dat het water niet boven het niveau van de volledig ingedrukte kooibuffer uit kan stijgen. > In de put moeten voorzieningen zijn getroffen om te voorkomen dat het waterniveau apparatuur bereikt die een storing van de brandweerlift zou kunnen veroorzaken.
Liftmachinekamer (par. 5.7)	>	Elk compartiment waarin de liftmachine en bijbehorende apparatuur staan opgesteld, moet ten minste dezelfde brandbescherming bieden als die is gegeven aan de schacht.
Besturing (par. 5.8)	>	In de hal die is bestemd om te worden gebruikt als toegangsniveau voor de brandweer moet een brandweerschakelaar zijn aangebracht. > Vereist brandweerliftpictogram (bijlage F): > Eisen aan de (wijze van) besturing na activering brandweerbesturing.
Energievoorziening (par. 5.9)	>	Het systeem voor de energievoorziening van de lift en verlichting moet bestaan uit primaire en secundaire (nood-, hulp-, of alternatieve) voorzieningen. Het niveau van brandbescherming moet ten minste gelijk zijn aan dat gegeven aan de liftschacht.

In de informatieve bijlage A wordt het brandbestrijdingsconcept voor hoge gebouwen beschreven. Hierin is onder meer aangegeven dat het “normale praktijk” is dat de brandweer de brandweerlift gebruikt om één verdieping onder de brand een “bruggenhoofd” in te richten, zodat personeel en lift niet direct aan risico’s worden blootgesteld. Vanuit dit bruggenhoofd worden de brandbestrijdingsoperaties uitgevoerd, waarbij slangen idealiter op de brandverdieping worden aangesloten om trappenhuizen vrij te houden. Hierbij is aangegeven: *“De brandweerlift zal continu worden gebruikt om vanaf het begin tot het eind van het incident, apparatuur en personeel te transporteren. Bij brandbestrijding wordt vanwege de aard ervan gewoonlijk gebruik gemaakt van grote hoeveelheden water en het is daarom essentieel dat de liftinstallatie is ontworpen om de elektrische apparatuur bescherming te bieden tegen dit gevaar*.” (paragraaf A.3)

Van dit brandbestrijdingsconcept is de volgende afbeelding opgenomen:

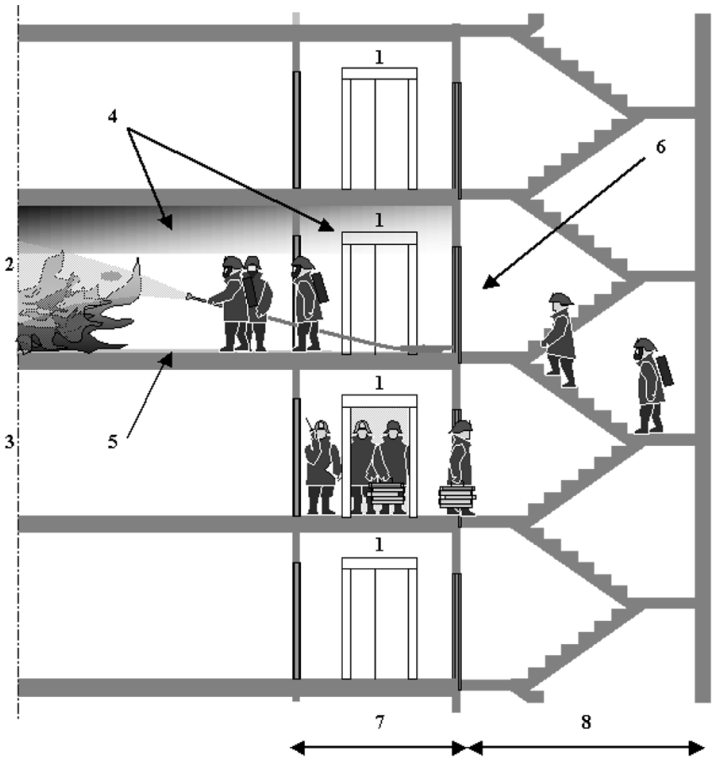

Figuur B4.3 Brand naast de tegen brand beschermde hal (NEN-EN 81-72:2003, p. 22)

In de bovenstaande afbeelding is (1) Brandweerlift, (2) Niveau van de brand, (3) Bruggenhoofd, (4) Hete gassen, (5) Water op de vloer, (6) Brandwerende deur, (7) Tegen brand beschermde hal, (8) Trappenhuis (vluchtroute). Onder de afbeelding is de opmerking toegevoegd dat dit slechts een voorbeeld is en dat verschillende concepten kunnen worden gebruikt in verschillende landen.

In de informatieve bijlage B worden een aantal ‘basisopstellingen’ gevisualiseerd:

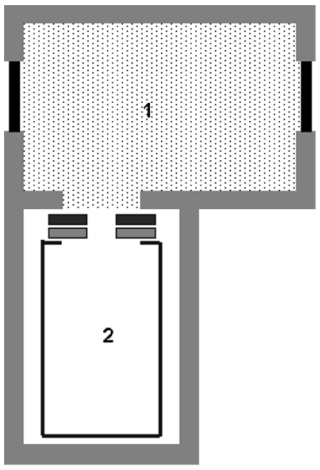

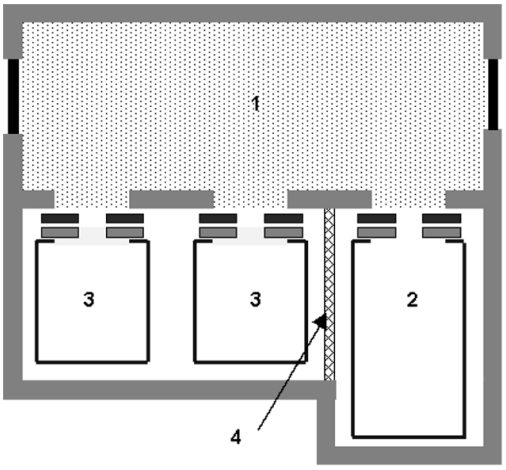

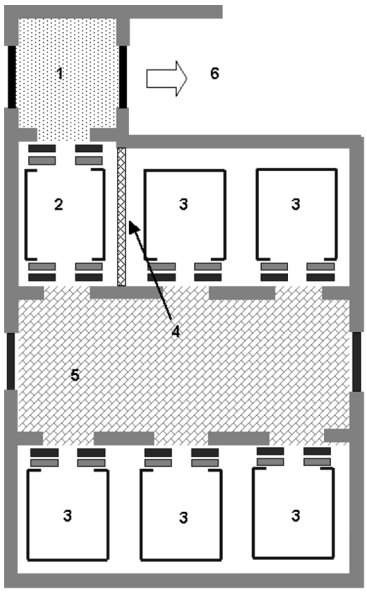

Figuur B4.4 Basisopstellingen brandweerlift (NEN-EN 81-72:2003, p. 24 t/m 26)

In de bovenstaande afbeelding is (1) de tegen brand beschermde hal, (2) de brandweerlift, (3) normale lift, (4) tussengelegen brandwerende wand, indien vereist door nationale bouwregelgeving, (5) tegen brand beschermde primaire hal), (6) naar vluchtroute.

NEN-EN 81-72:2015

In paragraaf 1.2 van NEN-EN 81-72:2015 is aangegeven dat deze norm van toepassing is als aan de volgende voorwaarden is voldaan:[22]

> De liftschacht en de omgeving van de lift zijn ontworpen om het binnendringen van vuur, hitte en rook in de liftschacht, machinekamers en veilige ruimten te beperken.
> Het ontwerp van het gebouw beperkt de instroom van water in de liftschacht.
> De brandweerlift wordt niet gebruikt als vluchtroute.
> De liftschacht en de liftomgeving zijn ten minste op hetzelfde niveau tegen brand beschermd als de gebouwconstructie.
> De stroomvoorziening is veilig en betrouwbaar.
> De elektrische kabel(s) die de lift van stroom voorzien, zijn op hetzelfde niveau tegen brand beschermd als de constructie van de liftschacht.
> Er is een geschikt onderhouds- en verificatieplan geïmplementeerd.

In paragraaf 3.5 wordt de term brandweerlift gedefinieerd als lift die is voorzien van bescherming, bediening en signalering die het mogelijk maken dat hij onder exclusieve controle van de brandweer kan worden gebruikt.

De term ‘tegen brand beschermde hal’ is in paragraaf 3.9 gewijzigd in ‘veilige ruimte’, met de volgende definitie: *“gebied dat is voorzien van een veilige route naar de lift en een veilige uitgang, bijvoorbeeld trappen, dat gedurende de brandbestrijdingswerkzaamheden veilig blijft voor personen en zowel door geschikte brandwerende constructies van een brand is gescheiden als vrij wordt gehouden van rook”*.

In de informatieve bijlagen ZA en ZB is wat betreft de relatie tot de richtlijnen 95/16/EG en 2014/33/EU aangegeven dat naleving van de normatieve bepalingen van deze norm “except

[22] Voor dit onderzoek is de Engelstalige versie van de norm gebruikt.

5.1 and 5.9” een vermoeden van overeenstemming geeft met de relevante essentiële eisen van de richtlijnen.

In tabel B4.3 worden de voor dit onderzoek meest relevante eisen uit NEN-EN 81-72:2015 weergegeven.

Tabel B4.3 Eisen uit NEN-EN 81-72:2015

Onderwerp	Eis
Eisen omgeving/ gebouw (par. 5.1)	> Tegen brand beschermde hal: de brandweerlift dient geplaatst te zijn in een schacht met een veilige ruimte voor elke schachtdeur die wordt gebruikt voor brandbestrijding. > Oppervlakte hal: bepaald door nationale regelgeving. > Mate van brandbestendigheid en overige bouwkundige eisen voor veilige brandweerlift: volgens nationale regelgeving. > Elke schachtdeur die niet door de brandweer wordt gebruikt en waarvoor geen veilige ruimte aanwezig is, moet worden voorzien zijn van een branddeur/brandscherm. > De bron van de secundaire energievoorziening moet in een tegen brand beschermde plaats zijn ondergebracht. > De kabels van de primaire en secundaire elektrische voorziening moeten tegen brand zijn beschermd en van elkaar en andere energievoorzieningen zijn gescheiden.
Fundamentele eisen (par. 5.2)	> Afmetingen brandweerlift: volgens nationale regelgeving, bij voorkeur volgens ISO 4190-1, maar niet kleiner dan bxd 1.100 x 1.400 mm, met hefvermogen 630 kg. > Afmetingen brandweerlift voor evacuatie: bxd 1.100 x 2.100 mm, met hefvermogen 1.000 kg. > Minimale vrije doorgangsbreedte naar de kooi: 800 mm. > Bereiken verste verdieping: binnen 60 seconden. Als h>200 m dan mag 1 seconde per extra 3 m hefhoogte worden gerekend. > De lift moet kunnen functioneren tijdens een brandweerinzet gedurende een periode die gelijk is aan de vereiste brandwerendheid van de bouwconstructie (bijvoorbeeld 2 uur), onder de volgende voorwaarden: elektrische/elektronische apparatuur moet kunnen functioneren bij omgevingstemperatuur tussen 0 °C en 65 °C (of de werking niet hinderen). De besturing van de lift moet correct blijven functioneren in door rook gevulde schachten en/of machinekamers. > De liftschacht en de machinekamers van de brandweerlift mogen geen sprinklers bevatten.
Bescherming elektrische apparatuur tegen water (par. 5.3)	> Elektrische apparatuur in de schacht van de brandweerlift en op de kooi, aangebracht binnen 1,0 m vanaf elke wand die schachtdeuren bevat, moet zijn beschermd tegen druip- en spatwater. Dit moet gebeuren door middel van omhulsels met een beschermingsgraad van ten minste IPX3 volgens EN 60529. In de normatieve bijlage D is de volgende afbeelding opgenomen:

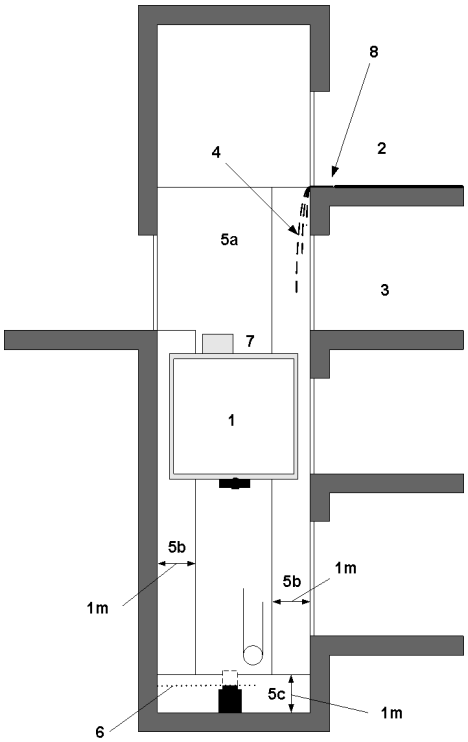

In deze afbeelding is (1) Kooi van de brandweerlift, (2) Niveau van de brand, (3) Bruggenhoofd, (4) Lekwater van de vloer op het brandniveau, (5) Tegen water beschermde zone in de schacht en op de kooi; 5a; IPx1, 5b IPx3, 5c IP67, (6) Maximaal lekwaterniveau in de put, (7) IPx3 bescherming, (8) Maatregelen ter voorkoming dat water in de schacht kan komen.

> Elektrische apparatuur lager dan 1,0 m boven de putvloer moet IP67 zijn en de laagste verlichting en contactdoos moeten minimaal 0,5 m boven het maximaal toegestane waterniveau zijn geplaatst.
> Apparatuur in machineruimten buiten de schacht moet zijn beschermd tegen storing veroorzaakt door water.
> Permanente maatregelen om waterinfiltratie in de schacht te voorkomen, hebben de voorkeur. Indien die ontbreken, moet worden gegarandeerd dat het waterpeil kritieke apparatuur niet bereikt.
> Het kooidak moet waterafvoer mogelijk maken en de daarop en aan de buitenwand geplaatste elektrische apparatuur moet minimaal IPX3 zijn.

Liftmachinekamer (par. 5.7)	> Ruimten waarin de liftmachine en alle bijbehorende apparatuur zijn geplaatst, moeten minimaal dezelfde brandwerendheid hebben als de liftschacht. > Machineruimten buiten de liftschacht en buiten het brandcompartiment moeten dezelfde brandwerendheid hebben als het betreffende compartiment, en alle verbindingen tussen compartimenten (zoals kabels en leidingen) moeten overeenkomstig worden beschermd. > De locatie van hoofschakelaar, nood- en testpaneel of machineruimte worden aangegeven op een label op het brandweertoegangsniveau.
Besturing (par. 5.8)	> In de hal die is bestemd te worden gebruikt als toegangsniveau voor de brandweer moet een brandweerschakelaar zijn aangebracht. > Vereist brandweerliftpictogram (bijlage G):

> Eisen aan (wijze van) besturing na activering brandweerbesturing.

Energievoorziening (par. 5.9)	>	Het systeem voor de energievoorziening van de lift en verlichting moet bestaan uit primaire en secundaire (nood-, hulp-, of alternatieve) voorzieningen. Het niveau van brandbescherming moet ten minste gelijk zijn aan dat van de liftschacht.

In de informatieve bijlage A wordt net als in de versie uit 2003 het brandbestrijdingsconcept voor hoge gebouwen beschreven. Dit komt in grote lijnen overeen, inclusief de afbeelding. Er ligt echter, net als in de rest van de norm, meer nadruk op bescherming tegen water: omdat brandbestrijding veel watergebruik met zich meebrengt, is het essentieel dat het gebouw zó ontworpen is, dat waterinfiltratie in de liftschacht tot een minimum wordt beperkt, en dat de liftinstallatie is beschermd tegen waterschade aan elektrische apparatuur (paragraaf A.4).

De afbeeldingen van de “basisopstellingen” in de informatieve bijlage B zijn ongewijzigd ten opzichte van de versie uit 2003. De versie uit 2015 geeft niet langer aan waar stopplaatsen zijn vereist; dat is overgelaten aan nationale regelgeving (paragraaf 1.4).

Er is in een aantal nieuwe bijlagen voorzien, waaronder:

> *Bijlage E (informatief): watermanagement.* Hierin wordt beschreven dat bij brandbestrijding water in de liftschacht terecht kan komen, waardoor het essentieel is om waterinfiltratie zoveel mogelijk te voorkomen, omdat dit veel effectiever is dan het achteraf beheersen ervan. Gebouwmaatregelen zoals afwateringsgoten, vloerophogingen en afschot moeten worden toegepast om te voorkomen dat water vanuit de veilige ruimte de schacht instroomt. Als water toch in de liftput komt, moeten afvoeren of pompen ervoor zorgen dat het waterniveau geen kritieke hoogte bereikt.

> *Bijlage I (informatief): “Building interface”.* Deze bijlage geeft richtlijnen voor situaties waarin nationale regelgeving geen specifieke aanwijzingen geeft voor het ontwerp van gebouwen met brandweerliften. Hierin is onder meer beschreven dat de volgende punten geen deel uitmaken van het liftontwerp en opgelost moeten worden door het gebouwontwerp: vaststellen of brandweerliften vereist zijn en zo ja, het aantal, de locatie, de afmetingen en de nominale snelheid, bescherming van de zone vóór de schachttoegangsdeur en de verbinding tussen de veilige ruimte (safe area) en het beschermde trappenhuis, vaststellen van het vereiste niveau van brandwerendheid van de schachttoegangsdeuren, waterhuishouding, stroomvoorziening en rookbeheersing.

> *Bijlage J (informatief): onderhoudsvereisten.* Deze bijlage beschrijft dat de betrouwbaarheid en veiligheid van een brandweerlift afhankelijk zijn van regelmatig gepland onderhoud, waaronder wekelijkse en maandelijkse functionele controles, jaarlijkse volledige tests en structurele inspecties van gebouwgebonden voorzieningen.

Bescherming tegen water
De bescherming tegen water wordt in NEN-EN 81-72 aangeduid met een IP-codering (International Protection Rating), gebaseerd op de norm EN 60529. De betekenis van de gegeven coderingen is als volgt:[23]

IPx1	Bescherming tegen vallende druppels.
IPx3	Bescherming tegen spatwater bij een hoek tot 60 graden.
IP67	Bescherming tegen onderdompeling tot 1 m / 30 min.

NEN-EN 81-72:2020

De 2020-versie van NEN-EN 81-72 verschilt van de versie uit 2015 uitsluitend in geactualiseerde normverwijzingen en een volledig herschreven bijlage ZA in overeenstemming met nieuwe EU-harmonisatie-eisen. De technische inhoud is identiek gebleven.

In tabel ZA.2 is onder meer aangegeven dat de eisen uit paragraaf 5.1 (omgevings-/gebouwvereisten) invulling zijn van de essentiële gezondheids- en veiligheidseisen van bijlage I van Richtlijn 2006/42/EC, genoemd onder 1.1.2a. Dat is opvallend, omdat de onder 1.1.2a genoemde eisen zich richten op het ontwerp en de bouw van de lift en niet op het gebouw: "*De machine moet zodanig ontworpen en gebouwd zijn dat zij bediend, afgesteld en onderhouden kan worden zonder dat personen aan een risico worden blootgesteld, wanneer deze handelingen onder de vastgestelde omstandigheden worden verricht, tevens rekening houdend met redelijkerwijs voorzienbaar verkeerd gebruik. De genomen maatregelen moeten erop gericht zijn elk risico gedurende de te verwachten levensduur van de machine, met inbegrip van de fasen van het vervoer, het monteren, het demonteren, de buitenbedrijfstelling en de sloop, uit te sluiten*."

Toekomstige ontwikkelingen

Bij de expertsessie van 15 april 2026 is door de experts vanuit de liftenbranche aangegeven dat in de toekomstige versie van NEN-EN 81-72 alle eisen aan de omgeving van een brandweerlift naar een bijlage worden verplaatst, en in de toekomst mogelijk helemaal zullen verdwijnen. Er zou daarbij van worden uitgegaan dat dit in de nationale regelgeving wordt geregeld. Omdat dit (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen betreft, wordt hier volstaan met de vermelding ervan en wordt niet ingegaan op mogelijke consequenties.

[23] Bron: https://nl.wikipedia.org/wiki/IP-code. Geraadpleegd op 18 maart 2026.

Bijlage 5 – Verdieping: overgangsregeling bestaande liften

Overgangsregeling bestaande liften

Iedere (brandweer)lift moet zijn gekeurd door een NL-conformiteitsbeoordelingsinstantie (NL-CBI). Er is daarin geen onderscheid tussen nieuwe en bestaande liften. Het onderscheid tussen nieuwere en oudere liften komt wel tot uitdrukking in de overgangsregeling van het Warenwetbesluit liften (Wbl 2016). Voor die oudere liften is wel een periodieke keuring vereist, maar daarbij moeten volgens het overgangsrecht de eerdere, oude keuringsnormen worden gebruikt.

Overgangsregeling in Wbl 2016

Voor oudere liften is in het Wbl 2016 een overgangsregeling voorzien. Voor die oudere liften is wel een periodieke keuring vereist, maar daarbij moeten volgens het overgangsrecht de eerdere, oude keuringsnormen worden gebruikt. In grote lijnen komt deze overgangsregeling op het volgende neer:

> *Liften die vóór 16 augustus 1991 in bedrijf zijn gesteld* (artikel 35)*:* De essentiële veiligheids- en gezondheidseisen zijn niet van toepassing op liften die (grofweg) voldoen aan:
  - Hoofdstuk II tot en met X en XII van N 1081:1950
  - Hoofdstuk II tot en met X en XII van NEN 1081:1989
  - Hoofstuk 0 tot en met 16 van NEN-EN 81-1:1979

> *Liften die tussen 16 augustus 1991 en 1 juli 1997 in bedrijf zijn gesteld en waarvoor opdracht is gegeven vóór 16 augustus 1991 (artikel 36)*: De essentiële veiligheids- en gezondheidseisen zijn niet van toepassing op liften die (grofweg) voldoen aan: hoofdstuk II tot en met X en XII van NEN 1081:1971, gewijzigd 1989.[24]

> *Liften die tussen 16 augustus 1991 en 1 juli 1999 in bedrijf zijn gesteld (artikel 37)*: De essentiële veiligheids- en gezondheidseisen zijn niet van toepassing op liften die (grofweg) voldoen aan: Hoofstuk 0 tot en met 16 en bijlage Z van NEN-EN 81-1:1986 of NEN-EN 81-2:1989.

> *Liften die voor 1 juli 1999 in de handel zijn gebracht en in bedrijf zijn gesteld (artikel 38)*: De essentiële veiligheids- en gezondheidseisen zijn niet van toepassing op liften die (grofweg) vervaardigd zijn volgens: Hoofstuk 0 tot en met 16 en bijlage Z van NEN-EN 81-1:1986 of NEN-EN 81-2:1989.

De regels voor brandweerliften staat in de volgende hoofdstukken van de hiervoor genoemde normen:

> NEN 1081:1971: hoofdstuk 13

> NEN-EN 81-1:1986 en NEN-EN 81-2:1989: bijlage Z.

[24] Er bestaat geen wijziging van NEN 1081 in 1989.

De inhoud van deze normen is in hoofdstuk 3 van dit rapport behandeld. In ieder geval kan hier geconstateerd worden dat de eisen voor brandweerliften niet op liften die vallen onder de in artikel 35 en 36 genoemde overgangsregeling van toepassing zijn.

Het valt op dat die overgangsregeling in het Wbl 2016 onjuistheden lijkt te bevatten:

> De overgangsregeling verwijst naar de verkeerde richtlijn. Artikel 35 lid 1, en de artikelen 36, 37 en 38 van het Wbl 2016 bepalen dat "de eisen, bedoeld in artikel 3 van de richtlijn" niet van toepassing zijn. Bedoeld zal zijn: artikel 3 van Richtlijn 95/16/EG, waarin is aangegeven dat aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen moet worden voldaan. Met de term 'richtlijn' wordt echter volgens artikel 1, eerste lid, onder a, van het Wbl 2016 bedoeld: Richtlijn 2014/33/EU. Er had daarom moeten staan: "de eisen, bedoeld in artikel 5 van de richtlijn".

> De overgangsregeling verwijst naar een normversie die niet bestaat. Artikel 36 van het Wbl 2016 verwijst verder naar hoofdstuk II tot en met X en XII van NEN 1081:1971, gewijzigd 1989. Er bestaat echter geen wijziging van NEN 1081 in 1989.

Toepassing overgangsregeling

In het schema van SBCL is hierover aangegeven dat bij liften die vóór 16 augustus 1991 in bedrijf zijn gesteld de overgangsbepaling van artikel 35 uit het Warenwetbesluit liften van toepassing is. "*Geconstateerde afwijkingen van "Hoofdstuk XIII Brandweerliften" van de NEN1081 zullen derhalve niet leiden tot afkeuring.*" (SBCL 2018, p. 16).[25] In bijlage B1 van het schema is de aanvullende beoordeling beschreven voor oudere brandweerliften die zijn gebouwd volgens hoofdstuk XIII van N(EN) 1081 of Bijlage Z4 van NEN-EN 81-1/2 (SBCL 2018, p. 26).[26]

Controle oudere brandweerlift (overgangsrecht)

De volgende keuringscriteria worden in bijlage B1 van het schema beschreven:

> Brandweerschakelaar functioneert.
> Verdiepingsknoppen zijn uitgeschakeld.
> Alle stopplaatsen worden bediend door de brandweerlift.
> Fotocelbeveiliging voldoet.
> Kooitableau voldoet.
> Lift werkt correct na kooicommando.

Het schema vermeldt overigens niet dat dit ook geldt voor liften die onder artikel 36 vallen. Dat zijn liften die tussen 16 augustus 1991 en 1 juli 1997 in bedrijf zijn gesteld, indien voor de levering daarvan opdracht is gegeven vóór 16 augustus 1991.

Gat in de brandweerliftnormen

Wat betreft de normen voor brandweerliften die in de loop der tijd verschenen zijn, valt op dat er een 'gat' aanwezig is: tussen 1998 en 2003 was er geen goedgekeurde norm voor brandweerliften. NEN-EN 81-1:1998 en NEN-EN 81-2:1998 bevatten geen regels meer ten aanzien van brandweerliften, terwijl NEN-EN 81-72 pas in 2003 verscheen. Er verscheen in 1999 wel een ontwerpversie van NEN-EN 81-72. Uit de regels valt niet op te maken hoe hiermee omgegaan diende te worden.

[25] Paragraaf 5.2 van de 2026-versie.
[26] In de 2026-versie opgenomen in de afzonderlijke toetsingstabel 1, pagina 7.

Overgangsregeling overige liften

Voor liften die niet vallen onder de overgangsregeling, zijn de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen wel van toepassing. Dat betekent echter niet dat iedere bestaande lift steeds aan de meest recente stand van de techniek en kennis moet worden aangepast. Artikel 18, vijfde lid, van het Wbl 2016 schrijft voor dat bij een periodieke keuring van een bestaande lift moet worden getoetst of nog aan de voor de desbetreffende lift geldende vervaardigingsvoorschriften is voldaan. De vervaardigingsvoorschriften die bij de bouw van de lift van toepassing waren, blijven dus van toepassing. Een brandweerlift waarop de 2003-versie van NEN-EN 81-72 van toepassing was, hoeft dus niet aangepast te worden naar de 2020-versie. Gedurende de levensduur van de lift blijven dus de vervaardigingsvoorschriften op de lift van toepassing.